

Dee woto u Masa Jesosi dee Lukasi sikifi

Wan wöutu a fesi.

Wë dee sëmbë, wan womi de kai Lukasi hën mbei di pampia aki e. A bi dë data, nöö hën a ko dë wan mati u di tjabukama u Masa Jesosi de kai Paulosu. A ta waka ta lontu ku ën ta paa ja di Buka u Gadu.

Nöö Lukasi mbei di pampia aki manda da wan mati fëen de ta kai Teofilusi, be a sabi soni u Masa Jesosi. Ma hii fa a mbei ën apaiti da Teofilusi seei, ma a mbei ën a wan fasi fu hii sëmbë musu sa fusutëen. Dee Isaëli sëmbë ku dee sëmbë dee an dë u Isaëli, ku dee biibima u Masa Jesosi ku dee sëmbë dee an dë biibima, de tuu sa lesi ën fusutan. Biga sômëni sëmbë bi jei di Buka kaa ma de an bi jei ën ku telu, nöö hën a kë fu de jei ën finifini be de sabi seti fëen te go dou a kaba fëen.

Nöö hën da di pampia aki.

Aki Lukasi seti di fan fëen.

¹ Wë, mi mati Teofilusi, mi, Lukasi, manda gaan odi da i. Nöö mi kë taki da i kumafa soni bi pasa ku Masa Jesosi. Ma nöö fa mi o taki aki, na mi da fosu sëmbë di mbei ën buta a pampia e. Biga sômëni sëmbë bi sikifi soni fëen kaa. ²⁻³ Nöö dee bakama u Masa Jesosi ku sômëni oto sëmbë bi si dee soni aki ku deseeri wojo kumutu a seti fëen te kaba fëen, nöö de fika ta konda da sëmbë kumafa a bi pasa. Nöö leti fa de ta kondëen dë, nöö sö nöö dee sëmbë ta sikifi ën buta a pampia. Nöö miseei jei ën finifini

tu, biga mi nango ta hakisi sēmbē, de ta kondēen da mi. Nöo di mi jei ēn sō, nöo mi si taa a bunu fu mi mbei di pampia aki manda da i ⁴ fii seei musu jei ēn finifini tu taa na lēgēdē. Dee soni de bi lei i dē, de tuu dē tuutuu soni.

Aki di oto u Johanisi

di Dopuma seti.

⁵ Wē a di juu ten di di sēmbē de kai Helodi bi dē könu u Judea Köndē, nöo hēn wan begima bi dē de kai Sakaliasi. A bi dē a wan feleniki u dee begima de kai Abia. Nöo hēn mujēē de ta kai Elizabēti, nöo hēnseei dē famii u dee Begima tu. ⁶ Nöo de tu sēmbē dē tuu bi ta libi kumafa Masa Gaangadu kē. De ta hoi dee wēti fēen te na wan sēmbē bi feni föutu a de. ⁷ Ma wan soni nöo bi makei de, hēn da de an bi abi miii, biga Elizabēti an bi pai wan daka, nöo de tu sēmbē tuu ko gaan sēmbē kaa.

⁸ Nöo hēn de dē te wan daka, nöo hēn Sakaliasi ku dee oto begima musu go du di wooko u de a di Gaan Wosu u Masa Gaangadu „a Jelusalen naandē. ⁹ Nöo hēn de dē a di wooko te wan pisi, nöo hēn de tuwē lötu kumafa di guwenti u de bi dē, fu de luku ee ambē o go tjuma sumēē suti soni da Masa Gadu nēen Wosu dendu dē. Nöo hēn de tuwē tefa de kaba, nöo hēn di lötu kai a Sakaliasi. Nöo hēn de mandēen go. ¹⁰ Nöo di a go a di wosu faa go tjuma di soni, nöo hii dee oto sēmbē tuu dē taanputaanpu a dööbuka ta begi Masa Gadu.

¹¹ Nöo hēn Sakaliasi dē a di Wosu dendu te wan pisi, hēn wan basia u Gadu ko nēen ko taanpu a letimaun sē u di tafa ka de ta tjuma di sumēē suti soni. ¹² Nöo di Sakaliasi si ēn, nöo hēn hati fēen latja. A panta tee na sipootu.

13 Hën di basia taki dëen taa: “Na fëëë e, Sakaliasi. Masa Gaangadu jei dee begi fii, nöö di mujëë fii, Elizabëti, o pai wan womi mii. Nöö i musu kai ën Johanisi. 14 Nöö te i pai di mii, nöö joo abi gaan piizii ku ën. Söseei hii sëmbë o wai ku di mii. 15 Nöö fa joo pai ën dë, nöö a o dë wan hei sëmbë a Masa Gadu wojo. Hiniwan taanga diingi di sa dööngö sëmbë nöö an musu bebëën. Nöö sensi nëën mama bëë dendu seei di Akaa u Masa Gadu o dë ku ën, nöö di mii o ta dë nëën leiki. 16 Nöö a o mbei sëmëni sëmbë u Isaëli Köndë aki bia de libi toona ko a Masa Gaangadu, di Gadu u de.

17 “Nöö di mii di woon pai dë o dë wan sëmbë kuma di fesiten tjabukama de kai Elia. Biga kumafa di kaakiti u Masa Gadu bi dë a Elia liba, nöö sö a o dë a di mii liba tu. Nöö leti kumafa Elia bi dë a di Akaa u Masa Gadu leiki, nöö söseei di mii o dë tu. Nöö a o waka a Masa fesi faa seeka hii soni dëen. A o ta bia sëmbë hati, tata ku mii o ko ta libi bunu ku deseëi. A o mbei dee sëmbë dee an bi ta piki Gadu buka musu bia ko abi bunu fusutan, kuma dee sëmbë dee ta libi bunu a Masa Gadu wojo. Leti kumafa mi taki aki, nöö sö a o seeka sëmbë hati da Masa.”

18 Nöö hën Sakaliasi hakisi di basia taa: “Wë fa un taki dë, wë nöö un maaka un o da mi fu mi sa sabi taa a sa dë sö tuu? Biga mi ko gaandi kaa, nöö di mujëë u mi seei ko gaandi tu.”

19 Nöö hën di basia piki ën taa: “Mi da Gabiëli, di basia u Masa Gadu di ta dë hiniwanten leti nëën bandja. Hën wë manda mi ko a i fu mi tja di bunu buka aki ko da i. 20 Ma nöö fu di ja kë biibi, nöö di maaka mi o da i hën da buka fii o tapa. Ja o fan möön u te di mujëë dë ku bëë te a pai bifö joo fan

möön. Biga dee soni mi taki da i aki, te di daka dou nöö de tuu o pasa sö tuu.”

²¹ Nöö di juu dē, dee hia sēmbē bi dē a dööbuka ta luku Sakaliasi. Hēn de tuu foombo. De taa: “Wē unfa a tan longi a di Wosu dendu sö?”

²² Te wan pisi, hēn Sakaliasi kumutu ko a döö. Nöö buka fēēn tapa, an sa fan ku dee sēmbē möön. Nöö de ko si wante taa wan soni a si a di Wosu dendu, biga a ta biinga u kondēēn da de ku maun.

²³ Nöö hēn Sakaliasi ta wooko a di Wosu u Masa Gadu tefa juu fēēn kisi faa go a wosu, nöö hēn a go. ²⁴ Nöö an longi möön seei, hēn di mujēē fēēn, Elizabēti, tei bēē. Nöö hēn a tjubi feifi liba longi a wosu dendu. ²⁵ Hēn a da Gadu tangi seei taa: “Masa Gadu, gaan tangi fi. I du mi wan gaan bunu fu di i mēmbē mi ku i bunuhati. Biga awaa ufö i puu sen a mi wojo a hii sēmbē fesi.”

Aki Masa Gadu manda Gabiēli go a Malia.

²⁶ Nöö baka u di dē, hēn Elizabēti dē ku di bēē tee a a’ sikisi liba, nöö hēn Masa Gadu toona manda di basia dē seei go a wan wēndjē mujēē mii de ta kai Malia. A ta libi a di pisiwata de kai Galilea a di köndē de ta kai Nazalēti. ²⁷ Nöö di mujēē aki an sabi womi wan daka, ma wan womi de kai Josēfu bi pidi ēn ta kiija. Ma an bi tei ēn eti. Nöö Josēfu bi dē wan sēmbē u di lö u di fesiten könu de kai Dafiti.

²⁸ Wē nöö fa di basia go dou a Malia naandē, nöö hēn a dēēn odi taa: “Tia, odi oo. I a’ bunuhedi möön hii mujēē e. Biga Masa Gaangadu dē ku i. A o naki i kölöku möön hii mujēē u goonliba.”

²⁹ Wē di Malia jei di odi hēn a panta teee, biga a toobi ēn. Hēn a hakisi ēn seei taa: “Wē un sooti odi disisi? Andi a kē taki?”

³⁰ Hën di basia taki dëen taa: “Malia, na fëëe e! Masa Gadu seei tei i apaiti kaa faa lei i di bunuhati fasi fëen. ³¹ Biga joo dë ku bëë, nöö joo pai wan womi mii. Nöö i musu kai ën Jesosi. ³² Nöö di mii di joo pai dë, a o hebi möön hii sëmbë. Biga di në fëen o dë ‘di Mii u di möön hei Gadu a liba.’ Nöö Masa Gadu o butëen ko könu nëen gaan avo Dafiti kamian, ³³ nöö a o dë könu u dee bakamii fuunu gaan avo Jakopu u nöömö. Taki fëen an o kaba möönsö a mundu.”

³⁴ Hën Malia hakisi di basia taa: “Unfa mi sa du dë ku bëë? Biga ma sabi womi wan daka.”

³⁵ Hën di basia piki ën taa: “Di Akaa u Masa Gadu hën o ko a i e, nöö di taanga u Gadu hën o du di soni naandë. Nöö hën mbei di mii di joo pai, de o kai ën Gaangadu Mii. A o dë wan apaiti sëmbë u Masa Gadu limbolimbo.

³⁶ “Nöö haika e, i sisa Elizabëti dë ku gaan bëë a di gaandigaandi ten fëen aki. Fa u dë aki, a dë ku bëë sikisi liba longi kaa. Di wan seei mujëe di hii sëmbë bi sabi taa an sa pai mii, hën wë ko dë ku bëë e. ³⁷ Biga na wan soni dë a goonliba aki di Masa Gaangadu an sa du.”

³⁸ Hën Malia piki ën taa: “Wë mi dë a mi Masa maun dendu. Be a pasa ku mi kumafa i taki dë.” Hën di de fan sö te de kaba, hën di basia go fëen.

Aki Malia go a Elizabëti.

³⁹ Nöö a baka u di di basia fan ku Malia sö kaa, nöö an longi möön seei, nöö hën Malia hopo tei pasi. Hën a waka hesihesi go tee a wan köndë u di pisiwata de kai Judea a dee kuun mindi. ⁴⁰ Hën di a go dou, hën a denda go a Sakaliasi wosu, hën a

da Elizabëti odi. ⁴¹ Nöö hën di Elizabëti jei di odi u Malia, hën di mii dë nëën bëë dendu dë buli seei.

Nöö hën di Akaa u Masa Gadu ko a Elizabëti liba ⁴² hën a bai taa: “Kee, mujëë, i a’ bunuhedi möön hii mujëë. Gadu dë ku i. Söseei di mii di dë a i bëë dendu dë tu, Masa Gadu a’ gaan piizii ku ën. ⁴³ Unfa mi du ufö mi a’ bunuhedi sö tee di mama u mi Masa seei ko haika mi? ⁴⁴ Wë biga di mi jei di odi fii, nöö di mii dë a mi bëë dendu aki wai te a buli.

⁴⁵ “Wë nöö fa i si i piki Gadu buka dë, mujëë, nöö joo si bunu fëën e. Biga dee soni a taki da i dë, nöö de tuu o pasa sö tuu.”

⁴⁶ Nöö hën Malia seei bia gafa Gadu tu. A taa: “Mi gafa Masa tee dou ku mi akaa tuu.

⁴⁷ Mi ta wai seei a mi hati ku di Gadu u mi. Hën da mi Heepima.

⁴⁸ Biga a bi luku mi möfina sëmbë te a buta mi ko hei sëmbë a goonliba. Nöö di hei a hei mi aki, mi abi ën fu teego. Hii sëmbë u goonliba o ta kai mi në taa sö Masa bi dë ku mi.

⁴⁹ Wë biga di Sëmbë di abi kaakiti a hii mundu liba nöö hën wë du mi di gaan bunu aki. Di Sëmbë di abi limbo hati möön hii sëmbë a goonliba nöö hën du mi ën.

⁵⁰ An ta wei möönsö fu du dee sëmbë dee ta lesipeki ën gaan bunu. A ta heepi dee lö sëmbë dë nöömö fu teego. Biga a a’ tjalihati u libisëmbë.

⁵¹ Nöö a taanga, a a’ makiti u du soni. Biga a jaka dee gaanfasi sëmbë ku dee bigimëmbë wan paaja.

⁵² Dee gaan könu u goonliba
a ta hai puu a de könu bangi.

Ma dee sakafasi sëmbë
a ta hopo fu de musu ko dë hei sëmbë.

⁵³ A ta paati dee gudu fëen da dee pena sëmbë,
dee ta kë Masa Gadu.

Ma dee guduma dee aan fanöudu fëen,
a ta mbei de go ku sösö maun.

⁵⁴⁻⁵⁵ A ta a' tjalihati nöömö

ta heepi dee sëmbë fëen u Isaëli,

leti kumafa a bi paamusi u tata Abahamu ku dee
bakamii fëen.

Fa a bi fan dë,
nöö an fëekëtë möönsö.

A heepi u tuu.

Nöö a o ta heepi u nöömö.”

Sö Malia fan te a kaba gafa Gadu.

⁵⁶ Nöö hën a fika ku Elizabëti naandë te a abi dii
liba, nöö hën a toona go fëen nëen köndë.

Aki de pai Johanisi di Dopuma.

⁵⁷ Nöö hën de dë te di ten u Elizabëti dou faa pai,
nöö hën a pai wan womi mii. ⁵⁸ Nöö di dee famii
fëen ku dee sëmbë a di pisiwata dë jei taa sö Gadu
du ën sö wan gaan bunu, nöö hën de tuu wai ku ën
seei.

⁵⁹ Hën de dë tefa di mii abi aiti daka, hën de ko
u ko koti di mii buta di maaka faa dë taa sëmbë
u Gadu disi, kumafa di guwenti u dee Dju sëmbë
bi dë. Nöö de bi kë tei ën tata në ta kai di mii
Sakaliasi. ⁶⁰ Ma hën mama taa: “Nönö, u musu kai
ën Johanisi.”

⁶¹ Hën de piki ën taa: “Wë nönö mujëë, biga na
wan sëmbë dë a di famii fuunu de ta kai Johanisi.”

⁶² Hën de go fan ku ën tata ku maun hakisi ën ee un në a kë fu de musu kai di mii.

⁶³ Nöö hën a mbei de dëen wan piki böutu sö, nöö hën a sikifi nëen taa di në u di mii da Johansi.

Hën de taa: “Hmmm, di soni aki, a foombo.”

⁶⁴ Nöö a di juu dë seei, Sakaliasi buka jabi, töngö fëen lusu, hën a seti u fan baka. Nöö di a si sö, hën a gafa Gadu seei.

⁶⁵ Nöö hii dee sëmbë u di pisiwata naandë foombo te na soni. Nöö hën di woto dë ko paaja a hii Judea a dee kuun mindi naandë. ⁶⁶ Nöö di hii sëmbë jei fa di soni pasa naandë, nöö hën de ta pakisei a de hati taa: “Wë unfa seei di mii naandë o dë?” Biga de si taa Masa Gadu dë ku ën.

Aki Sakaliasi ta gafa Gadu.

⁶⁷ Nöö hën di Akaa u Masa Gadu ko a Sakaliasi di tata u di mii liba, nöö hën a konda wan buka u Masa Gadu taa:

⁶⁸⁻⁶⁹ Gaantangi u Masa Gadu,

di Gadu fuu dee Isaëli sëmbë aki,
fu di a ko puu u dee sëmbë fëen a sitaafu.

Biga ₁fa i si di wëndjë mujëe mii o pai di mii dë₁

nöö Gadu o da u wan taanga Heepima
a di lö fu di futuboi fëen de kai Dafiti.

⁷⁰ A o da u ën leti kumafa a bi mbei dee fesiten
tjabukama fëen bi paamusi dee gaan sëmbë
fuu gaanduwe kaa

⁷¹ taa hën sa ko puu u a dee felantima fuu basu.
Nöö dee sëmbë dee an lobi u, nöö de an o feni u ta
sitaafu möön.

⁷²⁻⁷⁵ Biga Gadu taa a o ta a’ tjalihati da dee gaan
sëmbë fuu

faa ta heepi de.

Nöö a ta mëni di buka di a bi mbei ku de nöömö.

Biga a bi mbei wan buka ku u tata Abahamu
te a djula dëen taa a o puu u dee bakamii fëen a dee
felantima fuu basu
fuu musu sa dini ën ta libi gbelingbelin kumafa a
kë

söndö fëëë fu tee u dëdë.

⁷⁶ Wë nöö, di mii u mi aki sö,
de sa kai i Tjabukama u di möön hei Gadu a u liba.
Biga joo waka a Masa fesi go fan ku lanti
be de seeka hatiböö u de dëen.

⁷⁷ Joo taki da de taa
de musu bia de libi be Masa Gadu heepi de,
be an hoi di hogilibi u de a bëë möön.

⁷⁸⁻⁷⁹ Biga Masa Gadu a' tjalihati u libisëmbë.
An kë u de ta dë a dungudungu da dëdë ta sitaafu.
Hën mbei a tuwë di limbo fëen ko a goonliba
kuma te sonu ta booko ta ko,
fu de sa kumutu a dungu ko ta libi fiifi a di limbo
u Gadu.

Sö Sakaliasi fan te a kaba.

⁸⁰ Nöö hën di mii sai dë ta göö ta ko. Nöö fusutan
fëen ta göö tu biga di Akaa u Gadu ta heepi ën.

Nöö hën a sai dë teefa a ko bigi tjika, hën a
kumutu go ta libi a sabana dendu hën wanwan,
teefa a dou di juu faa konda di Buka u Gadu da dee
Isaëli sëmbë.

2

Aki Lukasi ta konda soni

u di pai u Masa Jesosi.

Mat. 1:18-25

¹ Wë nöö a di ten dë, di Gaan Könu u dee Loomë
sëmbë de kai Këisë Aukesi bi ta tii, nöö hën a manda
wan buka go a hii köndë ka a abi taki taa hii sëmbë

musu go sikifi de në buta a lanti buku. Biga de ta konda sëmbë. ² Di konda aki, hën bi dë di fosu toon de o konda sëmbë. Nöö di juu dë, di gaama de kai Sileni bi dë gaama fu Silia Köndë.

³ Nöö hën hiniwan sëmbë nango a di kamian ka de bi pai hën avo fu de musu tei hën në sikifi a lanti buku. ⁴⁻⁵ Nöö söseei Josëfu fu di köndë de kai Nazalëti a di pisiwata fu Galilea dë hopo tu, hën ku ën kiija mujëë Malia di bi dë ku di bëë. Hën de go tee a di köndë de kai Betelehem a di pisiwata u Judea ala. Biga hën da di köndë fu dee gaan lö fu di fesiten könu de kai Dafiti, nöö Josëfu bi dë bakamii u Dafiti. Nöö hën de go fu de sikifi de në.

⁶ Wë nöö di de dou a Betelehem naandë, nöö ten u Malia kisi faa pai. ⁷ Nöö hën a pai wan womi mii. Hën da fosu mii fëën. Hën a dimboli ën a koosu, hën a kandi ën buta a wan kädë dendu ka sëmbë ta buta ahun da dee mbeti ta njan. Biga a mbeti wosu de bi buta de fu de duumi, fu di kamian an bi dë a di lantiwosu möön.

*Aki dee basia u Gadu ko konda
da dee sikafuma taa sö de*

pai Masa Jesosi.

⁸ Wë nöö sëmbë u di pisiwata naandë ta kiija di mbeti de ta kai sikafu. Nöö a di ndeti di de pai di mii dë seei, nöö wanlö womi bi dë a sabana ta luku sikafu fu soni an musu du de. ⁹ Hën de dë te wan pisi, nöö te u de kë mëni hën wan basia u Masa Gadu Köndë bazia ko a de a di ndeti dë. Nöö hën kamian ko limbo gbegedee kuma didia, biga a Masa Gadu seei di limbo kumutu. Nöö fa di soni pasa dë, nöö dee womi ta luku sikafu dë tuu panta seei. De ko fëëë tee kuma de sa dëdë.

¹⁰ Ma di basia taki da de taa, “Nönö dee womi, wan fëë sō e. Biga fa mi ko aki, nöö mi tja wan gaan bunu buka, piizii wan seei, ko da unu. Nöö di piizii an o dē fu wan kodo sēmbē, ma a o dē u hii sēmbē u goonliba. ¹¹ Biga mi ko taki da unu taa tide de pai di Heepima fuunu da unu awaa, di i si un bi ta jei soni fëen nöömō taa a o ko a goonliba. Hën de ta kai di Keesitu, di Paamusi Könu. Hën da di Masa fuunu. Nöö tide de pai ën a di köndē u Könu Dafiti de ta kai Betelehem.

¹² “Wë nöö mi o lei unu wan maaka e. Te un go nöö woon si wan mii dimbolidimboli a koosu pisi. De kandi ën buta a wan kēdē dendu ka de ta da mbeti soni u njan. Nöö te un si sō, nöö hën di mii di dē e.”

¹³ Nöö hën wantewante dē, nöö hën wanlō oto basia u Gadu köndē ko gidjii ko mökisi ku di bi sai dē. Hën de ta gafa Gadu tee a bigi taa:

¹⁴ “Masa Gadu, u ku hii dee sēmbē fi Köndē ala tuu ta bai i nē.

U ta gafa i o,

biga gaan fii ko a goonliba

da dee sēmbē Gadu ta wai ku de.”

Sō de ta bai ta taki. ¹⁵ Nöö di de konda di soni te de kaba, hën de toona go u de a Masa Gadu Köndē ka de bi kumutu.

Nöö di dee basia go, hën dee sēmbē fan ku deseei taa: “Wë womi, di buka Masa Gadu manda ko da u aki, nöö un boo go a Betelehem go luku di soni.”

¹⁶ Nöö de seeka hesihesi, hën de hopo go a Betelehem. Nöö hën de go si Malia ku Josëfu ku di mii tuu. Di mii dē kandikandi a wan kēdē de ta da mbeti njanjan dendu.

17 Nöo di de si en sö kaa, hën de go konda di woto u di mii da hii sëmbë leti kumafa di basia bi taki en da de. 18 Nöo hii dee sëmbë dee jei di soni u di mii, nöo de tuu ko foondo te na soni, fu di buka dee sikafuma ko taki da de naandë.

19 Nöo hën Malia tei dee soni a bi jei u di mii ku dee soni dee bi pasa tuu hoi nëen hati ta pakisei de nöömö.

20 Nöo hën dee sikafuma bia toona go a di sabana baka. Nöo de ta gafa Masa Gaangadu ta bai en në ta wai fu hii dee soni dee de bi jei ku dee de bi si ku de wojo. Biga de bi dë leti kumafa di basia bi taki da de.

21 Nöo hën de dë tee di mii abi aiti daka hën de koti en buta di maaka kumafa di wëti u Masa Gadu bi dë. Hën de dëen në. De kai en Jesosi leti kumafa di basia u Masa Gadu bi kai en kaa bifö hën mama bi tei bëë fëen.

Aki de tja di mii go

a di wosu u Gadu.

22-24 Nöo hën Malia ku Josëfu sai dë te di juu dou fu Malia musu seeka puu di pai sundju. Nöo hën a tei tu piki pomba faa tja go tjuma da Masa Gaangadu a di Gaan Wosu fëen, kumafa Gadu bi da Mosesi di wëti. Nöo hën de hopo, hën de tei di mii, hën de tjëen go a Jelusalen go butëen a wan apaiti fasi da Gadu kumafa di wëti taki u wan fosupai womi mii, ufö Malia tjuma dee pomba puu di pai sundju awaa.

25 Nöo di juu dë, wan womi bi ta dë a Jelusalen de ta kai Simion. A bi dë wan gaan bumbuu sëmbë ta libi kumafa Gadu kë ta hoi dee wëti fëen. Fa a sai dë a ta luku Masa Gadu nöömö faa musu puu

dee Isaëli sëmbë fëen a dee sitaafu u de, be de feni böö. Nöo di Akaa u Gadu dë ku di womi aki ta tjëen nëen leiki. ²⁶ Nöo di Akaa bi taki dëen kaa taa an o dëdë ufö a si di sëmbë de kai di Keesitu, di Paamusi Könu di Masa Gadu taa a o manda ko da de u heepi de.

²⁷ Nöo di juu di de ta tja di Mii ko, hën di Akaa manda Simion faa go a di Wosu u Masa Gadu dendu. Hën fa a go dou dë, hën a si di mama ku di tata ta tja di mii ko, fu de seekëen kumafa di wëti u Masa Gadu taki. ²⁸ Hën di a si de, hën a tei di mii puu a de maun. Hën a gafa Gadu, taa:

²⁹⁻³⁰ “Ke, Masa, awaa mi sa dëdë waiwai.

Mi hati ko kötö.

Biga mi seei wojo si di Heepima kumafa i bi paamusi mi.

³¹⁻³² I mandëen ko da u dee Isaëli sëmbë faa heepi u ku hii dee oto sëmbë u goonliba tuu.

A o puu u a di së u dungu buta ko a di së u limbo, nöo a o lei u di bunu pasi fuu waka.

Nöo fëen hedi sëmbë o bai u Isaëli sëmbë në taa: ‘Di mii u Isaëli Köndë hën heepi hii sëmbë u goonliba.’ ”

Sö Simion fan te a kaba.

³³ Nöo fa a fan dë, nöo a toobi Josëfu ku di mama u di mii. A foombo de seei.

³⁴⁻³⁵ Hën Simion begi Gadu da de te a kaba. Hën a taki da Malia, di mama u di mii, taa: “Di mii i si aki sö, a o mbei sëmëni u dee Isaëli sëmbë aki booko saka e. Nöo söseei a o mbei sëmëni u de ko hei tu. Nöo a o puu sëmëni sëmbë gogo a döo, be de si dee pakisei u libisëmbë dee dë a de hati awaa. Biga a ko a u kuma wan maaka di Gadu da u. Di soni de an si wan daka, hën de o ta si nëen. Di soni de an bi jei wan daka, hën de o ta jei nëen. Fëen mbei na

hii sëmbë o lobi ën. De o ta kosi ën. Nöo söseei tu, wan daka ta ko, nöo di soni di o pasa ku di mii aki o hogi da i kuma de suti i ku ufangi a i hati. Sö a o hogi da i tjika.”

³⁶⁻³⁷ Nöo di juu dë, wan m'ma bi sai naandë tu di Masa Gadu ta fan nëen liba. Hën de ta kai Hana. Wan tata de kai Fanuëli hën pai ën nöo gaan lö fëen dë Asë. Nöo a bi dë wan gaandi mujëe kaa. Fa a sai dë, a bi libi sëbën jaa ku di fosu manu fëen di a bi tei nëen njönku ten, nöo hën di womi dëdë. Nöo hën a dë a ganda te a dou aititeni-ku-fö jaa söndö manu. Nöo a ta dë a di Wosu u Masa Gadu nöömö, an ta kumutu dë möönsö. A sai dë ta begi Gadu ta hopo ën në ndeti ku didia te so juu an ta njan seei.

³⁸ Nöo a di juu Simion ta fan dë, hën di mujëe aki seei ko dou tu, hën di a si di mii nöo hën a da Gadu tangi. Nöo hën a sai dë ta konda soni u di mii da hii dee sëmbë u Jelusalen dee bi ta mëni Masa Gadu faa manda di Heepima ko u ko puu de a sitaafu.

³⁹ Nöo hën Malia ku Josëfu seeka hii soni kumafa di wëti u Masa Gadu taki te de kaba, nöo hën de toona go u de a de köndë, a Nazalëti a di pisiwata u Galilea.

⁴⁰ Nöo hën di mii sai dë ta göo ta ko. A dë seei gaagaa. Möönmöön a ta a' fusutan u dee soni u Masa Gadu ku libisëmbë tuu. Nöo Masa Gadu seei ta dë ku ën tu ta tjëen a bunu liba.

Aki Jesosi bi fika a di

Gaan Wosu u Gadu dendu.

⁴¹ Wë nöo dee gaan sëmbë fëen bi guwenti fu go a Jelusalen hiniwan jaa u de go njan di gaan piizii de ta kai Pasika. ⁴² Nöo hën di Jesosi abi tuwalufu jaa, nöo hën de ku ën go a Jelusalen a di piizii.

⁴³ Nöö di dee piizii daka pasa kaa, nöö hën de toona nango a wosu baka. Ma nöö di juu dë Jesosi bi fika a Jelusalen, ma dee sëmbë fëen an bi sabi taa sö a fika ala. ⁴⁴ Biga de bi ninga taa sonte a waka ku dee oto sëmbë u de dee bi go a di piizii. Fëen hedi de waka wan hii daka te ndeti bifö de ko mëni u de suku ën. Hën de suku ën a dee famii u de ku dee mati u de dendu tefa de wei.

⁴⁵ Hën di de an si di mii, nöö hën de toona go a Jelusalen baka go suku ën. ⁴⁶ Nöö a di u dii daka dendu u di de ta suku ën ufö de go si ën a di Wosu u Masa Gadu dendu sindosindo a dee mësitë mindi. A ta haika fa de ta lei sëmbë soni u Masa Gadu, nöö a ta hakisi de soni tu, de ta konda dëen. ⁴⁷ Nöö hii dee sëmbë dee ta jei di fan u di mii, nöö a ta foondo de te na soni. Biga de an sabi unfa a waka a abi sö wan bumbuu fusutan te a ta piki dee sëmbë dee ta fan ku ën dë kuma na piki mii a dë. ⁴⁸ Nöö söseei di soni toobi Josëfu ku Malia tu tee de foondo.

Nöö di de go si di mii, nöö hën hën mama hakisi ën taa: “Ma di mii aki o, andi mbei i du sö ku u? Tide mbei dii daka di mi ku i tata ta booko hedi ta suku i.”

⁴⁹ Hën a toona hakisi de taa: “Wë andi mbei un ta suku mi sö? Wan sabi taa mi dë aki a mi Tata wosu nö?” ⁵⁰ Ma fa di mii fan dë, hën tata ku hën mama an bi saandi a kë taki da de. De an fusutëen seei.

⁵¹ Nöö hën de tei ën nöö hën de toona go u de a Nazalëti baka. Nöö hën Jesosi toona sakëen seei a dee gaan sëmbë fëen basu. Ma hën mama tei hii dee soni u di mii buta nëen hati dendu ta pakisei nöömö.

⁵² Nöo hën di mii sai dë ta göö ta ko. Nöo möönmöön a ta a' fusutan u soni, nöo Masa Gadu ku libisëmbë tuu lobi ën.

3

Aki Lukasi ta konda dee soni

u Johanisi.

Mat. 3:1-12; Maik. 1:1-8; Joh. 1:19-28

¹ Wë nöo a di teni-a-feifi jaa u di tii u di Gaan Könu de kai Këisë Tibelia, nëën Johanisi seti di wooko fëën. Nöo a di ten dë sëmëni tiima bi dë a di Gaan Könu dë basu. Biga Gaama Pontuisi Pilati bi ta tii di köndë de kai Judea. Könu Helodi bi ta tii di köndë de kai Galilea. Nöo di baaa fëën de kai Filipi bi ta tii de tu köndë de kai Idumea ku Takonitisi. Nöo Gaama Lisamiasi bi ta tii di köndë de kai Abilene. ² Nöo a di ten dë, Ananiasi ku Kajafasi bi dë dee Kaba Hei Begima u dee Dju sëmbë.

Nöo hën Masa Gadu kai di mii u Sakaliasi de kai Johanisi ka a dë a sabana dendu ala. ³ Nöo hën a hopo ta waka ta lontu a hii dee köndë a di pisiwata u di lio de kai Joodan, ta konda da sëmbë taa de musu bia de libi ko dopu, be Masa Gadu an hoi dee hogilibi u de a bëë möön. ⁴ Nöo fa a ta du dë, a kai ku di soni di fesiten tjabukama u Gadu de kai Jesaaja bi sikifi a di Buku u Gadu taa:

Wan sëmbë ta bai a di sabana taa:

“Un mbei di pasi da Masa ooo,

be a ko dë tololoo.

⁵ Hii dee hei liba ku dee kuun,
te dou ku dee sakasaka kamian tuu
musu ko dë palalaa.

Nöo dee bendibendi u di pasi musu ko dë tololoo.

Sösei dee baaku dee dë a di pasi,
de musu tapa de tuu ko buta palalaa.

⁶ Nöö te a dë sö kaa,
nöö hii sëmbë o si di heepi di Masa Gaangadu abi
awaa.”

⁷ Nöö fa Johanisi ta bai dë, nöö wanlö gaan hia
sëmbë ta ko nëën faa dopu de.

Hën a taki da de taa: “Unu takuhatima kuma
sindeki, un ko tei dopu nö? Ambë taki da unu taa
un sa kumutu a di hatiboonu u Gadu sëndö un bia
unu libi? ⁸ Un musu libi bunu e, be hii sëmbë si
taa libi fuunu tooka. Wan musu sai dë ta taki taa
fu di di gaan avo fuunu de kai Abahamu ku Masa
Gadu bi dë gaan mati, nöö Gadu an o sitaafu unu
e! Nönö, wan mëni sö. Biga ee Gadu kë, a sa mbei
dee sitonu aki bia ko böngö u Abahamu a unu
kamian. ⁹ Biga luku, de seti koti dee pau lutu kaa.
Nöö ee wan pau sai dë an ta pai bumbuu njanjan,
nöö de o faa ën puu koti tuwë a faja tjuma kaba a
sösö.” Sö Johanisi ta bai.

¹⁰ Nöö hën de hakisi ën taa: “Wë nöö andi u
musu du möön?”

¹¹ Hën a piki de taa: “Ee wan sëmbë i abi tu hëmpi,
nöö i musu tei wan nöö i da di sëmbë di na abi.
Sösei ee wan sëmbë i abi njanjan, nöö i musu da
di sëmbë di na abi.”

¹² Nöö a baka fëën, nöö hën dee pii-lanti-mönima
ko nëën tu faa musu dopu de. Hën de hakisi ën taa:
“Mësitë o, andi u musu du möön?”

¹³ Nöö hën a taki da de taa: “Un haika e. Te un
ta pii möni, nöö wan musu hakisi möön hia möön
leki fa lanti buta.”

¹⁴ Nöö hën dee sodati ko nëën tu, hën de hakisi
ën taa: “Wë andi uu musu du?”

Nöö hën a taki da de taa: “Wan musu suku toobi ku sëmbë ta musu de ta tei möni a de e. Sösei wan musu mindi soni da sëmbë tu fii tja de go a kuutu fu möni hedi. Ma un musu dë tifi hedi ku di möni un ta kisi a lanti.”

¹⁵ Nöö fa dee sëmbë ta jei di fan u Johanisi dë, hën de pakisei taa: “Wë ambë da di sëmbë naandë, maingë? A sa kë di Keesitu, di Paamusi Könu di Masa Gadu bi taa a o manda ko da u a goonliba aki nö?” Biga de bi kë fu di Paamusi Könu musu ko.

¹⁶ Fëen hedi Johanisi piki de taa: “Nönö, dee sëmbë, nëen disi e. Ma hebi kuma ën. Ma di Sëmbë dë hën ta ko nöömö. Fa mi dë aki, ma hei tjika u mi lusu di susu fëen puu nëen futu seei. Biga mii ko u mi dopu sëmbë ku wata nöö, ma nöö te hën a ko nöö a o dopu unu ku di Akaa u Masa Gadu, ku faja. „Biga di Akaa o limbo unu hati puu dee hogilibi dee bi dë a unu, kuma te faja ta tjuma goon puu dee soni fika di goon doti.” ¹⁷ Nöö fa di Sëmbë o ko dë, nöö a dë kabakaba këë faa seeka di njanjan fëen. Dee bumbuu njanjan a o tei tjubi a gaan suwa, ma dee poipoi wan a o tuwë a di faja di an sa tapa a mundu möönsö, be de tjuma kaba a sösö.”

¹⁸ Nöö sö Johanisi ta wasiköi dee sëmbë nöömö ta konda di Bunu Buka u Masa Gadu da de.

¹⁹ Ma Johanisi bi gandji da Könu Helodi tu fu di di könu bi tei hënseei baaa mujëë, ufö a du sëmëni oto hogi tu. ²⁰ Nöö hën di Könu hopo hën a go du wan möön gaan hogi eti. A kisi Johanisi sötö a dunguwosu.

*Di pisi aki ta konda fa Masa Jesosi ko dopu.
Mat. 3:13-17; Maik. 1:9-11*

21 Ma bifö de söötö Johanisi a dinguwosu, nöö sömëni hia sëmbë bi ta ko nëen faa dopu de. Nöö Masa Jesosi seei bi kisi dopu nëen tu. Nöö fa a bi dë a di dopu, nöö a ta begi. Tee wan pisi, hën di mundu jabi waaa sö nëen liba. 22 Hën di Akaa u Masa Gadu saka ko kuma wan pomba ko tan nëen liba, nöö hën wan töngö piki a liba ala taa: “I da mi lobi Womi Mii. Libi fi ta kai ku mi te.” Sö wan soni pasa a di dopu u Jesosi e.

Aki Lukasi kai dee gaan lö

u Josëfu da u.

Mat. 1:1-17

23 Nöö Jesosi bi abi diiteni jaa di a seti lei sëmbë. Nöö hiniwanten de bi ta luku ën kuma wan mii u Josëfu.

Nöö Josëfu, hën da di mii u Eli.

24 Nöö Eli, hën da di mii u Mataati.

Nöö Mataati, hën da di mii u Leifi.

Nöö Leifi, hën da di mii u Mëtji.

Nöö Mëtji, hën da di mii u Janai.

Nöö Janai, hën da di mii u Josëfu.

25 Nöö Josëfu, hën da di mii u Matatiasi.

Nöö Matatiasi, hën da di mii u Amosi.

Nöö Amosi hën da di mii u Naum.

Nöö Naum, hën da di mii u Esili.

Nöö Esili, hën da di mii u Nagai.

26 Nöö Nagai, hën da di mii u Maati.

Nöö Maati, hën da di mii u Matatiasi.

Nöö Matatiasi, hën da di mii u Semei.

Nöö Semei, hën da di mii u Joseki.

Nöö Joseki, hën da di mii u Joda.

27 Nöö Joda, hën da di mii u Joanan.

Nöö Joanan, hën da di mii u Lesa.

Nöö Lesa, hën da di mii u Zebabeli.

Nöö Zebabeli, hën da di mii u Seatiëli.

Nöö Seatiëli, hën da di mii u Neli.

²⁸ Nöö Neli, hën da di mii u Mëtji.

Nöö Mëtji, hën da di mii u Adi.

Nöö Adi, hën da di mii u Kosan.

Nöö Kosan, hën da di mii u Elimadon.

Nöö Elimadon, hën da di mii u Eli.

²⁹ Nöö Eli, hën da di mii u Josua.

Nöö Josua, hën da di mii u Eleise.

Nöö Eleise, hën da di mii u Jolim.

Nöö Jolim, hën da di mii u Mataati.

Nöö Mataati, hën da di mii u Leifi.

³⁰ Nöö Leifi, hën da di mii u Simion.

Nöö Simion, hën da di mii u Juda.

Nöö Juda, hën da di mii u Josëfu.

Nöö Josëfu, hën da di mii u Jonam.

Nöö Jonam, hën da di mii u Eliakim.

³¹ Nöö Eliakim, hën da di mii u Mëlia.

Nöö Mëlia, hën da di mii u Mëna.

Nöö Mëna, hën da di mii u Mataata.

Nöö Mataata, hën da di mii u Naatan.

Nöö Naatan hën da di mii u Dafiti.

³² Nöö Dafiti, hën da di mii u Isai.

Nöö Isai, hën da di mii u Obëti.

Nöö Obëti, hën da di mii u Boasi.

Nöö Boasi, hën da di mii u Salima.

Nöö Salima, hën da di mii u Nakison.

³³ Nöö Nakison, hën da di mii u Aminada.

Nöö Aminada, hën da di mii u Adimin.

Nöö Adimin, hën da di mii u Alini.

Nöö Alini, hën da di mii u Esilon.

Nöö Esilon, hën da di mii u Pëlëzi.

Nöö Pëlëzi, hën da di mii u Juda.

34 Nöö Juda, hën da di mii u Jakopu.
 Nöö Jakopu, hën da di mii u Isaki.
 Nöö Isaki, hën da di mii u Abahamu.
 Nöö Abahamu, hën da di mii u Teela.
 Nöö Teela, hën da di mii u Naako.
 35 Nöö Naako, hën da di mii u Seluku.
 Nöö Seluku, hën da di mii u Leu.
 Nöö Leu, hën da di mii u Pëlëki.
 Nöö Pëlëki, hën da di mii u Ebeli.
 Nöö Ebeli, hën da di mii u Sela.
 36 Nöö Sela, hën da di mii u Kainan.
 Nöö Kainan, hën da di mii u Apakasa.
 Nöö Apakasa, hën da di mii u Semi.
 Nöö Semi, hën da di mii u Noa.
 Nöö Noa, hën da di mii u Lamëki.
 37 Nöö Lamëki, hën da di mii u Metusela.
 Nöö Metusela, hën da di mii u Enöku.
 Nöö Enöku, hën da di mii u Jeleti.
 Nöö Jeleti, hën da di mii u Mahalali.
 Nöö Mahalali, hën da di mii u Kainan.
 38 Nöö Kainan, hën da di mii u Enösi.
 Nöö Enösi, hën da di mii u Seti.
 Nöö Seti, hën da di mii u Adam.
 Nöö Adam, hën da di mii u Masa Gadu.
 „Dati wan taki Masa Gadu seepi bi mbei ën ku ën
 seei maun.“

4

Di pisi aki ta lei u kumafa di didibi pooba Masa Jesosi.

Mat. 4:1-11; Maik. 1:12-13

1 Nöö di Masa Jesosi kumutu a Joodan Lio ka
 Johanisi bi dopu ën dë, nöö di Akaa u Masa Gadu
 bi dë nëen liba, hën a tei ën tja go a sabana dendu.

² Nöo ala di didibi go poobëen luku ee a o piki ën buka a soni. Hën Masa Jesosi tan föteni daka ku föteni ndeti a di sabana dë söndö njan, nöo hën hangi ko kisi ën.

³ Nöo hën di didibi taki dëen taa: “Luku, di i dë di Mii u Gadu kaa, nöo i fan ku di sitonu aki be a bia ko bëëë da i, fi feni soni u njan.”

⁴ Ma Masa Jesosi piki ën taa: “Nönö e. Biga di Buku u Gadu taa: ‘Na njanjan wanwan ta hoi sëmbë a libi.’ ”

⁵⁻⁷ Nöo hën di didibi tjëen go a wan hei kamian, hën a lei ën kölö sö hii dee köndë tuu fu goonliba aki. Hën a taki dëen taa: “Luku, hii dee soni aki tuu dë u mi. Gadu da mi de, nöo ee mi kë da sëmbë, nöo mi sa da. Nöo de tuu mi sa da i ku di kaakiti u de ku hii dee gudu u de tuu, be i dë takima u de ta njan di bunu ku di waiti u de. Ma i musu tjökö kini a goon a mi fesi begi mi ufö.”

⁸ Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Nönö e, biga a dë a Masa Gadu Buku taa: ‘Masa Gadu wanwan tö i musu ta begi. Hën wanwan nöo i musu ta dini, biga hën nöo da i Masa.’ ”

⁹ Nöo a baka u di dë, hën di didibi tjëen go a Jelusalen, tee a di Gaan Wosu u Masa Gadu liba a di tölu hedi ala. Hën a taki dëen taa: “Di i dë di Mii u Gadu, nöo hiti i seei puu aki tuwë go a goon, nöo soni an o du i. ¹⁰ Biga a dë a Gadu Buku taa: ‘Masa Gadu o manda dee basia fëen ko heepi i fu soni an musu du i. ¹¹ De o tja i a maun fu ja musu naki futu a sitonu.’ ”

¹² Hën Masa Jesosi toona piki ën taa: “Ma a dë a di Buku tu taa: ‘Ja musu pooba Masa Gadu e, biga hën da i Gadu.’ ”

¹³ Nöö sö di didibi pooba Masa Jesosi a hii soni te a wei, an sa wini en möönsö. Nöö a baka fëen hën a disëen dë, hën a go fëen ufö.

Aki Masa Jesosi seti wooko a

di pisiwata u Galilea.

Mat. 4:12-17, 13:53-58; Maik. 1:14-15, 6:1-6

¹⁴ Nöö a baka fëen, hën Masa Jesosi toona ko a di pisiwata u Galilea. Nöö di kaakiti u di Akaa u Gadu bi dë ku en te në fëen bai a hii di kamian. ¹⁵ Nöö a nango ta lei de di oto u Masa Gadu a dee keikiwosu u de, nöö hii sëmbë ta gafëen taa a sabi soni.

¹⁶ Nöö hën a sai dë te wan pisi hën a toona ko a Nazalëti ka de bi kiijëen. Nöö hën a dë tefa saba daka dou, hën a go a di keikiwosu kumafa a bi guwenti. Hën a hopo taanpu faa lesi Gadu Wöutu da de. ¹⁷ Hën wan u dee tiima u di keiki tei di pampia di di fesiten tjabukama u Masa Gadu de kai Jesaaja bi sikifi, hën a tëndëen dëen. Hën a jabi en te a dou a wan kamian ka a de sikifisikifi taa:

¹⁸⁻¹⁹ Di Akaa u Masa Gadu dë a mi liba.

Masa Gadu tei mi fu mi konda di Bunu Buka fëen da dee pootima ku dee möfina sëmbë.

A tei mi u mi konda da dee sëmbë dee dë taitai, taa mi sa puu de a di fuka de sai dë fu de ko feni böö.

A tei mi u mi konda da dee bookowojoma taa dee wojo u de sa ko bunu fu de ko si soni baka.

A tei mi u mi konda da dee sëmbë dee ta dë a sitaafu ta kaba a sösö

taa de sa kumutu a di sitaafu dë basu.

A tei mi u mi konda da hii sëmbë tuu taa di juu dou awaa fu Masa Gadu limbo fesi da libisëmbë.

20 Nöo di Masa Jesosi kaba u lesi di pampia hën a tapëen, hën a toona tëndëen da di tiima baka. Nöo hën a go bazia sindo. Nöo hii dee sëmbë dë a di keikiwosu tuu ko ta luku ën diin.

21 Nöo hën a taki da de taa: “Wë di pisi u di Buku di i si u lesi aki, nöo di Sëmbë di Gadu taa a o manda ko dë nöo hën wë disis e.”

22 Nöo di a fan sö te a kaba nöo di fan fëen suti da dee sëmbë tee a foombo de. Ma tökuseei de an gafëen kaba. Biga so u de toona kosi ën taa: “Wë ambë da di sëmbë di ta fan di fan naandë? Na di mii u Josëfu nö?”

23 Nöo hën Masa Jesosi piki de taa: “Aai, a bunu. Un sa koti wödu da mi kumafa un kë e. Un sa taki da mi taa: ‘Data o, heepi i seei. Biga un bi jei dee soni i bi ta du a Kapenaumi, nöo di i ko a i seei köndë aki nöo be i heepi dee sëmbë fii tu, boo si.’

24 “Ma un haika e, mi o taki wan soni da unu. Wan tjabukama u Gadu an ta a’ në nëen seei köndë e. 25 Biga luku di tjabukama de kai Elia. Di ten a bi dë, nöo sö de an bi tei ën u soni tu. A bi tapa di tjuba hii dii jaa ku sikisi liba longi nëen köndë Isaëli aki. Tjuba seei an bi kai möönsö, nöo hën wan gaan hangi ko. Nöo Isaëli köndë bi abi sëmëni mujëe di manu u de bi dëdë disa de. 26 Ma tökuseei fu di dee sëmbë fëen seei köndë an bi biibi ën tjika, hën mbei Gadu puu ën manda go tee a wan oto köndë de kai Salepita te a di pisiwata u Sidon Köndë ala go ta heepi wan oto köndë mujëe di hën manu bi dëdë disa.

27 “Nöo söseei a di tjabukama de ta kai Elisa ten, Isaëli köndë aki bi abi hia sikitjinama, ma Elisa an bi kula na wan kodo u de fu di de an biibi ën tjika.

Ma wan oto sëmbë de kai Naaman kumutu te a wan oto köndë de kai Silia nöö hën a feni kula.”

Nöö sö Masa Jesosi fan ku dee sëmbë te a kaba.

²⁸ Nöö dee sëmbë dee bi dë a di keikiwosu dendu, di de ko jei fa Masa Jesosi fan, nöö hën hati u de ko boonu tee na sipootu. „Biga de sabi taa de a ta taki.” ²⁹ Hën de hopo vu hën de kisi ën hai tja go a döö. Hën de tjëen go a di kuun buka fu de tuusi ën tuwë go a goon. Biga di köndë bi dë a wan kuun liba. ³⁰ Ma te u de kë si, hën a pasa a de mindi dë go fëen.

Aki Masa Jesosi jaka wan gadu puu a wan sëmbë liba.

Maik. 1:21-28

³¹ A baka u di dë, nöö hën Masa Jesosi toona go a Kapenaumi, a di pisiwata u Galilea dë seei. Nöö hën a dë tefa di saba dou, hën a go a keiki go ta lei sëmbë. ³² Nöö fa a ta lei de dë, nöö a foombo de seei. Biga te a ta fan, i ta si taa hën abi di taki.

³³ Nöö fa de dë a keiki naandë nöö wan oto sëmbë bi ko dë tu. A bi dë ku wan gadu nëen hedi. Nöö di a si Masa Jesosi, hën a bai kai olo taa: ³⁴ “Disa u ooo, disa u, Jesosi u Nazalëti. Andi tja i ko aki? I ko fii ko kii u wante nö? Mi sabi i. Ju da di Sëmbë u Masa Gadu seei apaiti.”

³⁵ Ma hën Masa Jesosi gandji dëen taa: “Kabuka dë! Andi joo feni taki? Kumutu a di sëmbë dë liba e!” Nöö hën di gadu hiti di sëmbë tuwë a goon a dee oto sëmbë fesi dë, ma an du ën soni. Nöö hën a kumutu disëen go.

³⁶ Hën dee sëmbë tuu ko fëëë teee de taki ku deseai taa: “Maingë, andi u ta si aki! Dee soni a ta lei dë, andi seei da de? Biga ku di makiti ku di

taanga fëen a puu di gadu a di sëmbë liba. Fa a fan dë, wante di soni disa di sëmbë.”³⁷ Nöo hën oto fëen paaja a hii di köndë naandë.

Aki Masa Jesosi kula di mai u Simon ku wanlö oto sëmbë möön.

Mat. 8:14-17; Maik. 1:29-39

³⁸ Nöo hën Masa Jesosi kumutu a keiki, hën a go a di wosu u di womi de kai Simon. Hën a go si Simon mai sikisiki naandë. Wan taanga fëbë kisi ën. Nöo hën de begi Masa Jesosi faa kulëen da de.

³⁹ Nöo hën a bendi go a di mujëe liba hën a gandji da di fëbë. Nöo hën wantewante dë, hën di fëbë pasa di mujëe, hën a hopo go seeka soni da de de njan.

⁴⁰ Hën de sai dë tefa sapate buka, sonu nango. Nöo hën dee sëmbë u di köndë naandë tja wanlö hia sikima pepei wan ko a Masa Jesosi, nöo hën a buta maun a de kula de tuu ko bunu. ⁴¹ Nöo sösee a puu hia soni a sëmbë liba tu, dee ta kisi sëmbë a hedi. De ta bai taa: “Ju da di Womi Mii u Masa Gadu,” nöo a ta gandji da de taa: “Un kabuka dë! Wan fan dë möön e.” Biga de tuu bi sabi ën tuutuu taa hën da di Keesitu, di Paamusi Könu.

⁴² Hën di dobooko fëen, mamate biten, hën Masa Jesosi hopo go a döo, hën a go dë a wan kamian hën wanwan. Nöo hën dee hia sëmbë go ta suku ën teefa de go si ën naandë. Hën de begi ën taa gaantangi, be a tan ku de naandë. An musu go disa de.

⁴³ Ma Masa Jesosi taki da de taa: “Wë ma mi musu fu go a dee oto köndë tu u mi konda di Bunu Buka u Masa Gadu da de, be de jei kumafa a ta

hopo di Njunjun Tii fëen fa u dë aki. Biga fu di soni dë hedì mbei a manda mi ko a goonliba aki.”

⁴⁴ Nöo hën a ta waka a hii dee köndëköndë u dee Dju tuu ta konda di Bunu Buka u Gadu da de a dee keiki u de.

5

Aki dee fosu bakama ko ta waka a Masa Jesosi baka.

Mat. 4:18-22; Maik. 1:16-20

¹ Wan daka hën Masa Jesosi bi dë a di ze de ta kai Genesalëti bandja, nöo hën sëmëni sëmbë ta ko nëen fu de jei Masa Gadu oto. De ko hila tee kamian an dë faa taanpu möön. ² Nöo hën a si tu boto a lampeesi dë. Wanlö sëmbë bi kumutu a höndi ko ta wasi dee nëti u de. ³ Nöo hën a go subi a di boto u di womi de ta kai Simon. „Hën seei da Petuisi.” Hën a taa be a tuusi di boto go a wata abiti sö. Nöo hën a sindo a di boto ta lei dee sëmbë dee dë a tela liba ala.

⁴ Nöo di a kaba u lei de, nöo hën a taki da Simon taa: “Womi, tuusi di boto go a mindiwata, nöo un tuwë dee nëti fuunu be un kisi fisi.”

⁵ Nöo hën Simon piki taa: “Wë Mësitë o, hii di ndeti u ta dëdë ta tuwë nëti te u wei, wa kisi na wan wojo soni. Ma töku di i taki sö, nöo u sa tuwë luku.”

⁶ Nöo hën de tuwë dee nëti a wata, hën de kisi fisi teee a fika piki sö nëti u de bi tënë. ⁷ Nöo hën de bai kai dee oto sëmbë a di oto boto ala, dee ku de ta wooko makandi, u de ko heepi de hai dee fisi. Nöo hën de ko a de, hën de ta kisi dee hia fisi ta buta a de tu boto teee a fika piki sö möön nöo de tu boto tuu bi singi.

⁸ Nöo di Simon Petuisi si sö, hën a tuwëen seei a goon a Masa Jesosi fesi. Hën a taa: “Masa, kumutu a mi aki e! Biga mi dë wan hogilibi sëmbë. „Ma bambuu tjika fii ko a mi bandja.”

⁹ Di soni mbei a taki sö. Fa de kisi dee hia fisi di wan pasi dë, nöo a foombo ën te a ko fëëë, hën ku dee oto sëmbë dee ku ën sai naandë. ¹⁰ Nöo Johanisi ku Jakobosi, de da dee sëmbë dee ta wooko ku Simon makandi. De dë mii u wan tata de ta kai Zebedeosi. Nöo di soni foondo de tu.

Hën Masa Jesosi taki da Simon taa: “Na fëëë, womi. I bi ta kisi fisi, ma fa u dë aki mi o mbei i ko ta kisi libisëmbë „ta tja ko u de musu sabi mi.”

¹¹ Hën de tja dee boto u de go buta, hën de disa hii soni u de dë, hën de go ta waka a Masa Jesosi baka.

Aki Masa Jesosi kula wan sëmbë di bi siki tjina siki.

Mat. 8:1-4; Maik. 1:40-45

¹² Wë nöo a baka u di dë, nöo hën Masa Jesosi go a wan köndë. Nöo wan sëmbë bi sai naandë, sinkii fëën lai ku tjinasiki. Nöo di a si Masa Jesosi, hën a kai ku fesi a goon begi ën taa: “Masa, ee i kë nöo i sa kula di tjinasiki u mi da mi.”

¹³ Nöo hën Masa Jesosi tëndë maun nama nëën, hën a taa: “Wë mi kë. Ko bunu e!” Nöo hën wante dë, di sëmbë ko bunu kaa.

¹⁴ Nöo hën Masa Jesosi bai ën taa an musu konda da na wan sëmbë, ma be a go a di begima „a Masa Gaangadu Wosu dë” be a si taa a ko bunu. Nöo be a tja paima go da Gadu kumafa di wëti taki. Biga da sö Gadu bi taki da di fesiten hedima u dee Dju de kai Mosesi taa sö sëmbë musu du te de ko bunu u di lö siki dë, fu hii sëmbë sabi taa i ko bunu tuu.

¹⁵ Ma hii fa a bai ën dë seei, ma tökuseei soni u Masa Jesosi paaja a hii di kamian dë. Nöo hii sëmbë ta ko nëën gidjii u de jei dee soni a ta taki, söseei faa heepi de a dee siki u de tu. ¹⁶ Ma Masa Jesosi lobi u nango a sabana dendu go begi hën wanwan.

Aki Masa Jesosi kula

wan lan sëmbë.

Mat. 9:1-8; Maik. 2:1-12

¹⁷ Wë nöo wan oto daka möön hën Masa Jesosi ta lei sëmbë „a wan wosu dendu”. Nöo wanlö sëmbë u di keiki paatëi de kai Falisei ku dee Sabima u dee Djuwëti seei dë sindosindo naandë tu. De bi kumutu a hii dee köndëköndë u Galilea ku Judea, te dou ku Jelusalen. Nöo di juu dë, di kaakiti u Gadu bi dë a Masa Jesosi faa kula dee sikima.

¹⁸ Te wan pisi hën wanlö womi ko dou ku wan lan sëmbë a wan kama liba ko suku heepi a Masa Jesosi. ¹⁹ Hën di de ko dou a di wosu ka Masa Jesosi dë, nöo sëmbë sai dë teee a hia. De an sa feni kamian seei u de tja di sëmbë go dou a Masa Jesosi. Nöo hën de subi go a di wosu liba, „biga dee wosu liba u di köndë bi dë palalaa sö”. Nöo hën de go booko di wosu a liba ala. Nöo hën de saka di womi a di kama go a dee hia sëmbë dendu dë, go buta a Masa Jesosi fesi.

²⁰ Nöo hën di Masa Jesosi si fa dee sëmbë biibi tjika, hën a taki da di sikima taa: “Womi, wë Masa Gadu puu i a bëë e. An ta mëni dee hogi i bi du möön.”

²¹ Nöo di dee Faliseima ku dee Sabima u Wëti jei fa Masa Jesosi taki, nöo hën de ta kuutu ën a de hati taa: “Huun? Unfa wan libisëmbë sa fan sö? Ambë

da di sɛmbɛ naandɛ di ta hoi Gadu a sipootu sɔ? Ambɛ tjika u puu sɛmbɛ a Gadu bɛɛ boiti hɛnseei nɔɔ?”

²²⁻²³ Wɛ nɔɔ Masa Jesosi sabi di pakisei de abi, nɔɔ hɛn a piki de taa: “Dee sɛmbɛ, andi mbei un musu ta pakisei dee soni dɛ u du? Andi seei mi musu du fuun sabi taa mi abi taki a di goonliba aki? Ee mi taa Gadu puu di sɛmbɛ nɛɛn bɛɛ, ee nasɔ mi taki dɛɛn taa be a hopo waka go nɛɛn wosu, undi u de mi musu du fuun sabi taa mi abi taki a goonliba? ²⁴ Ma nɔɔ un luku e, mi o lei unu taa Mi di ko dɛ Libisɛmbɛ Mii aki, na fan nɔɔ mi sa fan, ma mi abi makiti tuú a goonliba aki fu mi sa puu sɛmbɛ a Gadu bɛɛ.”

Nɔɔ hɛn a bia fan ku di sikima taa: “Mi taki e, hopo, nɔɔ i tei di kama fii nɔɔ i waka go fii a wosu.”

²⁵ Hɛn wante dɛ, hɛn di sɛmbɛ hopo a hii dee sɛmbɛ tuu fesi. Hɛn a tei hɛn kama hɛn a ta waka ta gafa Masa Gaangadu nango nɛɛn wosu.

²⁶ Nɔɔ hii sɛmbɛ ko foondo. A bigi da de te na soni, hɛn de taa: “Aai, dee sɛmbɛ, Masa Gaangadu bigi e. A bumbuu. U si foombo soni tide.”

*Aki Masa Jesosi kai Leifi faa ko dɛ bakama fɛɛn.
Mat. 9:9-13; Maik. 2:13-17*

²⁷ A baka u di dɛ, hɛn Masa Jesosi go si wan sɛmbɛ de kai Leifi sindosindo nɛɛn kantoo ka a ta pii lanti mɔni, nɔɔ hɛn a kai ɛn faa ko dɛ bakama fɛɛn. ²⁸ Hɛn di womi hopo disa hii soni fɛɛn dɛ, hɛn a waka go a Masa Jesosi baka.

²⁹ Nɔɔ hɛn de dɛ te wan daka, nɔɔ hɛn Leifi mbei wan gaan piizii nɛɛn wosu da Masa Jesosi. Nɔɔ sɔmɛni u dee sɛmbɛ dee ta pii lanti mɔni ku sɔmɛni oto sɛmbɛ bi dɛ a di piizii ta njan ku de tu. ³⁰ Te wan

pisi hën dee Faliseima, ku dee Sabima u Wëti dee ta nama ku dee Faliseima, ko si Masa Jesosi ku dee lö sëmbë dë sindosindo ta njan makandi, hën hati u de boonu. Hën de hakisi dee bakama u Masa Jesosi taa ee faandi mbei de ta njan ta bebe ku dee sëmbë dee ta pii lanti möni dë ku dee oto takulibi sëmbë u di köndë? „Biga bumbuu sëmbë an bi musu ta hulu dee lö sëmbë dë.”

³¹ Hën Masa Jesosi koti wan nöngö da de taa: “Ee wan sëmbë ja siki, nöö ja abi data fanöudu. ³² Nöö un haika e. Ma ko aki fu bumbuu sëmbë hedi e, ma u dee takulibi sëmbë hedi, u mi kai de u de bia de libi ko a Masa Gadu.”

Aki Masa Jesosi ta konda soni u

di njunjun lei ku di awoo lei

da de.

Mat. 9:14-17; Maik. 2:18-22

³³ Nöö hën dee Faliseima ku dee Sabima u Wëti toona hakisi ën taa: “Wë Mësitë o, andi mbei dee bakama fii an ta disa u njan fu begi hedi kumafa u ta disa? Biga dee bakama u Johanisi di Dopuma ta begi söndö njan hiniwanten, söseei dee bakama fuu ta begi söndö njan tu. Ma dee bakama fii ta njan ta bebe kodo. Unfa a waka?”

³⁴ Nöö hën Masa Jesosi da de wan oto. A taa: “Ee wan sëmbë o tööu, nöö dee mati fëen o ko nëen a di tööu. Nöö fa hën ku de o sai dë, nöö de o ta njan ta piizii makandi. ³⁵ Ma tee di daka dou de puu ën a de mindi ufö de o ta kusumi ta tja hangii awaa.”

³⁶ Nöö hën a toona da de wanlö oto möön, ta lei de kumafa di awoo lei u de ku di njunjun lei fëen an ta kai. A taa: “Dee sëmbë, un haika e. Na wan

sëmbë o tei wan njunjun koosu pisi go lapu wan awoo koosu. Wë biga ee a du sò, nöö a o poi di njunjun wan nöö di awoo wan an o kai ku ën tu.

³⁷ “Nöö söseei na wan sëmbë sa buta wan njunjun diingi a wan awoo mbeti kakisa saku. Biga a ko taanga kaa. Nöö te di diingi o soopu, nöö di awoo saku o bai latja. Di diingi o kaba a sösö nöö di saku seei o kaba a sösö tu. ³⁸ Ma te i buta di diingi a wan njunjun saku, nöö di saku dë diaan eti. Nöö te di diingi soopu, nöö di saku o tëndë, an o bai latja tuwë di diingi. Nöö di njunjun diingi ku di njunjun mbeti kakisa saku tuu o dë bunu.

³⁹ “Ma nöö na wan sëmbë ta bebe awoo diingi nöö i kë bebe njunjun wan möön, biga joo si taa di awoo diingi suti möön di njunjun wan.”

6

Aki Masa Jesosi lei dee

Faliseima kumafa hën ku

saba daka dë.

Mat. 12:1-8; Maik. 2:23-28

¹ Wë nöö a wan saba, hën Masa Jesosi ku dee bakama feën ta waka ta pasa a wan goon dendu. Nöö wan sootu pei soni kuma alisi sö dë a di goon ma de sa njan mëen kuakua, nöö hën dee bakama ta booko ën ta buuka ta njan. ² Nöö hën so u dee Faliseima hakisi de taa: “Faandi mbei un ta booko di soni a di saba daka u du? Nëen da un ta booko di wëti nö?”

³ Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Ja bi lesi a di Buku u Gadu andi Dafiti bi du nö, di ten hangi bi ta kii hën ku dee oto sëmbë ku ën bi ta waka? ⁴ De bi ta lontu te de go dou a di wosu u Gadu dendu,

hën Dafiti si dee bëëë de bi tja go buta da Gadu naandë. An bi dë soni u de musu njan, biga dee begima wanwan tö nöö bi sa njan mën. Ma tökuseei Dafiti njan mën, hën ku dee otowan fëen tuu. „Ma Gadu an bi tei de u hogi fu di fuka u de hedi.”

⁵“Ma „boiti u di dë”, un musu sabi taa mi di ko dë Libisëmbë Mii aki dë Masa u saba.”

Aki Masa Jesosi kula wan sëmbë a wan saba daka.

Mat. 12:9-14; Maik. 3:1-6

⁶Nöö hën wan oto saba möön, hën Masa Jesosi go lei sëmbë a keiki. Nöö hën wan sëmbë ko naandë di wan së maun fëen doba fika dëedëë. ⁷Nöö wanlö Sabima u Wëti ku dee Faliseima bi sai dë kaa, nöö hën de ta luku ee a o heepi di sëmbë naandë a di saba, u de feni föutu nëen fu de tja go kaagi.

⁸Ma nöö Masa Jesosi bi sabi kaa andi de ta mëni a de hati, hën a kai di sëmbë taa: “Womi, hopo ko taanpu a u fesi aki.” Nöö hën di sëmbë hopo hën a ko taanpu naandë.

⁹Hën Masa Jesosi hakisi dee sëmbë sai dë taa: “Andi möön bunu fuu du a saba, hogi naa bunu? Fuu musu puu sëmbë a dëdë maun, naa fuu disëen faa dëdë? Unfa di wëti taki?”

¹⁰Hën a luku dee sëmbë tuu lontu dou. Nöö hën a taki da di sëmbë taa: “Womi, tëndë di maun fii i si.” Nöö hën di di womi mbei kuma a kë tëndë di maun fëen, nöö hën wante hën a ko bunu djee kumafa a bi dë.

¹¹Nöö hën dee sëmbë hati ko boonu ku Masa Jesosi tee kuma de sa lau sö, nöö hën de seti kuutu ku deseei ee unfa u de du ku ën.

Aki Masa Jesosi tei tuwalufu sëmbë ko bakama fëën vö.

Mat. 10:1-4; Maik. 3:13-19

¹² A di pisiten dë, hën Masa Jesosi go a wan kuun liba go begi Masa Gadu, nöö hën a tan dë begi wan hii ndeti. ¹³ Te di mamate fëën, hën a kai dee sëmbë dee bi ta waka nëën baka u de ko nëën. Nöö hën a tei tuwalufu sëmbë a de mindi, dee o dë apaiti tjabukama fëën de ta kai apösutu. ¹⁴ Nöö haika dee në u de. Di fosuwan de kai Simon, hënseei da Petuisi, ku ën baaa Andiasi, ku Jakobosi ku Johanisi ku Filipi ku Batolomisi, ¹⁵ Mateosi ku Tomasi, ku Jakobosi wan mii u Alufasi, ku Simon di bi dë wan sëmbë u di paatëi de kai Zeloti, ¹⁶ ku Judasi wan mii fu Jakobosi, ku Judasi Isikaliotu di sei Masa Jesosi.

Aki wanlö hia sëmbë ko suku heepi a Masa Jesosi.

Mat. 4:23-25

¹⁷ Nöö hën Masa Jesosi ku dee tuwalufu bakama dee a bi tei dë ku dee otowan dee fika, hën de saka go a goon a wan palala kamian. Nöö sëmbë u Jelusalen te dou ku dee oto kamian u Judea, ku sëmbë u de tu köndë ta dë a di ze bandja de kai Tilusi ku Sidon tuu sai dë kaa. ¹⁸ De ko u jei di lei fëën. So sëmbë ko faa kula de. So sëmbë bi abi soni a de liba ta toobi de, nöö hën de ko a Masa Jesosi faa puu de da de. Nöö hën a puu de tuu. ¹⁹ Hii sëmbë bi ta mbei möiti u de nama nëën, biga di kaakiti u Masa Gaangadu ta kumutu nëën ta kula de tuu.

Aki Masa Jesosi ta lei dee

bakama fëën fa u de libi

nöö de dë bunu.

Mat. 5:1-12

20 Nöö hën Masa Jesosi hopo wojo luku dee bakama fëen, nöö hën a taa:

“Un dee möfina sëmbë aki, un dë bunu e, biga woon njan di bunu u di Njunjun Tii u Masa Gaangadu.

21 “Nöö un dee sëmbë dee ta hangi fuun ko kumafa Masa Gadu kë, nöö un dë bunu e, biga woon feni ën sō tuu.

“Nöö un dee sëmbë dee ta këë, un dë bunu, biga di këë fuunu o bia ko lafu.

22 “Nöö un dë bunu e, un dee sëmbë oto sëmbë an sa si a wojo fu di un ta biibi a Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki hedi. Fa de ta puu unu a de mindi ta kosi unu ta poi unu nē a köndëköndë, nöö un dë bunu e. 23 Nöö un musu piizii, un musu wai seei, biga a Masa Gadu Köndë woon kisi wan gaan paima. Biga sōseei dee fesiten sëmbë fuunu bi du ku dee fesiten tjabukama u Masa Gadu.

24 “Ma un dee sëmbë dee taa: ‘U abi gudu, ₁nöö wa abi Masa Gaangadu fanöudu möön,₂’ mi bai helu da unu, biga te bakaten te di gudu fuunu kaba, nöö wan o a’ soni möön. Biga un bi njan di bunu fuunu tuu a fesi kaa.

25 “Nöö un dee sëmbë dee ta mbei taa un dë fa un kë, ₁wan abi Masa Gadu fanöudu möön,₂ mi bai helu da unu biga a bakaten wan o dë kumafa un kë möön.

“Nöö un dee sëmbë dee ta wai ta lafu fu di un feni andi un kë, mi bai helu da unu biga a bakaten këë nöö woon ta këë.

26 “Nöö un dee sëmbë ta kisi gafa a köndë ₁fu di un ta libi kumafa dee sëmbë dee an dë a Masa Gadu

së kë,, mi bai helu da unu. Biga söseei dee fesiten sëmbë dee bi ta ganjan taa de ta tja Gaangadu buka bi kisi gafa tu.”

Aki Masa Jesosi ta lei dee bakama fëen fa u de libi ku dee felantima u de.

Mat. 5:38-48, 7:12a

²⁷ Hën Masa Jesosi toona taki da de taa: “Ma un dee sëmbë dee kë jei mi tuutuu aki, un haika. Mi taki e, un musu lobi dee felantima fuunu, nöö un du bunu da dee sëmbë dee abi hogihati fuunu.

²⁸ Nöö söseei un musu wensi bunu da dee sëmbë dee ta siba unu ta kosi unu. Nöö un musu begi da dee sëmbë dee ta du hogihogi ku unu tu.

²⁹ “Nöö ee wan sëmbë naki i baaimaun a band-jajesi, nöö i bia di oto së dëen be a toona naki e. Nöö ee wan sëmbë tei di liba koosu fii, nöö ja musu tapëen fu an tei di basu koosu fii tu. ³⁰ Nöö söseei ee wan sëmbë hakisi i wan soni, nöö ja musu niingëen. Ee wan sëmbë tei soni fii, nöö ja musu toona tei ën nëen baka.

³¹ “Nöö leti kumafa i kë fu sëmbë musu libi ku i, nöö sö seei i musu libi ku sëmbë tu.”

³² Hën a taki da de möön taa: “Un haika e, dee sëmbë. Ee i ta lobi dee sëmbë dee ta lobi i nöö, nöö ja o feni gafa naandë e. Biga na wan apaiti soni i ta du dë. Biga dee sëmbë dee an dë ku Masa Gadu a wan së, sö deseei ta libi tu.

³³ “Nöö söseei ee i ta du dee sëmbë bunu dee ta du i bunu wanwan, nöö ja o feni gafa fëen tu. Biga sö nöö dee sëmbë dee an dë ku Masa Gaangadu a wan së ta libi u de kaa.

³⁴ “Nöö ee i juu wan sëmbë soni fu di i sabi taa a o toona da i ën baka, nöö ja du wan apaiti soni fii kisi gafa e. Biga sö nöö dee sëmbë dee an dë ku

Masa Gadu a wan sè ta du tu. Nöo un musu libi bunu möön de.

³⁵ “Biga un musu lobi dee felantima fuunu. Un musu du de bunu. Ee joo juu sèmbè soni, nöo i musu juu di sèmbè di ja abi pakisei taa joo feni soni nëèn baka. Nöo te i du sö, nöo joo kisi wan gaan paima a Gadu e. Nöo a di fasi dè woon djeesi unu Tata Masa Gadu tu, biga sö a ta libi. A abi bunuhati u sèmbè, biga dee sèmbè an ta dèèn tangi seei a ta heepi te kisi ku dee hogihati sèmbè tuu.

³⁶ “Nöo un musu ta abi tjalihati u sèmbè e, leti kumafa Masa Gadu abi tjalihati.”

Aki Masa Jesosi ta bai de taa de an musu kuutu de na de.

Mat. 7:1-5

³⁷ Nöo hèn Masa Jesosi toona taki da de taa: “Ja musu ta kaagi sèmbè e, dee sèmbè, nöo de an o kaagi i tu. Ja musu kuutu de u de musu kisi sitaafu, nöo Masa Gadu an o kuutu i tu, fii kisi sitaafu. Ja musu ta hoi otowan a bëe nöo Masa Gaangadu an o hoi i a bëe tu. ³⁸ I musu ta da sèmbè soni, nöo i seei o kisi tu. Nöo möön hia seei joo kisi e. Biga Gadu o lai èn a wan gaan manda ta zin ta fugu tee di manda an sa tei möön, nöo a hopo èn da i. Biga ku di wan seepi maaka di i ta maaka da otowan, nöo ku èn seei de o maaka da i tu.”

³⁹ Nöo hèn a koti wanlö nongö da de, a taa: “Bookowojoma an sa tja bookowojoma a maun e. Biga de tuu o go kai a ngötö dendu kaba a sösö.

⁴⁰ Nöo söseei wan siköö mii an o sabi soni kuma di mèsitè fèèn e, ma te a ta lei te a ko sabi ufö a o ko dè kuma di mèsitè.”

⁴¹⁻⁴² Nöo hèn a taa: “Dee sèmbè o, unfa i ta si di piki sundju a di otowan fii wojo fii taki dèèn taa:

‘Womi, be mi puu di sundju a i wojo dë da i,’ ma di gaan wan a i seei wojo dë, ja ta si ën? I bödjëëma, i musu puu di gaan sundju di dë a i seei wojo te i kaba, nöö i sa si bunu fii puu di u di otowan dëën.”

Aki Masa Jesosi ta lei fa i sa

du sabi ee wan pau bunu.

Mat. 7:16-20, 12:33-35

⁴³ Nöö hën a taa: “Ee wan pau ta pai sösö njanjan, nöö an dë wan bumbuu pau e. Söseei wan pau di ta pai bumbuu njanjan an dë wan sösö pau tu.

⁴⁴ Biga hiniwan pau i sa sabi ën nëën njanjan. Ja o feni apeesina naa alandja pau, nöö söseei ja o feni mamaun a panpantii. ⁴⁵ Dati wan taki ee i dë hogihatima, nöö ja o taki bumbuu soni. Nöö ee i dë bumbuu sëmbë, ja o taki hogihatima soni. Ma kumafa di hati fii dë, nöö sö di buka fii o ta fan.”

Aki ta taki u tu sëmbë

dee mbei wosu.

Mat. 7:24-27

⁴⁶ Nöö hën Masa Jesosi toona lei dee sëmbë soni möön. A taa: “Dee sëmbë o, faandi mbei un ta kai mi ‘Masa’ ma wan ta du dee soni dee mi ta taki da unu fuun du?

⁴⁷⁻⁴⁸ “So sëmbë ta ko a mi ta ko ta jei di lei u mi, nöö te de go nöö de ta du kumafa de jei dë. Nöö sö wan sëmbë, a dë kuma wan sëmbë di o mbei wan wosu fëën, nöö hën a seti ën ku wan goonse taangataanga gingin kuma sitonu. Hën a mbei di wosu te a kaba. Nöö hën a bakaten, hën wan gaan tjuba kai tee na soni, singi di kamian pii. Ma töku di wosu an booko kai möönsö. A fika taanputaanpu apë fu di de seti ën bunu sö.

49 “Ma di sɛmbɛ di ta jei di lei u mi ma an ta du kumafa mi ta lei ɛn, nɔɔ a dɛ kuma wan sɛmbɛ di ta mbei wan wosu fɛɛn, nɔɔ hɛn a seti ɛn a sandu liba mbei te a kaba. Nɔɔ hɛn a baka, hɛn wan gaan wata ko sawa di wosu tja go fiaa. Biga di goonsei an bi dɛ gingin tjika.”

7

Aki Masa Jesosi kula wan wookoma u wan oposii.

Mat. 8:5-13

¹ A baka u di Masa Jesosi kaba u lei dee sɛmbɛ naandɛ, nɔɔ hɛn a toona go a Kapenaumi. ² Nɔɔ wan oposii u dee Loomɛ Kɔndɛ sodati bi dɛ a di kɔndɛ dɛ. Nɔɔ a abi wan futuboi fɛɛn di a lobi gaanfa, ma nɔɔ hɛn di futuboi siki tee a dɛ a maunmaun. ³ Nɔɔ hɛn di di oposii jei u Masa Jesosi, nɔɔ hɛn a go a wanlɔ Gaan Womi u dee Dju sɛmbɛ go hakisi de ee de sa go a Masa Jesosi go begi ɛn faa ko kula di futuboi fɛɛn dɛɛn.

⁴⁻⁵ Nɔɔ hɛn dee sɛmbɛ hopo go a Masa Jesosi, hɛn de begi ɛn seei taa be a ko heepi di womi da de, mbei di futuboi fɛɛn ko bunu. De taa: “Di womi aki, a dɛ wan sɛmbɛ di lobi u Dju sɛmbɛ e. Biga di keiki fuu seei a heepi u mbei fiaa. Wɛ nɔɔ hɛn u si taa a fiti fii sa du ɛn di bunu aki da u.”

⁶ Nɔɔ hɛn Masa Jesosi hopo wante faa go ka di oposii ta libi. Nɔɔ hɛn de ta waka nango. Ma nɔɔ di de ko zuntu, hɛn di oposii manda sɛmbɛ u de taki dɛɛn taa: “Ma bumbuu tjika fii musu ko a mi wosu e. ⁷ Hɛn mbei miseei an ko a i tu. Ma be i taki wan wɔutu nɔɔ, nɔɔ di sɛmbɛ u mi o ko bunu kaa.

⁸ “Wɛ biga miseei, fa mi dɛ aki nɔɔ mi dɛ a sɛmbɛ basu, nɔɔ mi abi sodati a mi basu tu. Nɔɔ ee mi

taki da wan u de taa be a go ala, nöö a o hopo go. Ee mi taki da wan otowan taa be a ko aki, nöö wante a dou kaa. Ee mi taki da di futuboi u mi taa be a du di dë, nöö wantewante a ta du ën. Nöö söseei mi sabi taa ee i, Masa Jesosi, taki ee wan wöutu seei, nöö a o pasa sö kaa.”

⁹ Nöö hën dee sëmbë go, hën de da Masa Jesosi di buka te de kaba.

Nöö di a jei fa di oposii taki, nöö a bigi dëen tee na sonde. Hën a bia luku hii dee sëmbë dee bi ta waka ku ën naandë. Hën a taa: “Dee sëmbë, a bigi da mi e. Biga di wakama dë ko ta biibi mi möön leki un dee Isaëli sëmbë u di köndë aki seei.”

¹⁰ Nöö hën dee sëmbë dee bi tja di buka ko dë toona go. Nöö di de go dou a wosu, hën de si taa di futuboi u di oposii ko bunu kaa.

Aki Masa Jesosi weki wan

kijoo mii a dëdë.

¹¹ Nöö baka u di dë, hën Masa Jesosi go a wan köndë de kai Nain, hën ku dee bakama fëen ku wanlö hia oto sëmbë. ¹² Nöö di de go dou a di dööbuka u di peni di lontu di köndë, nöö hën de si wanlö sëmbë kumutu ta waka ta ko ku wan dëdë de ta tja go bei. Di sëmbë naandë bi dë di wan kodo womi mii tö fëen mama, nöö di mama manu bi dëdë disëen kaa. Nöö di mama ku sëmëni sëmbë ta waka ta ko. ¹³ Nöö di Masa Jesosi si di mama u di mii, nöö tjali fëen kisi ën. Hën a fan ku di ën taa: “Mujëë o, kabuka.”

¹⁴ Nöö hën a waka go panjan di daagi, nöö hën dee sëmbë ta tja di dëdë taanpu pii. Nöö hën a taa: “Womi, hopo.”

15 Nöö hën wantewante dë, hën di dödë sëmbë weki. Hën a hopo sindo, hën a seti fan. Nöö hën Masa Jesosi taki da di mama taa: “Luku di miu fii aki. Ko tei i soni.”

16 Wë nöö di soni di pasa dë, a bigi da dee sëmbë tee na soni. De taa: “Masa Gadu bigi e, dee sëmbë. A ko heepi u dee sëmbë fëen te a manda wan gaan tjabukama fëen ko da u.”

17 Nöö hën di oto dë paaja a hii Judea te dou ku dee oto köndë tuu dee dë zuntu dë.

Aki Johanisi di Dopuma manda wan buka go da Masa Jesosi.

Mat. 11:2-19

18 Wë nöö di dee bakama u Johanisi di Dopuma jei hii dee oto u Masa Jesosi dë, hën de go konda de da Johanisi ka a dë a dunguwosu dë.

Nöö hën Johanisi kai tu u dee bakama fëen ko nëen ¹⁹faa manda de go a Masa Jesosi. A taki da de taa: “Wë un sabi taa Masa Gadu bi paamusi taa a bi o manda wan sëmbë ko da u, faa puu u a dee fuka fuu. Nöö un go a Jesosi e, go hakisi ën ee hën da di sëmbë dë, naa a dë a baka ta ko eti.” Sö Johanisi manda di buka.

20 Nöö hën dee bakama u Johanisi nango tefa de go dou a Masa Jesosi. Nöö hën de taki dëen taa: “Wë Johanisi di Dopuma manda u fuu musu ko hakisi i ee i da di sëmbë di Masa Gadu bi paamusi taa a bi o manda ko da u, naa a dë a baka ta ko eti?”

21 Nöö a di ten dë seei, Masa Jesosi bi dë ta kula wanlö hia sëmbë. De bi ko nëen ku pepei siki, ku gadu a hedi, so u de dë bookowojo sëmbë, nöö de ko faa heepi de. Hën a ta kula de te a kaba.

²² Hën a fan ku dee bakama u Johanisi taa: “Wë un toona go, nöö un konda dee soni dee un si aki dëen e, ku dee soni dee un jei aki. Un taki dëen taa bookowojo sëmbë ko ta si soni, lan sëmbë ko ta waka, tjinama ta ko bunu, bookojesima ko ta jei soni, dëdë sëmbë ta weki baka a dëdë, dee möfina sëmbë ta jei di buka u Masa Gadu. Leti kumafa di tjabukama bi taa sö a o dë te di Paamusi Könu ko.”

²³ “Nöö i taki da Johanisi tu taa di sëmbë di ta futoou mi te an ta mati fu di ma ta du kumafa a bi mēni, nöö sö wan sëmbë dë bunu e. Sö fuun taki dëen.”

Aki Masa Jesosi taki soni u Johanisi di Dopuma.

²⁴ Hën di dee bakama u Johanisi go kaa, nöö hën Masa Jesosi bia ko ta hakisi dee sëmbë dee sai dë taa: “Dee sëmbë aki, fa un bi go a Johanisi a di sabana ala, un sooti sëmbë un go si ala? Un si wan sösö sëmbë di na a’ pakisei fëen seei nö, kuma wan kambaluwa di di ventu ta tja nango ta ko? ²⁵ Andi un bi si? Un si wan sëmbë di bisi wan gaan hanso bisi ta wai ta njan ta bebe nö? Nönö e! Dee sëmbë ta libi di lö libi dë, a guduma wosu de ta dë, na a sabana dendu. ²⁶ Naa un si wan gaan tjabukama u Masa Gadu? Aai, hën un si dë tuu. Ma Johanisi bigi möön wan tjabukama seei e. ²⁷ Biga hën da di sëmbë di Buku u Gadu bi taki taa a o manda ko a di Heepima fesi, faa seeka di pasi dëen.

²⁸ “Nöö mi taki da unu e, taa fu dee sëmbë de bi pai a fesiten te kisi fa u dë aki, nöö Johanisi di Dopuma hei möön de tuu. Ma tökuseei fa Masa Gadu ta hopo di Njunjun Tii fëen aki, nöö dee möön lagi sëmbë dee ta dë a di Tii fëen dendu, nöö

de a' bunu hedi möön Johanisi e." Sö Masa Jesosi taki.

²⁹ Wë nöö fa Johanisi bi ko dë, nöö dee sösö sinkii sëmbë u di köndë ku dee sëmbë ta pii lanti möni, de bi piki di buka fëen. Biga de ko si taa Masa Gadu a' leti. Nöö hën de bia de libi hën de mbei Johanisi dopu de. ³⁰ Ma dee fesima u keiki kuma dee Faliseima ku dee Sabima u Wëti, de an bi kë di heepi Masa Gadu bi o heepi de möönsö. Biga de bi niinga u bia de libi fu Johanisi dopu de.

³¹ Nöö hën mbei Masa Jesosi taki da de taa: "Wë nöö ambë seei mi sa tei maaka ku dee sootu pei sëmbë aki? ³² De djei dee mii ta pëë a sitaati. Ee i mbei fofio da de u de baja, de an o baja. Ee i kanda këë kanda da de u de këë, de an o këë. „Nöö sö dee fesima u keiki dë tu. Ja sa du soni te a kai ku de möönsö.“ ³³ Wë biga di Johanisi di Dopuma ko, nöö an ta njan dee njanjan u di köndë, an ta bebe dee soni u di köndë, hën de feni taa didibi dë nëen liba. ³⁴ Nöö hën Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki ko, nöö hën mi ta njan ta bebe kuma dee otowan. Nöö hën de feni taa mi a' langabëë, mi dë bebesonima, mi ta hoi mati ku dee sëmbë ta pii lanti möni ku dee oto hogilibi sëmbë u di köndë.

³⁵ "Ma antoobi. Fa de ta taki dë seei, ma töku dee sëmbë u Masa Gadu o sabi di köni fëen. „De o sabi taa mi ku Johanisi tuu ta libi bunu.“"

Aki wan Faliseima kai Masa

Jesosi faa ko njan ku ën

nëen wosu.

³⁶ Hën de dë te wan daka, hën wan u dee Faliseima de kai Simon kai Masa Jesosi faa ko nëen wosu ko njan ku ën. Nöö hën Masa Jesosi hopo, hën

a go a Simon wosu. Nöö hën a sindo a wan langa bangi ɫtëndë futu buta nëën liba, kumafa guwenti u de dë a di köndë te de o sindo a tafa u njan.

³⁷ Nöö wan mötjö mujëë bi dë a di köndë. Nöö di a jei taa sö Masa Jesosi dë a Simon wosu, nöö hën a o go ala tu. Nöö di a nango, hën a tja wan gaan dii bata sumëësuti fatu. ³⁸ Nöö hën a go dou. Hën a go taanpu leti a Masa Jesosi futu së, nöö hën a seti këë. Hën a ta bosi Masa Jesosi futu ta këë tefa di wojowata fëën munjëën futu pëtëëë, nöö hën a dëë ën ku di uwii u hedi fëën. Nöö hën a tei di sumëë suti fatu hën a tutu ën a Masa Jesosi futu.

³⁹ Nöö di Simon si di sondi, nöö hën a ta guunjëën nëën hati taa: “Wë, ee di sëmbë aki dë wan tjabukama u Masa Gadu tuu, nöö a musu u sabi taa di mujëë naandë dë wan jajo mujëë. An bi musu nama nëën seei.”

⁴⁰ Nöö hën Masa Jesosi kai ën, “Simon.”

Hën a piki.

A taa: “Wë, mi kë taki wan soni da i.”

Hën a taa: “Andi wë, Mësitë?”

⁴¹ Hën a taa: “De bi dë tu womi bi juu möni a wan sëmbë. Wan u de juu teni dusu kölu, di otowan juu feifi höndö kölu. ⁴² Nöö hën de dë a di taki dë ta bia nango ta ko biga de an sa feni di möni u de paka di womi.

“Te wan pisi hën di womi ko taki da de taa an dë u de paka di möni möön. Be de disa di möni dë soni seei ku piizii.”

Sö wan oto Masa Jesosi taki te a kaba, nöö hën a hakisi Simon taa: “Wë de tu sëmbë dë, undi u de o lobi di sëmbë möön taanga?”

⁴³ Hën Simon taa: “Wë misikuma di womi di bi juu möön hia möni.”

Hën a taa: “Wë awa, i piki bunu. ⁴⁴⁻⁴⁶ Nöö luku, fa i kai mi, mi ko a i wosu aki.”

A taki aai.

“Ja da mi wata fu mi wasi futu, ja bosu mi, ja tutu fatu a mi hedi, ja du na wan wojo soni da mi kumafa di guwenti dë. Ma nöö luku di mujëë aki. Fu sensi di a ko aki, hën a ta këë ta munjan mi futu ku ën wojowata ta dëë mi futu ku di uwii u hedi fëën. A bosu mi futu seei, hën a tei wan gaan dii sumëësuti fatu lobi a mi futu.

⁴⁷ “Nöö mi taki e, di mujëë i si aki sô, nöö Masa Gadu puu ën a bëë u hii dee hogilibi fëën tuu dee a bi ta libi. Hën mbei wë i si a lobi mi ta wai ku mi sô.

“Biga di sëmbë di sabi taa a du hia hogi hën Gadu puu ën a bëë, nöö di sëmbë dë hën o lobi Gadu möön taanga. Ma di sëmbë di pakisei taa wan piki hogi sô nöö a bi du nöö Gadu puu ën a bëë, nöö di sëmbë dë o lobi Gadu wan pikiwan nöö.”

⁴⁸ Nöö hën Masa Jesosi bia fan ku di mujëë taa: “Mujëë, i kisi paadon e. Masa Gadu an hoi dee hogi fii i bi du nëën bëë möön!”

⁴⁹ Nöö hën dee oto sëmbë ku Masa Jesosi bi sindo a tafa naandë, hën de ta fan ku deseëi taa: “Wë ambë da di sëmbë aki di ta puu sëmbë a Gadu bëë?”

⁵⁰ Hën Masa Jesosi taa: “Mujëë, di biibi fii heepi i e. Nöö i go fii a wosu ku piizii.”

8

Aki Lukasi ta taki soni u wanlô

mujëë dee bi ta waka

ku Masa Jesosi ta lontu.

¹ A baka u di dë, hën Masa Jesosi go ta waka a dee köndëköndë ta tja di Bunu Buka ta konda da lanti taa Gadu tja di Njunjun Tii fëen ko a goonliba awaa. Nöö de tuwalufu bakama fëen bi dë ku ën, ² ku wanlö mujëe tu. A fesi nöö dee mujëe dë bi dë ku siki, nöö hën a kula de ko bunu. So u de, soni bi kisi de a hedi hën a jaka de puu. Wan u dee mujëe de ta kai Malia u di köndë de kai Magidala, hën bi abi sëbën gadu nëen hedi hën Masa Jesosi puu de tuu dëen. ³ Wan otowan möön de kai Johana, hën manu de kai Kusasi, wan hedima u Könu Helodi wosu, ku wan de kai Susana, ku sëmëni otowan möön bi dë ku Masa Jesosi ku dee bakama fëen ta waka ku de ta lontu. De ta heepi de a dee soni dee de bi abi fanöudu u de sa libi, ta puu de a fuka a di së u möni soni.

Aki Masa Jesosi da wan woto

u wan sëmbë di ta jaa böngö.

Mat. 13:1-23; Maik. 4:1-20

⁴ Wan daka hën sëmëni sëmbë kumutu a dee köndëköndë ta ko a Masa Jesosi te a hila. Nöö hën a tei wan oto faa lei de soni. A taa: ⁵ “Wan daka hën wan sëmbë go nëen goon go ta paandi wan soni [kuma alisi]. Nöö di a ta jaa di sii, nöö hafu kai a pasi liba, nöö sëmbë ta waka dë ta makisëen ku futu te an sa ko soni, ufö dee piki fou ta pii ën ta njan tu.

⁶ “Nöö hafu u di sii kai a sitonu goon. Nöö di a booko wojo ko nöö hën a toona dëdë, fu di di kamian aan doti tjika nöö an ta feni wata kumafa a dë fanöudu.

⁷ “Nöö so fëen kai ka maka dë, nöö hën di maka göö ko peetëen kii. An sa ko soni möönsö.

⁸ “Ma nöö hafu u di sii kai a bunu goon, nöö hën a göö tee a puu njanjan te a hila.”

Sö wan oto Masa Jesosi taki te a kaba. Nöö hën a taa: “Fa mi fan ku unu aki, nöö un pakisei ën bunu e, be un fusutëën.”

⁹ Nöö baka u di dë, hën dee bakama fëën ko hakisi ën faa puu di hedi u di oto da de.

¹⁰ Nöö hën a taa: “Wë un haika e. Dee tjubitjubi soni u di Njunjun Tii u Masa Gadu, unu musu sabi de tuu. Ma dee oto sëmbë, de dë kuma dee sëmbë Esaja bi taki taa:”

De ta luku ma de an ta si soni.

De ta haika ma de an ta fusutan.

Hën mbei mi ta fan ku de a nöngö.”

¹¹ Hën a taki da de taa “Wë di puu u di oto dë sö taa: di sii, hën da di Wöutu u Gadu. ¹² Nöö di ka di sii kai a di pasi, hën da te wan sëmbë jei di Wöutu, nöö di didibi ko puu ën nëën hati wante fu an fika ta biibi u Gadu heepi ën.

¹³ “Nöö di ka a kai a sitonu goon, nöö hën da di sëmbë di kisi di Wöutu seei ku wai, ma te toobi miti ën faa poobëën luku ee a biibi Gadu tuutuu, nöö a ta toona tuwëën disa biga aan lutu wan bëtë.

¹⁴ “Nöö di ka a kai a maka kamian, nöö hën da di sëmbë di tei di Wöutu tuu, ma a a’ bookohedi u dee soni u di goonliba aki tumisi. A ta pakisei dee pepei libi u di goonliba aki, hoki wan ku bunu wan tuu, ta suku gudu ku piizii. Dee lö soni dë ta fuu di sëmbë hati te nöö di Wöutu an sa ko soni möönsö.

¹⁵ “Ma nöö ka di sii kai a bunu goon, hën da a kai a wan bumbuu sëmbë hati. Nöö di a jei di Wöutu, nöö a ta hoi ën nëën hati ta pakisei ën tee a ko soni seei nëën libi.”

Aki Masa Jesosi ta taki

andi limbo ta du.

Maik. 4:21-25

¹⁶ Nöö hën a taki möön taa: “Di Wöutu u Masa Gadu dë kuma wan faja e.” Nöö na wan sëmbë o sëndë faja te a kaba, nöö a butëën a wan bungu dendu, nasö a soni basu. Ma a o butëën a wan heihei kamian ka hii dee sëmbë dë a di wosu sa si soni ku ën. ¹⁷ Nöö te di limbo fëën kai ko dë, nöö na wan soni o fika tjubitjubi tee nöö sëmbë an o si ën e, nöö na wan soni sa danga tee an o sa ko a limbo.

¹⁸ “Nöö un seti jesi be un jei bunu e, dee sëmbë. Biga di sëmbë di bi jei soni kaa, nöö a o sa jei möön hia. Ma di sëmbë di an kë jei seei, nöö di piki soni di a bi mëni taa a jei, hën a o toona lasi.”

Aki Masa Jesosi mbei de ko sabi ambë da famii fëën.

Mat. 12:46-50; Maik. 3:31-35

¹⁹ Wan daka hën Masa Jesosi dë a wan wosu ta lei sëmbë. Te wan pisi hën hën mama ku dee baaa fëën ko u ko luku ën, ma dee sëmbë bi hia a di kamian tee de an sa feni pasi u go dou nëën. ²⁰ Nöö hën wan sëmbë go taki da Masa Jesosi taa: “Mësitë o, i mama ku dee baaa fii ko a i aki. De dë a döö dë, nöö de kë si i.”

²¹ Hën a taa: “Sö nö baa? Wë nöö dee sëmbë i si mi ku de dë aki, nöö de da mi mama ku mi baaa e. Wë biga dee sëmbë dee ta jei Gadu buka ta piki ën, de da mi bëë kaa.”

Aki Masa Jesosi mbei di ventu ku di wata ko kötö.

Mat. 8:23-27; Maik. 4:35-41

²² Wan daka hën Masa Jesosi ku dee bakama fëën dë a wata bandja dë, hën a taki da de taa: “Un

boo subi a boto koti wata go a di oto sē banda ala.” Nöo hën wante hën de subi a boto tuusi go a mindi wata. ²³ Nöo hën Masa Jesosi go kandi ta duumi.

Hën de nango te wan pisi, hën wan gaan ventu ko ta seki di wata tee di boto ta biinga seei u singi. ²⁴ Hën de go kai ën weki taa: “Masa hesi, hopo ooo, hopo! Woo dödë a wata tuu kaba!”

Nöo hën Masa Jesosi hopo, nöo hën a gandji da di wata ku di ventu. Nöo hën wantewante dë hën di wata ku di ventu tuu ko kötö piiii.

²⁵ Nöo hën Masa Jesosi hakisi de taa: “Dee sēmbë aki, andi mbei un fëëë sö? Naasë di biibi fuunu dë? [Wan sabi taa mi ku unu dë aki nö?]”

Ma nöo fa a du dë, nöo a foondo de te de ko fëëë. Hën de ta hakisi de na de taa: “Wë ambë seei da di sēmbë aki, dee sēmbë? Biga ventu ku wata tuu ta piki ën buka.”

Aki Masa Jesosi puu wanlö hia taku soni a wan sēmbë liba.

Mat. 8:28-34; Maik. 5:1-20

²⁶ Nöo baka u di dë, hën Masa Jesosi ku dee bakama fëen nango teefa de go tjökö a di pisiwata u dee Galasëni sēmbë, leti a oto banda u Galilea dë.

²⁷⁻²⁹ Nöo di a nango a tela, hën wan sēmbë u di köndë ko miti ku ën. Di lö sēmbë dë, a abi wanlö hia taku soni nëen liba, nöo de dë nëen liba longi kaa. An ta bisi koosu a sinkii, an ta libi a wosu, an ta libi seei kumafa libisēmbë ta libi möön, ma a ta dë fëen a dee sitonu baaku ka de ta bei dödë. Dee sēmbë u di köndë mbei möiti a hii fasi te de wei. De ta tai ën ku bui, ma a ta booko dee bui kölökölö seei lusu puu, nöo dee taku soni nëen liba ta hai ën ta tja go a dee sabana kamian. Na tide oto de ta penëen sö.

Nöö hën di a si Masa Jesosi, nöö hën a kai olo tuwëen seepi a goon a Masa Jesosi fesi. Nöö hën a taa: “Jesosi, i di Mii u di Möön Hei Gadu a liba, andi mi ku i abi? I ko aki fii ko pena mi nö? Mi begi i, na sitaafu mi e!” Biga Masa Jesosi bi bai ën kaa taa a musu kumutu a di sëmbë liba.

³⁰ Nöö hën Masa Jesosi hakisi ën taa: “Un në fii?”

Hën a taa: “Mi da A-Hila-Möön-Hii.” Biga de bi dë hia te sëmbë an sa konda de.

³¹ Nöö hën de begi Masa Jesosi fa an musu tuwë de go a di sitaafu kamian u de eti. ³² Nöö wanlö hagu bi dë a wan kuun bandja ta pii soni ta njan. Nöö hën dee soni taa be Masa Jesosi da de pasi fu de go a dee hagu dë. Nöö hën a taa: “Un go!”

³³ Nöö hën de kumutu a di womi, hën de go a dee hagu. Nöö fa u ta taki aki, hën dee hagu kumutu kule gililili go kai a wata djulululu dëdë faa.

³⁴ Hën dee sëmbë dee bi ta luku dee hagu, hën de kule go a ganda go paaja di buka te dou a hii kamian u di köndë dë tuu taa sö wan soni de si. ³⁵ Nöö hën hii dee sëmbë tuu booko kumutu a dee kamiankamian ko luku andi pasa. Nöö hën de go si di womi di dee soni bi dë nëen liba dë, sindosindo a Masa Jesosi bandja a goon dë piii. A dë ku koosu a sinkii, ku ën bumbuu fusutan. Nöö hën de tuu ko fëëë.

³⁶ Nöö hën dee sëmbë dee bi si di soni, hën de konda da dee otowan fa Masa Jesosi bi puu dee soni a di sëmbë liba. ³⁷ Nöö hën di fëëë de fëëë dë, hën mbei hii dee sëmbë u di pisiwata dë begi Masa Jesosi taa, gaantangi be a kumutu a di köndë u de go. Nöö hën Masa Jesosi subi a di boto faa go.

³⁸ Nöö hën di sëmbë di Masa Jesosi bi puu dee soni nëen liba naandë, hën a taki da Masa Jesosi taa a kē go ku ën.

Ma Masa Jesosi taki dëen taa: ³⁹“Wë, nönö, mati. Toona go a i köndë, nöö i go konda da dee sëmbë kumafa Gadu du i bunu tjika.”

Hën di sëmbë piki, nöö hën a go nëen köndë go ta paaja di buka ta konda da hii sëmbë di bunu di Gadu du ën.

⁴⁰ Hën Masa Jesosi ku dee bakama fëen toona koti go a di oto së banda ka de bi kumutu. Nöö di de go dou, nöö hën dee hia sëmbë bi sai dë wai ku de, biga de bi dë ta luku Masa Jesosi faa toona ko.

Aki Masa Jesosi heepi wan mujëe ku wan mujëe mii.

Mat. 9:18-26; Maik. 5:21-43

⁴¹ Nöö a di ten dë seei, hën wan hedima u keiki de kai Jailusi ko a Masa Jesosi. Nöö hën a tjökö kini a goon nëen fesi begi ën taa gaantangi be a ko nëen wosu. ⁴² Biga a abi wan kodo mujëe mii fëen tö nöö a abi tuwalufu jaa, ma nöö a siki seei tee a dë a dëdë ku libi maun.

Nöö hën Masa Jesosi piki ën taa, “Söö. Wë antoobi, mati. Un boo go.”

Nöö hën de tei pasi nango, nöö hën wanlö hia sëmbë ta waka ku ën ta peetëen seei tee na soni.

⁴³ Nöö di juu dë, hën wan mujëe bi sai a di köndë naandë, a bi dë ku wan siki tuwalufu jaa longi kaa, soni ta kule nëen an ta tapa möönsö. A go a data seei te a wei, ma an sa ko bunu möönsö. ⁴⁴ Hën di a jei taa Masa Jesosi ko dë, nöö hën wë a waka saapisaapi nëen baka go panjëen a dee jëkëjêkë u

di koosu buka fëen. Nöö hën wante, hën a ko bunu kaa.

⁴⁵ Ma nöö hën Masa Jesosi bia hakisi taa: “Ambë panjan mi?”

Nöö hën de tuu ta piki taa: “Na mi.” Disi taa: “Na mi.” Disi taa: “Na mi.”

Nöö hën Petuisi taa: “Wë Masa, luku fa dee sëmëni hia sëmbe ta peeta i aki. Nöö unfä joo du sabi ambë panjan i?”

⁴⁶ Hën Masa Jesosi taa: “Aai, ma seei mi sabi taa wan sëmbe panjan mi. Biga mi fii wan kaakiti kumutu a mi sinkii go kula wan sëmbe.”

⁴⁷ Nöö hën di mujëë si taa wë di soni an sa tjubi möön. Nöö hën a ko ku panta seei ko tjökö kini a goon a Masa Jesosi fesi a hii dee sëmbe wojo dë. Nöö hën a konda hii soni dëen, andi mbei a waka ko panjan di koosu jëkjëkë fëen, ku fa a ko bunu. De tuu a pii konda dëen.

⁴⁸ Nöö hën Masa Jesosi taa: “Mujëë, na fëë möön e. Di biibi fii aki, nöö a heepi i kaa. Go fii a i wosu ku piizii.”

⁴⁹ Nöö di juu dë seei, hën wan u dee sëmbe u di hedima u keiki di bi ko kai Masa Jesosi faa ko kula di mujëë mii fëen dëen, ko dou. Hën a taki dëen taa: “Mati, gaan soni. An dë fii mbei di Mësitë ko möön e, biga di mii fii dëdë kaa.”

⁵⁰ Ma nöö hën Masa Jesosi seei taki da di tata u di mii taa: “Na fëë e, mati. Hoi di biibi fii a mi liba nöömö, nöö joo si. Di mii fii o toona ko bunu.”

⁵¹ Nöö hën de nango te de go dou a di wosu. Nöö Masa Jesosi an kë oto sëmbe go ku ën a di wosu ka di mii dë möön leki Johanisi, Petuisi, Jakobosi, ku di mii tata ku ën mama nöö.

⁵² Nöo di a go dou a di wosu dendu, hën a taki da dee sëmbë dee ta bai ta kää naandë taa be de an kää möön. Wë biga di mii na dëdë a dëdë, duumi a ta duumi. ⁵³ Nöo hën de lafu ën mbei ën fa, biga de bi sabi tuutuu taa di mii dëdë.

⁵⁴ Nöo hën a pasa go dou a di mujëe mii. Nöo hën a panjëen a maun, hën a kai ën taa: “Mujëe mii, hopo e.”

⁵⁵ Nöo hën wantewante dë, hën di mujëe mii weki hën a hopo. A libi baka. Nöo hën Masa Jesosi taa be de dëen soni u njan.

⁵⁶ Nöo di soni foondo di mama ku di tata u di mii te na soni. Ma Masa Jesosi taki da de taa: “Di soni i si pasa aki, nöo wan musu taki ën da sëmbë e.”

9

Aki Masa Jesosi manda dee bakama fëen go a dee köndëköndë.

Mat. 10:5-15; Maik. 6:7-13

¹ A baka u di dë, hën Masa Jesosi kai dee tuwalufu bakama fëen ko nëen. Hën a da de kaakiti ku taki fu de ta jaka dee gadu ta puu a sëmbë hedi. Söseei a da de kaakiti tu u de ta kula hii sootu pei siki u sëmbë. ² Nöo hën a manda de u de go ta lontu a dee peipei köndë ta konda da sëmbë taa Masa Gadu ta hopo di Njunjun Tii fëen fa u dë aki. Nöo söseei tu de musu kula dee sikima ko bunu.

³ Hën a taki da de taa: “Fa woon go aki, nöo wan musu tja soni go ku unu e. Wan musu tja wakatiki. Wan musu tja saku. Wan musu tja njanjan. Wan musu tja möni. Nöo dee koosu dë a unu sinkii dë, nöo ku de nöo un musu go. ⁴ Nöo te wan sëmbë hoi

unu nëen wosu, nöö naandë un musu dë fu tee un kumutu a di köndë dë.

⁵ “Nöö te un go a wan köndë, nöö te de an kë haika di buka fuunu, nöö un musu feki di sandu u di köndë di bi peka a unu basufutu puu tuwë da de e, be a fika kuma wan maaka taa un bi konda di buka da de ma de an bi këen. Nöö a fika da de.”

⁶ Nöö hën de go. De ta waka a dee köndëköndë ta konda di Bunu Buka u Masa Gadu ta kula sömëni sikima.

Aki lei fa dee soni u Masa Jesosi ta danga Könu Helodi.

Mat. 14:1-12; Maik. 6:14-29

⁷ Di juu dë, hën Könu Helodi, di ta tii Galilea Köndë, ko jei hii dee soni Masa Jesosi ta du. Nöö a toobi ën tee na soni, biga de an sabi ambë ta du dee soni dë. So sëmbë taa wë Johanisi di Dopuma ı di di könu bi kii ı hën hopo baka a dëdë ko ta du dee soni. ⁸ So sëmbë taa di fesiten tjabukama u Masa Gadu de kai Elia hën toona ko, ee nasö wan u dee oto awoo fesiten tjabukama hën weki baka.

⁹ Hën Könu taa: “Wë Johanisi miseei bi kii, nöö ma sabi ambë da di sëmbë dë.” Nöö hën a ta mbei möiti nöömö faa musu si ën.

Aki Masa Jesosi da feifi dusu sëmbë soni u njan.

Mat. 14:13-21; Maik. 6:30-44; Joh. 6:1-14

¹⁰ Nöö hën a baka wan pisiten, nöö hën dee tjabukama toona ko a Masa Jesosi, hën de konda dëen fa soni bi waka di de tja di Buka go a dee köndëköndë. Nöö hën Masa Jesosi tei de, nöö hën de ku ën go a ı wan sabana kamian zuntu ku ı wan köndë de kai Betisaida, de wanwan.

¹¹ Nöo di lanti jei taa Masa Jesosi go a di kamian dë, nöo hën de faakëën. Nöo di a si de, hën a kisi de ku wai. Nöo hën a ta konda da de kumafa Masa Gadu ta hopo di Njunjun Tii fëën fa u dë aki. Hën a ta kula dee sikima u de tu.

¹² Nöo hën de dë te di sapate buka, hën dee bakama u Masa Jesosi ko nëën. Hën de taki dëën taa: “Masa o, fa u dë a di kamian aki, nöo a lati kaa. Nöo na fii manda dee sëmbë go nö, be de go a dee boiti ku dee köndë dee dë a zuntu aki go suku soni u njan ku kamian u duumi.”

¹³ Nöo hën Masa Jesosi taki da de taa: “Wë nönö, wan musu mbei dee sëmbë go e. Un da de soni u njan.”

Hën de taki dëën taa: “Wa abi soni u njan aki möön leki feifi bëëë ku tu fisi tö. Ee na i kë fuu go bai soni u njan da de, ma de hia e!”

¹⁴ Nöo hën Masa Jesosi taki da de taa: “Wë un mbei dee sëmbë sindo a hipihipi u feifiteni sö te dou.” Biga dee sëmbë bi dë kuma feifi dusu womi sö bifö i abi mujëë ku mii.

¹⁵ Nöo hën dee bakama go seeka dee sëmbë buta te de kaba. ¹⁶ Nöo hën Masa Jesosi hopo wojo a liba, nöo hën a da Masa Gadu tangi. Hën a booko dee bëëë ku dee fisi pisipisi, hën a da dee bakama fëën. Nöo hën de tja go paati da dee sëmbë, ¹⁷ hën de njan tee bëë u de fuu. Nöo hën dee bakama go pii dee pisi dee fika te de kaba, de fuu tuwalufu gaan manda.

Aki Petuisi taki ambë da

Masa Jesosi.

Mat. 16:13-19; Maik. 8:27-29

18 Wan daka möön, hën Masa Jesosi go dë a wan kamian hën wanwan ta begi. Te wan pisi hën dee bakama fëen ko nëen, hën a hakisi de taa: “Wë fa mi ku unu ta waka ta lontu aki, ambë lanti ta taki taa mi dë? Andi u mi de ta pakisei?”

19 Hën de taa: “Wë u ta jei de ta taki taa i da Johanisi di Dopuma di de bi kii, hën toona weki. So sëmbë taa i da Elia, di fesiten tjabukama u Masa Gadu, hën toona weki ko a goonliba baka. Ee nasö wan u dee oto fesiten tjabukama kuma ën, hën toona weki. Sö de ta mëni.”

20 Nöö hën Masa Jesosi hakisi de taa: “Wë unu wë, fa mi ku unu ta waka ta lontu aki, ambë un mëni da mi?”

Nöö hën Petuisi piki ën taa: “Masa o, i da di Paamusi Könu e, di Keesitu di Gadu bi paamusi taa a o manda ko da u „faa heepi u.” 21 Nöö hën Masa Jesosi bai de taa de an musu konda di soni dë da na wan sëmbë.

Aki Masa Jesosi ta konda da de kumafa de o kii ën.

Mat. 16:20-28; Maik. 8:30-9:1

22 Nöö hën a taki da de taa: “Un haika e, dee sëmbë. Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki musu tja sëmëni sitaafu e. Fa dee Gaan Womi ku dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wëti sai dë, de an dë a mi du nöö de o tja mi go kii. Ma a di u dii daka fëen nöö mi o toona weki baka a dëdë e.”

Sö Masa Jesosi taki da de te a kaba.

Aki Masa Jesosi konda da de fa de musu du bifö de sa waka nëen baka.

23 Hën a taki da de möön taa: “Ee wan sëmbë i kë ko a mi baka, nöö dee du fi an musu hati i fi disa e. Nöö hiniwan daka i musu ta tja di sitaafu

di o ta miti i fu di i ta waka a mi baka, leti kumafa wan sëmbë ta tja wan lakpa pau u de pekëen kii. ²⁴ Biga ee wan sëmbë i ta suku fii hoi i libi ku dee du fii, nöö ja o feni ën kumafa i kë möönsö e. Ma di sëmbë di hopo ën seei ku telu da mi, nöö hën o feni ën kumafa a kë. ²⁵ Wë biga ee wan sëmbë i feni hii bunu u di goonliba aki tuu ma i dëdë go a didibi faja, nöö andi i wini? „Nëen da i sei i hedi bai kaapusa nö?”

²⁶ “Biga ee wan sëmbë sen ta kisi i fii piki taa i nama ku mi ta tei dee lei u mi a goonliba aki, nöö söseei tu te mi go te mi ko u mi ko tei di könu bangi u mi, nöö sö sen o kisi mi da i tu. Biga wan daka o dou di mi o ko ku di gaan waiti u mi ku di u mi tata, ku di u dee basia u Gadu Köndë ala tuu. Nöö di juu dë, sen o kisi mi tu fu mi nama ku di sëmbë naandë.

²⁷ “Nöö dee sëmbë, un haika bunu e. Fa mi ta fan ku unu aki, nöö so u dee sëmbë dë aki an o dëdë bifö de o si fa Masa Gadu o hopo di Njunjun Tii fëen.”

Aki Masa Jesosi ko tooka

a dee bakama fëen wojo.

Mat. 17:1-8; Maik. 9:2-8

²⁸ A baka u aiti daka fu di Masa Jesosi taki dee oto dë, nöö hën a tei Johanisi ku Petuisi ku Jakobosi go a wan kuun liba go ta begi. ²⁹ Nöö di a ta begi tee wan pisi, nöö hën fesi fëen ko tooka. Dee koosu nëen sinkii tuu ko ta sëndë kuma te Gadu ta koti faja.

³⁰⁻³¹ Te wan pisi, hën tu sëmbë ko naandë ko ta fan ku Masa Jesosi. Dee sëmbë dë seei sinkii ta sëndë te na soni tu, kumafa dee sëmbë ta libi a

Masa Gadu Köndë sinkii ta sëndë. Nöö fa de ko ta fan ku ën naandë, de dë wanlö fesiten tjabukama u Masa Gadu dee bi dëdë gaanduwe kaa. Wan de kai Mosesi, wan da Elia. De ko ta fan ku Masa Jesosi u di wooko di Masa Gadu bi mandëën ko a goonliba faa du. Biga de ta taki soni u di fa a o dëdë a Jelusalen.

³² Di juu dë, nöö Petuisi ku dee otowan fëën bi ta duumi. Te wan pisi, nöö hën de weki. Nöö hën de bia luku, de si Masa Jesosi sinkii ta sëndë seei, nöö de si de tu sëmbë tu dee ku hën ta fan dë.

³³ Nöö hën di de tu sëmbë o toona go, nöö hën Petuisi taa: “Wë Masa o, a suti fa u dë aki. Nöö ee i kë, nöö u sa mbei dii tjëkëliba, wan fii, wan u Mosesi, ku wan u Elia.” (Ma wë fa Petuisi ta fan dë seei, nöö a dë kuma an saandi a ta taki e.)

³⁴ Nöö an kaba u fan seei, hën de si wan bundji saka zaaa ko tapa de. Nöö dee bakama ko fëëë.

³⁵ Nöö hën de jei wan töngö a di bundji dendu taa: “Di sëmbë aki sô, hën da di Womi Mii u mi di mi tei manda ko a goonliba. Nöö hën fuun musu haika e.”

³⁶ Nöö di de jei di fan sô kaa, hën de ko si taa Masa Jesosi wanwan tö nöö fika naandë.

Nöö sô wan soni dee sëmbë si pasa e. Ma nöö fa de si ën seei, ma de an kondëën da na wan sëmbë möönsö di ten dë.

Aki Masa Jesosi puu wan soni

a wan mii liba.

Mat. 17:14-21; Maik. 9:14-27

³⁷ Di dobooko fëën, hën de kumutu a di kuun liba saka ko a goon, nöö sömëni sëmbë ko miti ku de.

³⁸ Nöo hën wan sëmbë a de mindi bai taa: “Mësitë, gaantangi, heepi mi ku di wan kodo womi mii u mi aki o. ³⁹ Wan soni ta ko nëen liba, nöo a ta bai ta tuwëen a goon, nöo sukuma ta kumutu nëen buka. Ee fuu taki, an ta disëen möönsö. Möönmöön a ta kabëen a sösö. ⁴⁰ Nöo mi bi begi dee bakama fii fu de puu ën da mi, ma de an sa puu ën.”

⁴¹ Hën Masa Jesosi taa: “Huun? Andi seei mi feni a dee sëmbë u di ten aki maun? Fa mi ku de ta dë aki, de an ta biibi möönsö. Taangajesi nöo de abi sö. Fu un longi ten mi musu dë ku unu ta hoi pasensi da unu ufö woon biibi mi?”

Hën a taki da di sëmbë taa: “Tja di mii ko da mi aki.”

⁴² Nöo hën di sëmbë ta waka ta ko ku di mii a Masa Jesosi. Ma nöo de an dou seei, hën di soni kisi di mii tuwë a goon dobëen buta kakakaa.

Nöo hën Masa Jesosi bai ën taa, “Hetji pasa kumutu a di mii liba e!” Nöo hën a kumutu wante, di mii ko bunu. Nöo hën Masa Jesosi tei di mii hën a dëen tata.

⁴³ Nöo di soni foondo dee sëmbë tee de taa: “Maingë, mi fëë di kaakiti u Masa Gadu e! Aai, a a’ poosian tuu.”

Aki Masa Jesosi taki soni

u di dëdë fëen möön.

Mat. 17:22-23; Maik. 9:30-32

Fa dee sëmbë ta fan dë, hën Masa Jesosi taki da dee bakama fëen taa: ⁴⁴ “Un haika e, dee sëmbë. Mi o taki wan soni da unu aki, nöo un musu hoi ën fu wan fëekëtëen. [Fa i si dee sëmbë ta gafa mi aki seei,] ma wan ten o dou nöo de o tja Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki go sei da sëmbë fu de kii mi puu.”

⁴⁵ Ma nöö di fan a fan dë, a dë wan foombo soni da dee bakama fëen. De an fusutëen möönsö, biga a dë wan tjubitjubi soni da de. Ma seei de bi fëëe u de hakisi ën andi da di soni.

Aki Masa Jesosi ta lei ambë

da fesima.

Mat. 18:1-5; Maik. 9:33-37

⁴⁶ Wë nöö di juu dë, hën wan gaan toobi hopo a dee bakama dendu. De ko ta hakisi deseei taa: “Undi fuu seei dë di möön hei wan a di wooko aki?”

⁴⁷ Nöö hën Masa Jesosi saandi de ta pakisei, hën a go tei wan mii tja ko buta nëen bandja naandë.

⁴⁸ Hën a taki da de taa: “Dee sëmbë o, un si di mii aki sö? „An dë wan hei sëmbë, ma tökuseei „di sëmbë di ta tei „sö wan lagilagi sëmbë kuma „di mii aki fu mi hedi, nöö hën da a ta tei miseei tu. Nöö di sëmbë di ta tei mi, nöö hën ta tei di Sëmbë di manda mi ko aki.

“Nöö di sëmbë di a’ sakafasi te a ta butëen seei a hii dee otowan fëen basu, nöö hën da di möön hei sëmbë a Masa Gadu wojo e, dee sëmbë.”

Aki ta lei ambë ku Masa

Jesosi dë a wan së.

Maik. 9:38-40

⁴⁹ Nöö hën wan u dee bakama u Masa Jesosi de kai Johanisi taki dëen taa: “Masa, u bi si wan sëmbë ta puu soni a sëmbë liba ku i në, ma di sëmbë dë an bi ta nama ku i kumafa u ku i nama aki. Nöö hën u tapëen taa be an musu du sö.”

⁵⁰ Hën Masa Jesosi taa: “Wë nönö womi, wan musu tapëen e. Biga ee wan sëmbë an dë feantima fuunu, nöö hën da unu ku ën dë a wan së.”

Aki wan köndë an kë da Masa Jesosi kamian u duumi.

⁵¹ Wë nöö di juu dë, Masa Jesosi ten ko zuntu faa toona go a Gadu Köndë ka a bi kumutu. Nöö di a sabi sö kaa, hën a buta taa a o go a Jelusalen. ⁵² Nöö hën a manda wantu u dee bakama fëen go a fesi u de go suku kamian u de duumi a pasi.

Nöö hën dee bakama fëen go te de go dou a wan u dee köndë u dee Samalia sëmbë, hën de go hakisi wanlö sëmbë dë kamian u de ku Masa Jesosi duumi.

⁵³ Ma nöö dee sëmbë sabi taa a Jelusalen de nango, nöö hën mbei de piki de taa de aan kamian da de u de duumi. ⁵⁴ Nöö hën dee sëmbë bia toona ko piki Masa Jesosi baka.

Nöö hën di Johanisi ku Jakobosi jei di soni, hën de hakisi Masa Jesosi taa: “Masa o, ja kë fuu kai faja kumutu a liba ko kaba dee sëmbë dë a sösö nö?”

⁵⁵ Nöö hën Masa Jesosi bai de taa: “Nönö womi, un sooti pei pakisei da di dë? Un kaba ku dee soni dë!”

⁵⁶ Nöö hën de pasa go suku kamian a oto köndë duumi.

Aki Masa Jesosi ta leti dee sëmbë kë waka nëen baka.

Mat. 8:19-22

⁵⁷ Nöö fa de dë a pasi nango dë, hën wan sëmbë ko a Masa Jesosi ko taki dëen taa: “Mi kë go ku i aluwasi naasë i nango.”

⁵⁸ Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Wë a bunu, ma i sabi nö? Dee mbeti abi baaku ka de ta kandi duumi, nöö söseei dee piki fou abi wosu tu. Ma Mi

di ko dë Libisëmbë Mii aki, ma abi kamian ka mi ta dë e. „Ma ee i kē sō, nōō i ko boo go.”

⁵⁹ Nōō hën wan oto daka möön, hën Masa Jesosi kai wan womi faa musu ko dë bakama fëën. Hën di womi taa: “Antoobi, mi sa ko, ma mi kē begi i wan soni ufō. Mi kē dë te mi tata dëdë mi bei te mi kaba, nōō mi ko e.”

⁶⁰ Hën Masa Jesosi taa: “Wë nönö womi, be dee sëmbë dee an dë a mi du bei dee dëdë sëmbë u de e. Ma ju, be i ko go ku mi go paaja di Buka, be sëmbë ko sabi taa Masa Gadu ta hopo di Njunjun Tii fëën fa u dë aki.”

⁶¹ Nōō hën wan oto daka möön, hën wan womi taki da Masa Jesosi taa a kē ko bakama fëën. Ma a kē faa dëen pasi be a go da dee sëmbë fëën wosu adjoisi ufō a ko.

⁶² Nōō hën Masa Jesosi piki ën taa: “Aai, wë mi jei, ma i sabi nō? Ee wan sëmbë ta du wan wooko ku tu hati nōō di wooko dë an o ko bumbuu soni möönsö. Nōō ee wan sëmbë ta wooko a di lö fasi dë, nōō an bumbuu tjika faa ko dë wan wookoma a di Tii u Gadu dendu e.”

10

Aki Masa Jesosi manda wanlö

hia bakama fëën u de go

paaja di Buka.

¹ Wan oto daka möön, hën Masa Jesosi kai sëbënteni-ku-tu u dee bakama fëën ko nëën. Nōō hën a manda de tu ku tu u de musu go a dee pikipiki köndë ku dee gaangan köndë ka hënseei bi pakisei faa musu go, „be de konda da dee sëmbë taa Gadu ta hopo di njunjun tii fëën.”

² Nöo hën a taki da de taa: “Un haika e, dee sëmbë. Di goon bigi nöö di njanjan lepi u koti, ma wookoma biti poi. Nöo un begi Masa Gadu e, faa puu hia sëmbë manda go a di wooko fëen.”

³ Nöo hën a toona taa: “Fa mi ta manda unu aki, mi ta manda unu leti kuma sikafu mii nango a pëndë mbeti dendu. Ma un go nöö. Mi ta manda unu. ⁴ Nöo fa woon go dë, wan musu tja möni e, wan musu tja saku. Nöo dee susu un tuusi a unu futu dë, nöö ku de nöö un musu go. Nöo te un nango, wan musu ta buuja ta da oto ku sëmbë a pasi.

⁵⁻⁶ “Nöo ee de kai unu a wan wosu fuun go duumi, nöö un musu begi da di sëmbë abi di wosu taa: ‘Masa Gadu musu dë ku i e.’ Nöo fa woon taki dë, nöö ee wan bumbuu sëmbë sai naandë di fiti u feni di bunu i begi dëen dë, nöö di bunu o tan a di wosu. Ma ee di sëmbë an fiti di lö bunu dë, nöö di bunu o toona ko a unu baka.

⁷ “Nöo fa de o tei unu a di wosu dë, nöö naandë un musu tan e. Wan musu kumutu ku unu lai go libi a oto wosu. Nöo te de da unu soni u njan, nöö un musu njan mën. Sen an musu kisi unu. Biga wan wookoma musu feni hën paima fu di wooko di a ta du.

⁸ “Nöo te un go a wan köndë nöö ee de kisi unu ku piizii, nöö di soni i si de seeka da unu fuun njan nöö hën un musu njan e.

⁹ “Nöo un kula dee sikima dee sai a di köndë dë. Nöo un taki da hii dee sëmbë taa di ten kisi u Masa Gadu hopo di Njunjun Tii fëen awaa, [nöö be de seeka u ko nëen].

¹⁰ “Ma te un go a wan köndë, nöö ee dee sëmbë dë nëen an kë haika unu, nöö un musu go taanpu

a sitaati u di köndë, nöö un taki da de taa: ¹¹ ‘Di doti u di köndë aki di bi peka a u futu, nöö u feki ën puu tuwë disa da unu e, kuma wan maaka taa Masa Gadu o sitaafu unu. Biga u bi ko fuu konda da unu taa Masa Gadu ta hopo di Njunjun Tii fëen fa u dë aki, ma wan këen. Nöö di hebi fëen fika da unu e. U, u nango.’ ”

¹² Nöö hën a toona taki möön taa: “Nöö un musu sabi taa a di daka di Masa Gadu o kuutu hii mundu, nöö di sitaafu di köndë dë o kisi o möön hogi möön leki di hogi köndë de kai Sodom bi kisi e.”

Aki Masa Jesosi bai helu

da wanlö köndë.

Mat. 11:20-24

¹³ Nöö hën Masa Jesosi taa: “Mi bai helu da un dee sëmbë ta libi a Kolazin ku dee u Betisaida e. Wë biga ee dee köndë de kai Sidon ku Tilusi bi si dee gaan foombo wooko dee mi ta du a unu mindi aki, nöö de bi o bia de libi gaanduwe kaa. Di hogilibi u de bi o hati de tee de bi o bisi djodjo go sindo a goon ta tuwë sindja a de sinkii. Sö a bi o hati de tjika. Ma un dee sëmbë u Kolazin ku Betisaida si dee foondo wooko u mi, ma töku wan a’ toobi möönsö fuun disa dee hogilibi fuunu.

¹⁴ “Nöö hën mbei mi taki taa tee Masa Gadu o kuutu goonliba, nöö di sitaafu woon kisi o hogi möön di Sidon ku Tilusi o kisi.

¹⁵ “Nöö un dee sëmbë u Kapenaumi tu, unfa un mëni? Un mëni taa di hei fuunu aki o tja unu go a Gadu Köndë nö? Nönö e, na seei. Ma a didibi faja a o tja unu go! _Biga mi ko a unu ma wan tei di lei u mi u soni möönsö._”

16 Nöo hën Masa Jesosi taki da dee bakama fëen taa: “Ee wan sëmbë ta piki unu buka, hën da a ta piki di buka u mi kaa. Ma ee wan sëmbë an tei unu, nöo hën da an tei mi tu, sösei an tei di Sëmbë di manda mi ko aki tu.”

Aki Masa Jesosi ta lei

dee bakama fëen

andi de musu wai da.

17 Nöo hën de sëbënteni-ku-tu bakama u Masa Jesosi go tefa de toona ko, nöo de ta wai seei. De taki dëen taa: “Masa o, fa u go dë, nöo dee gadu bi saka a u basu seei, di u tei di në fii bai de.”

18 Hën Masa Jesosi taki da de taa: “Awa, sö de o saka da unu tuu. Biga misei bi si fa di kaakiti u didibi bi booko saka gaanduwe kaa. Mi si ën, a kumutu a liba ala pasa a mi wojo valau sö, kuma liba koti faja go a goon. Nöo fa dee gadu saka a unu basu dë, nöo sö de o ta saka.

19 “Biga mi ta da unu makiti a di gaan felantima fuu liba e, ku hii dee hogi soni dee a o manda ko a unu, te dou ku şindeki ku kukutulabu tuu. De an o sa du unu hogi.

20 “Ma tökusei na fu di soni dë hedi un musu ta wai e. Na fu di dee gadu ta saka a unu basu mbei un musu ta wai tu. Ma un musu ta wai seei fu di un sabi taa në fuunu dë sikifisikifi a Masa Gadu Köndë ala.”

Aki Masa Jesosi konda da dee bakama fëen kumafa de abi bunuhedi tjika.

Mat. 11:25-27, 13:16-17

21 Nöo hën di Akaa u Gadu mbei Masa Jesosi ko wai tee na soni. Hën a taa: “Masa Gadu, gaantangi

fii o. I da Masa u liba ala ku goonliba aki tuu. Nöo mi da i tangi u di a dë taa i tjubi dee soni fii da dee könima ku dee sabisonima u di goonliba aki te de an sa sabi de möönsö. Nöo hën i toona mbei dee lagilagi sëmbë aki dee ta piki i buka, ko sabi de. Aai Taata, gaantangi fii e. Biga sö i feni ën taa a bunu. Wë nöo i bigi e, Taata.”

²² Hën a taa: “Dee sëmbë o, mi Tata buta hii soni a mi maun e. Nöo na wan sëmbë sabi kaba u di Mii boiti di Tata nöo. Söseei na wan sëmbë sabi kaba u di Tata tu boiti di Mii nöo, ku di sëmbë di di Mii kë faa ko sabi ën.”

²³ Nöo hën a bia luku dee bakama fëen, nöo hën a taki da de taa: “Un dee sëmbë aki, un abi bunuhedi e, fu dee soni dee un ta jei ku dee un ta si aki.

²⁴ Biga sëmëni u dee fesiten tjabukama ku dee könu tuu bi hangi u de si dee soni un ta si aki. De bi hangi tu u de jei dee soni dee un ta jei aki, ma de an bi sa jei de.”

Aki Masa Jesosi konda di oto u wan bunuhati Samalia sëmbë.

²⁵ Te wan daka, hën wan u dee sabima u wëti hopo go a Masa Jesosi u go poobëen luku. Nöo hën a hakisi ën taa ee andi faa musu du te nöo a sa feni di teego libi u Masa Gadu.

²⁶ Hën Masa Jesosi hakisi ën taa: “Andi sikifi a Gadu Buku? Andi i ta lesi nëen?”

²⁷ Hën a taa: “Wë mi ta lesi taa i musu lobi Masa Gadu ku hii i hati ku hii i akaa ku hii i taanga ku hii pakisei fii. Nöo i musu lobi di otowan fii leti kumafa i lobi i seei.”

²⁸ Nöo hën Masa Jesosi taa: “Wë fa i piki dë, nöo i piki bunu. Sö fii libi tuu, nöo joo dou a Masa Gadu Köndë.”

29 Ma di di womi si taa di soni a hakisi dē nēen a feni, hēn a toona hakisi Masa Jesosi taa: “Wē ambē da di otowan u mi di mi musu lobi kuma miseei?”

30 Nōō hēn Masa Jesosi tei wan oto konda dēen. A taa: “Wan sēmbē bi kumutu a Jelusalen nango a Jelikou. Nōō hēn a nango te wan pisi, hēn wanlō fufuuma ko kisi ēn panjan. Hēn de fon mēn te a fon. Hēn de tei dee soni fēen dee a bi tja tuu, te kisi ku dee koosu dee bi dē nēen sinkii. Hēn de disēen a goon dē a dēdē ku libi maun, hēn de go u de.

31 “Nōō hēn a sai dē te wan pisi, hēn wan u dee begima di ta wooko a Masa Gadu Wosu ko ta pasa. Nōō di a si di womi a goon dē, hēn a koti lontu a oto sē pasa go fēen.

32 “Nōō a baka u di dē, hēn wan u dee bakamii u Leifi di ta wooko a Masa Gadu Wosu ko ta pasa tu. Nōō di a ko si di womi a goon dē, hēn a luku ēn diin te a kaba. An du wan wojo soni mōonsō. Hēn a koti lontu a oto sē pasa go fēen.

33 “A baka fēen hēn wan Samalia sēmbē ko ta pasa dē tu. Nōō di a si di womi a goon naandē, nōō hēn tjali fēen kisi ēn te a taa: ‘Wē di sēmbē aki, f_a u ku dee lō sēmbē aki dē feanti seei, ma tjali fēen kisi mi, nōō ma sa disēen aki go. Mi musu heepi ēn.’

34 “Nōō hēn a go a di womi go lobi deesi a dee koti buka fēen hēn a tai de te a kaba. Hēn a hopo ēn buta a di mbeti fēen liba, hēn a ta tjēen te a wan lantiwosu. Nōō naandē a go sölugu ēn.

35 “Nōō di mamate hēn a hopo, nōō hēn a go a di sēmbē di abi di wosu. Nōō hēn a tei mōni, hēn a dēen. Hēn a taki dēen taa: ‘Womi o, gaantangi baa, luku di sēmbē aki bunu da mi, nōō ee di mōni an

tjika nöö te mi toona nöö mi o paka i dou.’ ” Sö wan oto Masa Jesosi taki te a kaba.

³⁶ Nöö hën a bia hakisi di womi di bi ko nëën dë taa: “Wë mati, andi i pakisei u de dii sëmbë naandë? Undi u de libi ku di womi kuma di otowan fëen di a ta lobi kuma hënseei?”

³⁷ Hën di womi taa: “Wë misikuma di sëmbë di bi a’ tjalihati fëen dë.”

Hën Masa Jesosi taa: “Wë nöö i piki bunu. Nöö i go e, nöö i libi kumafa di womi dë libi dë.”

Aki Masa Jesosi dë

a Maita ku Malia wosu.

³⁸ Nöö di Masa Jesosi ku dee bakama fëen dë a pasi nango „a Jelusalen dë,„ te wan pisi hën de go dou a wan köndë. Nöö hën wan mujëe de kai Maita kai ën faa ko nëën wosu. Nöö hën a go.

³⁹ Wë nöö Maita bi abi wan sisa fëen de ta kai Malia. Nöö fa Masa Jesosi ko a de dë, hën Malia go sindo leti nëën fesi a goon naandë ta haika dee soni a ta taki.

⁴⁰ Ma Maita bi dë ku bookohedi ta seeka soni u njan da Masa Jesosi ku dee bakama fëen. Hën de dë te wan pisi, an sa tjëen möön. Nöö hën a fan ku Masa Jesosi taa: “Masa o, ja si nö? Fa i si i ko aki, nöö hën Malia disa mi wanwan tö fu mi seeka hii soni da unu. Ja sa mandëen fa a ko heepi mi nö?”

⁴¹ Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Wë Maita o, mujëe, haika e. I dë ku gaan pakisei ta booko hedi a sëmëni soni. ⁴² Ma wan soni nöö dë fanöudu e, mujëe. Fa i si Malia ko sindo ta haika mi aki, nöö hën du di möön bunu soni, nöö ma o puu ën nëën.”

11

Aki Masa Jesosi lei dee bakama fëen fa u de begi Gadu.

Mat. 6:9-13, 7:7-11

¹ Wan daka hën Masa Jesosi bi dë a wan kamian ta begi. Hën a begi teefa a kaba, nöö hën wan u dee bakama fëen hakisi ën taa: “Masa o, andi mbei ja sa lei u fa fuu begi tu, kumafa Johanisi lei dee bakama fëen?”

² Hën a taki da de taa: “Antoobi. Mi o lei unu. Te woon begi, nöö sö fuun musu taki:

Ke, u Tata a liba, hii sëmbë musu lesipeki i e.

De musu sabi taa i dë bumbuu limbolimbo.

U begi taa di Tii fii musu paaja a hii goonliba.

³ Nöö u begi i fii da u dee soni u abi fanöudu fuu pasa u libi tide.

⁴ Nöö u begi i tu, be i puu u a bëë u dee hogi dee u ta du,

leti kumafa u seei ta puu dee otowan fuu a bëë fuu dee hogi de ta du u.

Nöö u begi i taa na disa u da dee soni dee sa hai u tja go a di së u hogi e.

Sö fuun ta begi e, dee sëmbë.”

⁵⁻⁶ Hën a toona taki da de taa: “Ee wan sëmbë i a’ wan bunu mati, nöö hën wan sëmbë ko a i a mindi ndeti, nöö joo go a di mati fii. Nöö joo taki dëen taa: ‘Mati, gaantangi baa, mi ko begi i soni. Wan mati u mi kumutu a kamian ko a mi, nöö ma a’ sondi u njan fu mi dëen. Gaantangi, juu mi dii bëëë’

⁷ “Nöö di sëmbë o piki i taa: ‘Haika, na toobi mi a di juu aki e. Mi söötö döo go kandi kaa. Mi ku dee mii u mi dë a kamba aki, de ta duumi. Ma sa hopo go tei bëëë da i möön e.’ Ma nöö fu di di fuka fii

bigi, nöö joo ta naki di döo kodo ta begi ën nango nöömö.

⁸ “Nöö mi taki e, kandë an o jabi di döo da i fu di un dë mati hedi. Ma fu di i ta naki di döo nëën hedi nöömö te an sa feni pasi duumi, nöö hën mbei a musu hopo tei di bëë da i kuma di mëni i abi fanöudu.

⁹ “Fëen mbei mi taki da unu taa i musu ta begi Masa Gadu nöömö e, nöö a o da i di soni di i ta begi ën. I musu ta suku di soni i abi fanöudu nëën, nöö joo feni ën. I musu ta naki di döo fëen, nöö a o jabi ën da i. ¹⁰ Biga di sëmbë di ta begi ën, nöö hën a ta da. Di sëmbë di ta suku nëën, nöö hën o feni. Nöö di sëmbë di ta naki di döo fëen, hën a o jabi ën da.

¹¹ “Wë nöö fa un dë aki, ee di mii fi pidi i wan pisi fisi nöö i sa tei wan sindeki pisi dëën nö? Na seei. ¹² Nöö ambë dë a unu mindi aki tu di o tei kukutu labu da hën mii ee a pidi i obo. Nönö, sëmbë an dë e.

¹³ “Wë nöö fa un ta du hogi so juu seei, ma un sabi taa un musu da dee mii fuunu bumbuu soni, wë nöö unu Tata a liba wë? An sa da unu di Akaa fëen tu nö, te un ta begi ën.”

Aki Masa Jesosi ta taki soni fëen ku dee didibi.

Mat. 12:22-30, 43-45; Maik. 3:20-27

¹⁴ Te wan oto daka möön, hën Masa Jesosi puu wan soni bi dë a wan womi liba. Di soni bi tapa di womi buka nöö di Masa Jesosi jakëen puu, nöö wantewante a ko ta fan bumbuu baka. Nöö di soni foombo hii sëmbë.

¹⁵ Ma seei so u dee sëmbë kosi Masa Jesosi. De taa: “Fa i si a ta puu dee soni a sëmbë liba aki, nöö na ku wan oto kaakiti möönsö, ma ku di kaakiti u

di hedima u dee didibi de kai Belisabo, ku ën wë a ta du ën e.”

¹⁶ Nöö hën wanlö sëmbë sai dë kë poobëen luku. Hën de hakisi ën taa: “Wë dee soni dee i ta du aki, nöö ee i da sëmbë u Masa Gadu tuu, nöö lei u wan maaka be u sa sabi taa Gadu dë ku i tuu.”

¹⁷ Ma Masa Jesosi sabi fa de ta pakisei ı taa na sëmbë u Gadu a dë, ma a dë sëmbë u didibiı. Nöö hën a taki da de taa: “Hiniwan köndë di hopo ta feti ku ën seei, nöö an sa tan e. A o booko. Söseei hiniwan famii di hopo ta feti ku ën seei o kaba a sösö tu.

¹⁸ “Wë nöö ee dee didibi hopo ko ta feti ku deseei, nöö unfa i mëni de o du? Na kaba de o kaba a sösö nö? Didibi sa jaka dee otowan fëen go nö?

“Wë nöö di un bai taa ku kaakiti u di hedima fu dee didibi mi ta puu dee otowan fëen, ¹⁹ nöö dee sëmbë fuunu dee ta puu soni a sëmbë liba wë? Ambë kaakiti de tei ta du ën? Biga di wan puu nöö u tuu ta puu de. Nöö naandë a o waka mbei dee sëmbë fuunu seei o da unu adjabëë.

²⁰ “ı Nöö un mëni unu seei ku dee lö pakisei dë e.ı Biga ku di kaakiti u Masa Gadu wë mi ta du dee soni aki. Wë nöö di mi ta du de ku di kaakiti u Masa Gadu, nöö hën da Gadu hopo di Njunjun Tii fëen a unu mindi awaa.”

²¹ Hën a toona taki da de möön taa: “Un haika. Solanga wan taanga sëmbë dë fëen seekaseeka ku ën feti lai ta luku ën wosu, nöö na wan kodo sëmbë seei sa ko fufuu soni fëen tja go e. ²² Ma te wan oto sëmbë ko di taanga möön hën, nöö a o sa ko kisi ën panjan feti ku ën tee a wini ën. Nöö a o tei hii dee feti lai fëen dee a bi ta mëni u heepi ën seei, ku dee gudu fëen tuu, tja go paati da dee otowan.”

²³ Nöo hën Masa Jesosi taki da de möön taa: “Fa u taki dee soni aki, nöo di sëmbë di an kë nama ku mi, nöo hën da felantima u mi kaa e. Söseedi di sëmbë di an ta suku sëmbë tja ko da mi, nöo hën ta jaka sëmbë puu a mi.”

²⁴ Nöo hën a taa: “Te wan gadu dë a wan sëmbë hedi, nöo te a kumutu disëen go, nöo a o ta waka ta lontu ta suku kamian ka dee otowan fëen ta libi te a wei. Nöo a o taa: ‘Wë, nönö, ma feni kamian aki u mi tan.’

“Nöo a o bia toona ko a di sëmbë hedi ka a bi kumutu dë seei. ²⁵ Nöo te a ko naandë nöo a o si di kamian limbolimbo hoo. ‘Di sëmbë an feni wan bumbuu soni buta nëen möönsö.’ ²⁶ Nöo paa, tjala! A toona ko a di sëmbë hedi baka. Nöo a o go kai sëbën gadu hogiwan möön leki ën seei, nöo de o ko lai a di sëmbë naandë hedi. Nöo di lö sëmbë naandë, tan fëen o ko dë möön hogi gaanfa möön fa a bi dë a fesi.”

Aki Masa Jesosi ta konda ambë da dee sëmbë sa feni di möön gaan bunu.

²⁷ Nöo fa Masa Jesosi ta fan dë, nöo hën wan mujëë bi sai a dee sëmbë mindi dë hopo bai fan ku ën. A taa: “Womi, di mama fi di pai i, a abi kölöku e, fu di Gadu feni taa hën musu pai i.”

²⁸ Hën Masa Jesosi piki ën taa: “‘Aai, mujëë,’ ma fa i si u dë aki, nöo dee sëmbë dee ta jei di Wöutu u Masa Gadu ta piki ën buka, nöo de ta feni di möön gaan bunu möön leki di sëmbë di pai mi e.”

Aki Masa Jesosi ta taki soni

u dee sëmbë fëen ten.

Mat. 12:38-42; Maik. 8:12

29 Nöo fa de dë ala, nöo sëmbë ta ko a Masa Jesosi naandë gidjii sö. Hën a taa: “Dee sëmbë u di ten aki, de abi takuhatiböö. Na biibi de kë biibi sö e, ma de ta ko a mi u de feni maaka a mi. Ma ma abi oto maaka u lei de möön leki di maaka u di fesiten tjabukama de ta kai Jona e.

30 “Wë biga leti kumafa Jona bi dë wan maaka da dee sëmbë u Ninifei, nöo söseei Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki dë wan maaka da dee sëmbë u di ten u dë aki tu.

31 “Nöo un haika e. Gaanduwe a fesiten, wan mujëe könu bi kumutu tee a wan longi köndë ko a Jelusalen faa ko jei di köni u Könu Salumon. Ma nöo un dee sëmbë u di ten aki abi wan sëmbë a unu dendu kaa di hei gaanfa möön di fesiten könu dë e, ma tökuseei wan kë haikëen.

“Wë nöo woon si fa a o waka a di Gaan Kuutu Daka di Masa Gadu o kuutu hii sëmbë. Biga di mujëe u taki dë, hënseei o hopo ta kuutu unu e, taa: ‘Mi wë bi kumutu a sö wan longi kamian ko haika di fan u di könu, ma unu bi dë leti a wan möön hebi Sëmbë bandja, ma wan bi kë haikëen möönsö.’

32 “Nöo söseei dee sëmbë u Ninifei dee bi piki di buka u Jona o hopo a di Daka dë fu de kuutu unu tu. Biga de bi bia de libi wantewante fu di de jei di fan fu Jona. Ma aki un ta si wan Sëmbë a unu mindi di hei möön Jona gaanfa, ma töku wan kë piki ën buka.”

Aki Masa Jesosi toona ta lei de ku di oto u di faja möön.

Mat. 5:15, 6:22-23

33 Hën a toona taki da de taa: “Na wan sëmbë o sëndë wan faja te a kaba, nöo a tjubi ën a soni basu

e. Ma a o sëndëen buta a wan kamian fu hii sëmbë di o ko a di wosu musu sa si limbo ku ën.

³⁴ “Nöö ee i sëndë wan faja, nöö ee wojo fii bunu nöö i ta si limbo ku ën fii saandi i ta du. Biga di wojo hën da di faja fii sinkii. Ma nöö ee wojo fii booko nöö ee i sëndë faja buta naandë seei, töku ja o si soni. A sösö dungu nöö joo ta dë. Ja o saandi i ta du.

³⁵ “Hën mbei i musu ta köni ku i wojo fu an musu ko dungu. „Nöö söseei i musu ta köni fu hogi pakisei an musu dë a i hati.“³⁶ Biga leti kumafa i ta si soni bunu te wojo fii dë limbolimbo, nöö söseei ee hati fii dë limbolimbo fii tei Gadu wöutu ta hoi, nöö i o ko dë bumbuu sëmbë te dou.”

Aki Masa Jesosi ta bai helu da

dee Faliseima ku dee

Sabima u Wëti.

Mat. 23:1-36; Maik. 12:38-40; Luk. 20:45-47

³⁷ Di Masa Jesosi fan sö tefa a kaba, hën wan Faliseima kai ën faa ko njan nëen wosu. Nöö hën a go ku ën. ³⁸ Nöö di juu de sindo u de njan, nöö soni u Masa Jesosi toobi di Faliseima. Biga an wasi „maun kumafa dee Faliseima ta wasi maun.“

³⁹ Nöö di Masa Jesosi si taa di soni dë toobi di Faliseima, hën a taki dëen taa: “Un dee Faliseima aki, andi mbei un ta biinga fu sinkii fuunu musu ta dë limbolimbo, ma hatiböö fuunu lai te dou ku hii sootu pei hogi. ⁴⁰ Un wisiwasi di dë? Un ninga taa Masa Gadu kë fu di sinkii fuunu wanwan nöö musu ta dë limbolimbo nö? Wë di hatiböö fuunu wë?”

⁴¹ “Wë un musu biinga be hati fuunu dë limbolimbo e, be un ta libi bunu ku hii sëmbë ta heepi

dee penama. Biga te un libi sö, nöö an o dē fuun suku fuun ta wasi soni a dee peipei fasi dē möön. Biga hii soni fuunu o ta dē limbolimbo kaa.”

⁴² Nöö di a taki sö da de te a kaba, hën a taa: “Un dee Faliseima aki, mi bai helu da unu e. Fa un sai dē, un ta mbei taa un dē bumbuu möön hii sëmbë. Un ta paati hii soni fuunu, fii da Gadu di fëen sē te dou ku dee pikipiki goon njanjan fuunu tuu kumafa di wëti dē. Nöö di naandë bunu tuu, ma an tjika. Biga wan ta libi bunu ku sëmbë, nöö wan lobi Gadu tu.”

⁴³ Hën a toona taa: “Mi bai helu da unu wan pasi möön e, un dee Faliseima. Biga te un go a keiki, nöö un lobi u sindo a di möön hei kamian u di wosu. Te un ta waka a sitaati, nöö un ta kë hii sëmbë musu ta da unu odi a lanti dendu, kuma un hei möön hii sëmbë.

⁴⁴ “Nöö mi bai helu da unu e. Un dē leti kuma wan awoo geebi, sëmbë ta waka ta pasa nëen liba söndö de sabi taa ku sö wan hogi soni de ta nama dē.”

⁴⁵ Nöö di Masa Jesosi taki sö kaa, hën wan u dee Sabima u Wëti hakisi ën taa: “Wë Mësitë o, fa i taki aki, na u i ta kosi tu nö?”

⁴⁶ Nöö hën Masa Jesosi bia fan ku de awaa, a taa: “Mi bai helu da unu tu, un dee Sabima u Wëti. Biga fa un ta lei lanti dee wëti u Mosesi dē, un ta suku u lai hebi soni a de liba fu de musu tjai, ma unu seei wan ta pooba u tjëen wan pikiwan seei.

⁴⁷ “Nöö mi bai helu da unu möön e. Biga un ta seeka dee geebi fu dee fesiten tjabukama u Masa Gadu te de hanso. Dee gaan sëmbë fuunu wë bi kii de, nöö unu ta seeka dee geebi. ⁴⁸ Nöö di soni dē mbei hii mundu ko ta si gbelin taa fa dee gaan

sëmbë fuunu bi kii dee tjabukama dë, nöö a bunu a unu. Dee gaan sëmbë bi kii, nöö dee mii ta seeka dee geebi.

⁴⁹ “Ma antoobi, Masa Gadu sabi fa fuunu. Biga a bi taki a fesi taa a o manda dee tjabukama ku dee futuboi fëen ko da unu, nöö so u de woon kii. So u de woon sitaafu. ⁵⁰ Fëen mbei, un dee sootu pei sëmbë aki, unu wë Masa Gadu o sitaafu fu hii dee tjabukama fëen tuu dee de bi kii tuwë buuu a goon, fu sensi goonliba seti. ⁵¹ Fu kumutu a Abeli te dou ku Sakaliasi di de bi kii a di Wosu u Masa Gadu dendu, leti a di begi tafa ku di möön hebi kamba mindi dë, nöö u de tuu woon kisi sitaafu e.”

⁵² Nöö hën Masa Jesosi taki da de möön taa: “Mi bai helu da unu möön, un dee Sabima u Wëti. Biga un ta tei dee oto u Masa Gadu tuu ta tapa buta dë fu sëmbë an musu sabi de. Unu seei, wan kë mbei möiti fuun musu sabi de, nöö ee wan sëmbë kë sabi de nöö un ta tapa pasi da de. „Biga wan kë lei de a di fasi.”

⁵³⁻⁵⁴ Nöö hën di Masa Jesosi fan ku de sö te a kaba, hën a kumutu go fëen. Nöö a baka u di dë, hën dee Faliseima ku de Sabima u Wëti seti ta ko nëen ku hatiboonu fasi nöömö ta hakisi ën pepei soni. De ta seti taapu dëen faa musu taki wan soni fu de sa feni ën tja go kaagi da lanti.

12

Aki Masa Jesosi ta wasiköi dee

bakama fëen a di ganjan libi

u dee Faliseima.

Mat. 10:26-27

¹ Nöo di juu Masa Jesosi ta fan dë, nöo dusudusu sëmbë ta ko nëen naandë tee kamian an dë u de tan, nöo de ta peeta deseeti.

Nöo hën Masa Jesosi seti wasiköi dee bakama fëen, a taki da de taa: “Womi, un mëni unu seei ku di sooda u dee Faliseima e. Dati wan taki wan musu tei di ganjan libi u de. Biga de ta mbei taa de dë bumbuu sëmbë ma na tuu. Nöo hën mbei wan musu djeesi de e.

² “Biga na wan soni sa tjubi te nöo an ko a döo. Nöo na wan soni sa danga tu te nöo sëmbë an o ko sabi ën. ³ Fëen mbei di soni di i si un ta taki a ndeti a dungudungu, nöo de o jei ën a gaan didia. Nöo di soni di un ta konda sapisapi da unu seei a kamba dendu, nöo hën de o feni ta bai basia a di köndë.”

*Aki Masa Jesosi ta taki taa libisëmbë an dë u fëë.
Mat. 10:28-33, 12:32; 10:19-20*

⁴ Nöo hën a taki da dee bakama fëen möön taa: “Un dee mati u mi aki, wan musu fëë dee sëmbë dee o sa kii unu e. Wë biga ee wan libisëmbë kii i, nöo an sa du oto soni ku i möönsö. Biga an sa du soni ku di akaa fii, hën mbei wan musu ta fëë de. ⁵ Ma Masa Gadu hën un musu ta fëë e. Biga tee a kii wan sëmbë te a kaba, nöo a sa toona sitaafu ën a bakaten. Biga hën abi di faja ka didibi o go, nöo hën mbei hën un musu ta fëë.

⁶⁻⁷ “_└ Nöo un musu ta mëni Masa Gadu tuu e, dee sëmbë, biga hën ta sölugu fuunu. _┘ Wë biga luku dee piki fou ta buwa aki. De ta sei feifi u de u wan bangunötu nöo, ma töku Gadu ta mëni de. Wë nöo un dee libisëmbë wë? An möönsö nö? Nöo Masa Gadu sabi unu finifini te kisi ku dee uwii u hedi fuunu tuu.”

⁸ Nöo di a fan sö te a kaba, hën a taki da de taa: “Mi taki da unu e, taa dee sëmbë dee ta piki a libisëmbë fesi taa de sabi Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki, nöo a bakaten nöo miseei o piki a dee basia u Masa Gadu fesi taa mi sabi de tu.

⁹ “Ma ee wan sëmbë an kë piki taa a sabi mi a libisëmbë fesi aki, nöo a bakaten nöo ma o piki taa mi sabi ën tu, a dee basia u Masa Gadu fesi ala.”

¹⁰ Hën a toona taa: “Ee wan sëmbë kosi Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki, nöo Gadu sa puu ën a bëë eti. Ma ee wan sëmbë ta kosi di Akaa fëën, nöo an o puu ën a bëë möönsö e.”

¹¹ Hën a toona taki da de möön taa: “Haika, dee sëmbë. Te de kisi unu u tja go a kuutu a dee keiki u de, ee nasö de tja unu go a dee gaan sëmbë ku dee gaama u köndë u de kuutu unu, nöo wan musu ta pakisei taa: ‘Ee maingë, unfa woo du? Andi seei woo taki?’ ¹² Biga te di juu dou, nöo di Akaa u Masa Gadu seei o lei unu andi fuun musu taki e.”

Aki Masa Jesosi ta bai de taa de an musu suku hia gudu a goonliba aki.

¹³ Nöo di juu naandë seei, nöo hën wan sëmbë bi dë a de mindi naandë taki da Masa Jesosi taa: “Mësitë o, mi kë begi i wan soni. Di tata fuu dëdë disa di gudu fëën naandë. Nöo mi kë i taki da di baaa u mi taa be a paati dee gudu, be a da mi u mi së.”

¹⁴ Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Womi, na di wooko dë mi ko aki u ko du e. Ma ko u ko kuutu soni fuunu ta paati gudu da unu.”

¹⁵ Nöo hën a taki da dee sëmbë sai dë tuu taa: “Dee sëmbë aki, un musu mëni unu seei fu wan abi langawojo a soni e. Biga na gudu ta mbei sëmbë ta libi gaandi, söseei an ta mbei sëmbë libi suti tu.”

16 Hën a konda wan oto da de, a taa: “Wan guduma bi dë, hën a ta koti goon ta wooko ta paandi njanjan nöömö tefa a feni hia njanjan.

17 Hën a sindo pakisei taa: ‘Wë unfä mi o du? Biga ma a’ wosu tjika fu mi lai dee njanjan dee mi abi.’

18 “Hën a sai dë te wan pisi, hën a taa, ‘Söö. Wë mi saandi mi o du. Mi o booko dee wosu aki tuwë, nöö mi o mbei wanlö gaan gindi wan. Nöö a de mi o lai dee njanjan ku dee gudu u mi tuu, 19 nöö mi o dë kumafa mi kë awaa. Dee gudu dee mi abi, nöö de o tja mi sömëni jaa. An o dë u mi wooko möön. Mi o ta njan ta bebe ta mbei piizii ta libi suti kumafa mi kë.’

20 “Ma nöö te faa mëni, hën Masa Gadu taki dëen taa: ‘I lauma ju! A di ndeti aki seei de o ko tei di akaa fii puu a i tja go. Nöö dee gudu i abi dë ku dee njanjan i tjubi buta dë, ambë seei de o fika da?’ ”

21 Nöö hën Masa Jesosi taa: “Wan si ö? Nöö sö a ta pasa ku dee sëmbë dee ta suku gudu u goonliba aki, söndö de ta suku u libi kumafa Masa Gadu kë, fu de feni gudu nëen ala.”

Aki Masa Jesosi ta konda da dee

bakama andi dë fanöudu

u de suku.

Mat. 6:25-34

22 Hën Masa Jesosi bia fan ku dee bakama fëen awaa. A taa: “Fëen mbei wan musu abi bookohedi tumisi taa andi woon njan, nasö andi woon bisi.

23 Biga di libi ı di Masa Gadu da unu dë, nöö ı a dë gaan soni möön leki dee njanjan fuun njan. Nöö di sinkii ı Masa Gadu da unu dë ı, a dë gaan soni möön leki dee koosu fuun bisi nëen. ı Nöö di a da unu libi

ku sinkii kaa, nöö an sa toona da unu njanjan ku koosu u bisi tu nö?」

²⁴ “Wë biga fa dee fou sai dë, de an ta diki goon paandi njanjan. De an ta diki alisi. De an a’ kèdë ee nasö gaan suwa ta tjubi njanjan möönsö, ma Masa Gadu hën ta sölugu de. Wë nöö unu libisëmbë wë? Wan bumbuu gaanfa möön dee fou nö? Nöö an sa sölugu fuunu tu nö?

²⁵ “Nöö un sëmbë sa libi ee wan juu langa seei möön fa Gadu bi buta dëen, fu di a ta booko hedi mbei? Di libi fii an o pusa pasa di daka a bi da i möönsö. ²⁶ Wë nöö ee di bookohedi fii an sa heepi i a di piki soni dë, nöö ee i ta bookohedi a gaangaan soni seei nöö a sa heepi ö?

²⁷ “Nöö luku dee folo dee ta nasi a peipei kamian, fa de hanse. De an ta wooko, nöö de an ta nai soni u bisi tu. Ma nöö mi taki da unu taa, fa di gaan könu de kai Salumon bi dë ku hii dee gaan waiti bisi fëen seei, ma an bi ta bisi hanso kuma dee folo dë e.

²⁸ “Ma nöö fa i si dee folo hanse seei ma te sapate de puu kai pökö. De kaba a sösö kaa. Wë nöö di Masa Gadu ta bisi dee sösö uwii ku so wanlö hanse folo, nöö an sa da unu koosu fuun bisi tu nö? Ke dee sëmbë aki, luku fa di biibi fuunu piki. Biga wan ta buta mëni a Masa Gadu tjika.

²⁹ “Dee sëmbë o, mi taki e, wan musu a’ bookohedi fu njanjan ku soni u bebe. Wan musu ta kai dee soni naandë gaan soni poi. ³⁰ Biga a dee lö soni dë, dee sëmbë dee an ta dë ku Masa Gadu a wan së ta booko hedi. Ma unu Tata sabi dee soni un abi fanöudu kaa e. ³¹ Nöö be un suku nöö fuun dë a di Tii fëen basu, nöö hënseei o da unu hii dee soni dee un abi fanöudu.”

Aki Masa Jesosi lei taa ja musu tjubi gudu a di goonliba aki.

Mat. 6:19-21

³² Nöö hën a toona taki da dee bakama fëen möön taa: “Dee sëmbë u mi aki, fa un dë bitu seei, ma wan musu fëëë e. Biga unu Tata Masa Gadu bi feni ën u bunu faa buta unu u di Njunjun Tii fëen dendu, fuun sa njan dee bunu fëen.

³³ “Nöö fa i si un dë aki, wan musu lai hia gudu a wosu te poi. Ma un musu sei de, nöö un paati di möni da dee pena sëmbë. Nöö hën da un ta lai möni a wan saku di an sa gaandi möönsö. Biga di lö möni dë an o kaba a sösö möönsö ka a dë a Gadu Köndë ala. A o dë u teego. Fufuuma an o sa go ala go fufuu ën möönsö, nöö bitju an o sa go ala go njan mën tu. Nöö naandë fii lai di gudu fii buta e, dee sëmbë, ma na a goonliba aki. ³⁴ Biga ka di gudu fii dë, naandë hati fii ta dë tu.” Nöö sö Masa Jesosi taki da dee bakama fëen di ten dë.

Aki Masa Jesosi ta konda da de taa de musu ta dë seekaseeka.

Mat. 24:45-51

³⁵ Nöö hën a toona taki da de taa: “Dee sëmbë o, un musu dë kabakaba e, ku faja sëndësëndë a unu maun. Un musu bisi wooko koosu, be i dë kabakaba ta luku di Masa fuunu.

³⁶ “Nöö woon dë leti kuma wanlö futuboi de Masa go a kamian a wan piizii. Nöö de o dë a wosu dë pii kabakaba ta luku ën, fu te a ko dou naki di döo nöö de musu hopo jabi di döo dëen wantewante. ³⁷ Nöö te di Masa u dee futuboi ko si taa de dë kabakaba kaa, nöö de o feni paima. Biga hënseei o puu ën koosu nëen sinkii buta a wan së, nöö a o hopo tafa sölugu de te a kaba.

38 “Wë nöö hën da bunu u dee futuboi seei te de Masa ko baka a wosu nöö a ko si taa de dë kabakaba. Biga wë hiniwan juu di a ko dou, nöö de musu dë kabakaba, ee a ganian kanda, ee a mindi ndeti seei.

39 “Nöö un musu pakisei di soni dë bunu e. Biga ee wan sëmbë sabi a fesi taa a sô wan juu fufuuma o ko nëen, nöö a o dë ku wojo ta watji bunu fu an musu ko booko di wosu fëen fufuu soni. 40 Nöö fëen mbei un musu hoi unu seei bunu fuun dë kabakaba tu. Biga Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o toona ko a goonliba a wan juu di sëmbë an o mëni taa nëen mi o ko.”

41 Nöö di Masa Jesosi fan sô te a kaba, nöö hën Petuisi hakisi ën taa: “Wë Masa o, fa i ta da u dee oto ta lei u dee soni aki, a dë fuu wanwan nö? Naa a dë u hii sëmbë?”

42 Nöö hën Masa Jesosi piki ën taa: “Wë mi ta fan di fan aki da dee sëmbë dee abi bumbuu fusutan, ku dee lanti sa a’ futoou a de liba. Biga sô wan sëmbë hën di masa o tei buta hedima nëen wosu, fu te di juu dou hën musu paati njanjan da dee otowan. 43 Nöö te di Masa fëen toona ko, nöö ee a ko si taa a dë wan bumbuu futuboi, a ta du di wooko fëen bunu, nöö a o kisi wan gaan paima. 44 Mi taki da unu e, taa nëen maun hën masa o buta hii dee gudu fëen.

45 “Ma ee di futuboi dë bi taki nëen hati taa: ‘Wë mi masa an o ko eti,’ nöö hën a hopo ta fon dee otowan fëen, womi ku mujëe tuu, ta njan ta bebe ta piizii ta dööngö, 46 nöö te hën masa toona ko baka a wan daka di an sabi ku wan juu di an bi mëni, nöö a sa sitaafu ën wan hogi sitaafu e. A o du ku ën seei

kumafa a ta du ku dee oto sëmbë dee an ta piki ën buka.

⁴⁷ “Biga di sëmbë di ta du soni ku sabi, nöö hën o kisi wan möön hogi sitaafu. ⁴⁸ Ma di sëmbë di ta du hogi söndö a saandi a ta du, nöö hën an o sa kisi sö wan hogi sitaafu kuma di sëmbë di ta du hogi ku sabi. Biga di sëmbë di i bi du bunu, nöö nëën i ta pakisei u feni bunu baka. Söseei di sëmbë di i bi da möön hia, nöö nëën joo ta mëni taa joo feni möön hia.”

Di pisi aki ta lei u taa

sëmbë ku sëmbë sa paati

fu Masa Jesosi hedi.

Mat. 10:34-36

⁴⁹ Nöö hën Masa Jesosi toona taa: “Fa i si mi ko a goonliba aki, nöö mi ko u ko suti faja kumafa sëmbë ta suti faja a goon. Ma dee sëmbë o, mi bi kë u di faja dë bi suti kaa e. ⁵⁰ Biga di sitaafu mi musu tja bifö mi kaba di soni di mi ko u ko du aki, a hebi da mi o.

⁵¹ “Nöö unfa un pakisei, dee sëmbë? Un ninga taa mi ko aki u tja fii ko a di goonliba aki nö? Nönö e, ma mi ko u paati sëmbë ku sëmbë. ⁵² Biga ee feifi sëmbë dë a wan wosu dendu, nöö de o ta kisi toobi ku deseeri fu mi hedi. Dii o dë ku mi a wan së, tu dë a wan oto së. Ee nasö, tu o dë ku mi a wan së, dii dë a wan oto së. ⁵³ Wan tata o poi ku di womi mii fëën fu mi hedi e, nöö wan womi mii o poi ku ën tata. Wan mama o poi ku di mujëë mii fëën. Wan mujëë mii o poi ku ën mama. Mai ku mai o poi ku de seei. Hën mbei mi taa na u piizii mi ko e.”

Aki Masa Jesosi taki da

dee sëmbë taa de musu sabi

na un juu de dë.

Mat. 16:2-3, 5:25-26

⁵⁴ Hën Masa Jesosi ko ta fan ku dee hia sëmbë ko nëën dë awaa. A taki da de taa: “Dee sëmbë aki o, unfa un du ta sabi dee maaka dë a liba ala, ma dee u goonliba aki wan ta sabi de? Biga te un hopo wojo luku liba, nöö ee un si taa di bundji bë njaaan a di së ka sonu ta kumutu, nöö un taa tjuba o kai. Nöö a ta kai tuu.

⁵⁵ “Nöö te un hopo wojo luku a di së u libasë, nöö te di ventu ta ko nöö un taa: ‘Ma di ventu di ta ko di ko aki, di sonu o hati e.’ Nöö sonu ta hati tuu.

⁵⁶ “Wë nöö dee soni u liba ala, de un dë aki ta sabi. Wë nöö dee soni ta pasa a unu fesi a goonliba aki wë? Unfa wan ta si de fuun sabi na un juu u dë, un bödjëema?

⁵⁷ “Biga un saandi da di leti soni fuun du, nöö faandi mbei wan ta seeka soni fuunu buta a pasi?

⁵⁸ Te i ku i felantima a’ soni nöö i si taa a kë tja i go a kuutu u di soni dë hedi, nöö te i si taa i a’ föutu, nöö be i dëën leti wante e, be di taki koti bifö un dou a di kuutama. Ma ee nasö, te di kuutu kaba, nöö dee siköutu o kisi i buta a dinguwosu, ⁵⁹ fu teee i paka di lasiti bë sënsi u di paima de kai da i fi paka.”

13

Aki Masa Jesosi ta bai dee

sëmbë u de disa dee

hogilibi u de.

¹ Nöö di juu naandë, hën wanlö sëmbë ko konda da Masa Jesosi taa wanlö Galilea sëmbë bi ta kii

wan mbeti u de tjuma da Masa Gadu. Nöö fa de dē ta seeka di paima naandē, nöö de an kaba seei, hēn dee sodati u Gaama Pilati ko kii de tuwē leti dē a di paima liba.

² Hēn Masa Jesosi piki de taa: “Wē dee sēmbē o, unfa un mēni u dee Galilea sēmbē dee sodati kii naandē? Un mēni taa de dē möön hogi möön hii dee oto sēmbē u Galilea mbei di soni dē miti de nō?”
³ Wē nōnō, na di soni dē mbei e. Ma nöö mi taki da unu taa ee wan bia unu libi, nöö sō unu seei sa dēdē kaba a sösō tu.

⁴ “Nöö di di tōlu u Siloam bi kai kii dee teni-a-aiti sēmbē, nöö unfa fēen un pakisei? Un mēni taa dee teni-a-aiti sēmbē naandē bi hogi möön hii dee sēmbē u Jelusalen, mbei di soni dē miti de nō?”
⁵ Nōnō e, ma mi taki da unu taa ee wan bia unu libi, nöö söseei un sa dēdē kaba a sösō tu.”

Aki Masa Jesosi ta konda di oto u di fuuta pau.

⁶ Nöö hēn a toona da de wan oto möön. A taa: “Wan sēmbē bi abi wan goon fēen, nöö hēn a paandi di fuuta pau de ta kai figa nēen. Nöö hēn a dē te wan daka, nöö hēn a go a di goon go suku njanjan a di pau. Ma nöö an feni na wan kodo njanjan nēen.

⁷ “Nöö hēn a taki da di sēmbē di ta luku di goon taa: ‘Wē i sabi nō? Dii jaa longi kaa mi ta ko ta suku njanjan a di pau aki, ma ma ta feni möönsō. Nöö fii faa ēn e. Andi a dē a di goon ta du?’

⁸ “Nöö hēn di sēmbē di ta luku di goon taa: ‘Wē un boo disēen di jaa aki möön, nöö mi o diki wan ngötō lontu ēn buta deesi dēen. ⁹ Nöö te di oto jaa ee an pai njanjan, nöö te i toona ko nöö i sa faa ēn awaa.’”

Aki Masa Jesosi kula wan mujëe a saba daka.

¹⁰ Nöö hën Masa Jesosi dë teefa wan saba, hën a go a wan keiki go ta lei sëmbë. ¹¹ Nöö wan mujëe sai naandë bi dë ku wan siki teni-a-aiti jaa longi kaa. Wan gadu wë bi du ku ën sô te sinkii fëen bendi doba fika sô, an sa hopo luku liba.

¹² Nöö di Masa Jesosi si di mujëe hën a kai ën ko nëen. Hën a taki dëen taa: “Mujëe o, i ko bunu e. I böö u di siki fii.”

¹³ Nöö hën a buta maun a di mujëe liba. Nöö wantewante dë hën di mujëe ko bunu leti kumafa a bi dë. Nöö hën a da Masa Gadu tangi taa: “Ke! Masa o, i bumbuu e. Gaantangi fii. Mi böö.”

¹⁴ Wë nöö di di hedima u di keiki si sô, nöö hën a mati. Hati fëen boonu te na soni, fu di kula Masa Jesosi kula di mujëe a di saba. Hën a hakisi dee oto sëmbë dë taa: “Na sikisi daka u abi fuu wooko nô? Wë a dee sikisi daka dë dendu un musu ko suku kula, ma na a saba e!”

¹⁵⁻¹⁶ Ma Masa Jesosi piki taa: “Un dee bödjëema aki, hiniwan saba un ta lusu dee kau ku dee buliki fuunu ta tja de go bebe wata. Nöö di mujëe aki wë? Fa a dë wan bakamii fu Abahamu nöö a dë wan apaiti sëmbë u Gadu kaa, ma töku di didibi sitaafu ën teni-a-aiti jaa longi kaa. Wë nöö di tatai di tai ën aki, ee a saba seei an musu lusu nô?”

¹⁷ Nöö di Masa Jesosi fan sô teefa a kaba, nöö hën sen kisi dee felantima fëen te na soni. Ma hii dee oto sëmbë tuu ta wai seei ku hii dee gaan wooko dee a ta du.

Aki Masa Jesosi ta konda soni

u di Njunjun Tii u Masa Gadu.

Mat. 13:31-33; Maik. 4:30-33

18 Nöo hën Masa Jesosi toona seti lei de baka. A taki da de taa: “Andi mi sa tei taki da unu tee nöo a djeesi di Njunjun Tii u Gadu? 19 Wë a dë kuma wan sii de kai mutaadi di wan sëmbë tei paandi nëen goon. Di sii piki tee kuma wojo an sa si ën. Ma te i paandi ën, nöo a ta nasi ta göö tee a ko pau seei. A ta paaja maun tee fou seei ta feni kamian a dee maun fëen ta mbei wosu. Nöo sö di Njunjun Tii u Masa Gadu dë e.”

20 Hën a toona taa: “Andi mi sa tei möön fu mi lei unu fa di Njunjun Tii u Gadu dë? 21 Wë a dë leti kuma wan piki sooda di wan mujëe tei tuwë a wan hia boon, nöo di sooda ta soopu hii di boon te dou. Sö di Njunjun Tii u Masa Gadu dë e.”

Aki Masa Jesosi taa i musu biinga fii pasa a di piki döo.

Mat. 7:13-14, 21-23

22 Nöo a baka u di dë, hën Masa Jesosi toona tei pasi nango a Jelusalen. Nöo fa a nango dë nöo a ta pasa a sëmëni köndë, nöo a ta lei sëmbë a dee peipei köndë nango.

23 Nöo hën wan sëmbë ko nëen ko hakisi ën taa: “Masa o, biti së u sëmbë nöo o dou a Gadu Köndë nö?”

Hën Masa Jesosi piki ën taa: 24 “Un sabi nö? Na suku di soni dë e. Ma biinga be i dë wan u dee sëmbë di sa pasa a di piki döo go a dendu. Biga mi taki e, taa a a’ wan juu ta ko dë, nöo sëmëni fuunu o kë biinga fu de pasa go a di piki döo ma wan o sa feni ën. 25 Woon sai dë te di sëmbë di abi di köndë o hopo tapa di döo. Nöo woon go taanpu a di döo buka ta naki di döo ta begi di sëmbë taa: ‘Masa o,

gaantangi jabi di döo da u.’ Ma a o piki unu taa: ‘Un disa mi. Ma sabi unu. Unsë un kumutu?’

²⁶ “Nöö di juu dë woon piki taa: ‘Wë nönö, Masa, i sabi u. U ku i bi ta njan ta bebe makandi. A u köndë seei i bi ta lei u hiniwan juu.’

²⁷ “Ma nöo a o piki unu taa: ‘Mi taki e, ma sabi unu e. Ma sabi naasë un kumutu. Un kumutu a mi fesi dë, un takusëmbëma.’

²⁸ “Nöö naandë woon fika ta si dee fesiten sëmbë fuunu te a Gadu Köndë ala, de Abahamu, Isaki, ku Jakopu, ku hii dee tjabukama u Masa Gadu. Woon ta si de ma wan o sa dou a de. Nöö naandë woon dë ta du soni ta kai olo te un wei. ²⁹ Nöö sëmbë o kumutu a hii së u di goonliba go a Gadu köndë ala, nöo de tuu o go sindo a tafa ala, ma wan o sa dou a de. ³⁰ Nöö hën mbei mi ta taki da unu limbolimbo taa dee sëmbë dee bi dë fesiwan aki sa ko bakawan ala. Dee bi dë bakawan aki sa bia ko dë fesiwan ala. Da sö.”

Aki u ta si fa Masa Jesosi

lobi Jelusalen.

Mat. 23:37-39

³¹ A di wan seei daka naandë, hën wanlö Fali-seima ko a Masa Jesosi ko taki dëen taa: “Mësitë, a bëtë i kumutu aki go e, biga Könu Helodi ta suku i faa kii.”

³²⁻³³ Ma nöo Masa Jesosi piki de taa: “Un go taki da di bödjëema naandë taa mi dë aki ta jaka dee didibi ta puu a sëmbë liba, mi ta kula dee sikima ko bunu. Nöö mi o wooko di wooko u mi wantu daka eti. Ma fu go, mi musu fu go a Jelusalen nöömö. Biga de an ta kii wan tjabukama u Masa Gadu a wan oto kamian möön leki a Jelusalen.”

³⁴ Hën a bia ta fan soni u Jelusalen. A taa: “Aai baa, di köndë de kai Jelusalen, dee sëmbë fëen nöö ta kii dee tjabukama u Masa Gadu sö. Dee sëmbë a ta manda da de tuu de ta naki ku sitonu ta kii. Nöö a tjali möönsö, un dee sëmbë a Jelusalen dë. Biga fa un sai dë, un sabi un mëni pasi mi kai unu fuun ko a mi nö, leti kumafa wan ganian mama ta kai dee mii fëen fu de ko tjubi nëen hanza basu. Ma wan bi kë.

³⁵ “Hën mbei fa u dë aki, nöö di köndë fika da unu awaa. Biga mi, ma o dë ku unu möön. Mi o go. Ma te wan ten dë, woon toona si mi möön. Nöö woon ᵘkisi mi ku wai awaa_ᵘ ta bai taa: ‘Gaantangi u Gadu fu di sëmbë di ko a u a di në u Masa.’ ”

14

Aki Masa Jesosi kula wan sikima a saba daka.

¹ A wan saba daka hën wan u dee fesima u dee Faliseima kai Masa Jesosi faa ko njan nëen wosu. Nöö di a ko, nöö ᵘwanlö Faliseima ku wanlö Sabima u Wëti_ᵘ dë leti dë ta watji ën_ᵘ u de feni wan soni nëen di an bunu, u de tjëen go kaagi_ᵘ.

² Nöö wan womi sai dë tu ku wan siki fëen. Di sëmbë bi siki taanga te hii sinkii fëen soi.

³ Nöö hën Masa Jesosi hakisi dee Faliseima ku dee Sabima u Wëti dee sai dë taa: “Wë dee sëmbë aki o, mi kë hakisi unu wan soni. Te saba daka, a bunu fii kula wan sëmbë ko bunu, naa i musu disëen? Unfa di wëti u Mosesi taki?”

⁴ Ma nöö na wan sëmbë piki ën. De an taki aai, de an taki nöönö. Nöö hën Masa Jesosi tëndë maun panjan di womi. Nöö hën a kulëen te a kaba, hën a mandëen go.

⁵ Nöo hën a toona hakisi de möön taa: “Ee wan sëmbë i abi wan womi mii fii ee nasö wan kau, nöo hën a kai a tobo wata, nöo fu di a dë saba daka nöo joo disëen faa dëdë nö, naa joo go puu ën?” ⁶ Ma nöo de an piki ën na wan wojo soni möönsö.

Aki Masa Jesosi taa na wan sëmbë musu suku hei fëen seei.

⁷ Nöo fa de dë sindosindo a tafa naandë, nöo hën Masa Jesosi luku dee sëmbë dee ko a di piizii dë te a kaba lontu dou. Nöo hën a si taa sëmbë sai dë kë sindo a dee möön hebi kamian fu di tafa, biga de ta suku hei u deseei tumisi. Nöo hën a konda wan oto da de.

⁸ A taki da de taa: “Te wan sëmbë kai i fii ko a wan piizii nëen wosu, nöo te i go, nöo ja musu suku u go sindo a di möön hei kamian wante e. Ma i musu sindo te a wan së buka ala. Biga kandë sö, di sëmbë di kai i ko dë, bi kai wan oto sëmbë tu di hei möön i.

⁹ Nöo a o ko taki da i taa: ‘Wë mati o, saka ko sindo a baka aki, be di otowan sindo a i kamian.’ Nöo di juu naandë, ku gaan sen joo hopo go sindo a di möön lagi kamian.

¹⁰ “Ma ee wan sëmbë kai i fii ko a wan piizii nëen wosu, nöo te i go, nöo go sindo a di möön lagi kamian e. Nöo te di juu a ko, nöo ee a si taa wë di kamian i sindo ala an fiti i, nöo a o kai i taa: ‘Mati o, na sindo ala baa. Ko sindo aki.’ Nöo a o tei i tja go buta a wan möön hei kamian. Nöo fa joo hopo ka i bi sindo dë fii waka go sindo a di möön hei kamian, nöo dee oto sëmbë o si taa aai, i dë wan hei sëmbë tuu.

¹¹ “Biga di sëmbë di ta hopo ën seei, nöo hën de o saka. Ma di sëmbë di ta sakëen seei, nöo hën de o hopo.”

Aki Masa Jesosi taki da di

Faliseima ambë faa musu ta

kai a piizii.

¹² Nöö hën Masa Jesosi taki da di sëmbë di kai ën a di piizii naandë taa: “Mati o, te joo kai sëmbë möön fu de ko njan ku i, nöö na kai dee bëë fii e, ku dee bunu mati fii, ee nasö dee gudu sëmbë dee ta libi a i bandja dee sa du i bunu baka. Wë biga ee i kai dee sëmbë dë wanwan, nöö te de o njan nöö de o toona kai i tu. Nöö te de kai i, i go njan te i hopo, nöö hën di njanjan i njan dë, hën nöö da di paima i feni fu di i bi kai de ko njan ku i. Nöö a kaba.

¹³ “Ma te joo kai sëmbë u de ko a i wosu ko njan, nöö i musu suku dee pootima e. Ee wan sëmbë aan möni, ee wan sëmbë wojo booko, ee wan sëmbë lan, nöö de i musu ta kai be de ko njan a i wosu. ¹⁴ Nöö joo feni bunu fëën. Biga dee lö sëmbë dë, de an sa toona paka i baka. Ma wan daka ta ko Masa Gadu o weki dee sëmbë a dëdë dee bi libi bunu nëën wojo, nöö a di daka dë joo feni di paima fii e.”

Aki Masa Jesosi ta konda di oto u di gaan piizii.

Mat. 22:1-10

¹⁵ Nöö hën di Masa Jesosi fan sö te a kaba, nöö hën wan u dee sëmbë ku ën dë sindosindo a tafa dë taki dëën taa: “Wë di sëmbë di o feni kamian go sindo a di tafa u Masa Gadu nëën köndë ala, nöö a a’ bunuhedi e!”

¹⁶ Nöö hën Masa Jesosi piki ën, a konda wan oto dëën taa: “Wan womi bi dë, nöö hën a kai hia sëmbë u de ko nëën. Nöö hën a seeka soni u njan te a hia u de musu ko njan ku ën.

17 “Nöö di di juu kisi, nöö hën a manda wan wookoma fëen u go taki da dee sëmbë taa di juu dou, be de ko. Biga hii soni dë seekaseeka kaa.

18 “Ma nöö di di wookoma go kai de, hën de tuu ta pii soni ta konda. Wan u de taa: ‘Wë fa mi dë aki, nöö ma sa ko e. Biga mi bai wan goon, nöö mi musu go luku ën. Nöö taki da i masa taa an musu tei mi u hogi.’

19 “Di otowan taki taa: ‘Wë mi bai teni kau, nöö mi musu go wooko ku de luku. Nöö hën mbei ma o feni pasi u ko. Nöö taki da i masa taa be an tei mi u hogi.’

20 “Di otowan taki möön taa: ‘Wë djunsu aki mi tei wan mujëë, nöö ma o sa ko.’

21 “Hën di wookoma toona ko dëen masa dee bosikopu. Nöö hën di masa hati boonu seei, hën a taki dëen taa: ‘Wë nöö toona go hesihesi e, nöö i waka a dee gaangaan sitaati ku dee pikipiki sitaati dee dë a di köndë aki tuu, nöö i suku dee lanlan sëmbë ku dee sëmbë dee an sa wooko, ku dee bookowojo sëmbë ku dee pena sëmbë, nöö i tja de tuu ko.’

22 “Hën di wookoma go tefa a ko, hën a taa: ‘Wë Masa, wë mi feni dee sëmbë nöö de ko kaa, ma misikuma kamian dë eti.’

23 “Hën a taa: ‘Wë nöö toona go a dee pandasi kamian ku dee boiti ku dee sabana dendu, nöö te i feni sëmbë nöö i panjan de a maun hai tja ko. Biga di wosu u mi musu fuu. ²⁴Ma nöö mi taki da unu taa dee fosu sëmbë dee mi bi kai dë, nöö na wan u de sa feni di njanjan u mi aki njan möön e.’ ”

Aki Masa Jesosi ta lei dee sëmbë andi de musu du ufö de sa dë bakama fëen.

Mat. 5:13, 10:37-38; Maik. 9:50

²⁵⁻²⁶ Nöö fa Masa Jesosi ta waka nango dë, nöö wanlö hia sëmbë ta waka ku ën nango. Tee wan pisi, hën a bia luku de. Hën a taki da de taa: “Ee wan sëmbë ja sa kai mi gaan soni möön i mama ku i tata ku i mujëe ku dee mii fii ku dee baaa fii ku dee sisa fii ku hii dee libi dee i abi tuu, nöö ja sa dë wan bakama u mi e. Biga i musu sa tja sitaafu u mi hedi. Ee i dëdë seei fu mi hedi, ja musu a’ toobi.

²⁷ Biga ee wan sëmbë i kë waka a mi baka, nöö ja musu abi kë fii seei e. Ma di soni di mi kë, hën nöö i musu du, nöö joo dë wan bakama u mi tuutuu.

²⁸ “Wë nöö un musu pakisei di soni bunu e. Biga ee wan fuunu kë mbei wan wosu nöö unfa joo du? Ja o go sindo pakisei te i kaba luku ee di möni fii tjika u du di wooko bifö i go seti mbei ën ö?

²⁹ “Wë biga ee i go seti ën nöö hën di möni fii kaba, nöö te wan sëmbë ko dë ko si ën nöö a o taa:
³⁰ ‘Di womi aki, luku wan gaan wosu a seti mbei disa aki. Na mbei wë an kë mbei ën e, ma di möni fëen wë kaba.’ Nöö di juu dë nöö de o ta mbei i fa.

³¹ “Nöö söseei ee wan könu abi teni dusu sodati nöö hën a pakisei taa a o go feti ku wan oto könu di abi tuwenti dusu sodati, nöö bifö a go a musu pakisei bunu ee a sa feti ku ën.

³² “Ma ee a luku te a kaba nöö a si taa: ‘Wë di könu di abi tuwenti dusu sodati dë, ma sa wini ën,’ nöö an musu luku te di könu ko zuntu poi e. Ma a musu manda sëmbë a fesi go begi ën te a kaba, be di taki koti bifö de ko miti.

³³ “Wë nöö söseei hiniwan fuunu musu sindo pakisei ee i sa disa dee soni dee i abi, nöö ee ja sa disa de fii ko ta waka a mi baka nöö ja sa dë bakama u mi e.

³⁴ “Wë biga un luku, dee sëmbë. Satu dë wan suti soni u njan tuu, ma ee di satu kaba a sösö te an sa kisi gansë möön, nöö andi i sa du ku ën möön?

³⁵ A kapëë nöö i sa tei ën tuwë, biga aan heepi a goonliba möön. „Nöö söseei joo dë tu e, ee ja waka ku hii i hati a mi baka.”

“Nöö fa mi fan ku unu aki, nöö un pakisei ën bunu e, dee sëmbë, be un fusutëen.”

15

Aki Masa Jesosi ta konda soni

u wan lasi sikapu.

Mat. 18:12-14

¹ Wan daka hën dee sëmbë ta pii lanti möni ku dee oto takulibima u di köndë, hën de go a Masa Jesosi faa musu konda Gadu oto da de.

² Nöö hën dee Faliseima ku dee Sabima u Wëti ko si Masa Jesosi ku dee sëmbë naandë makandi. Nöö hën de taa: “Ee! Aai baa. Di sëmbë aki, a ta butëen seei kuma bumbuu sëmbë, ma a ta hulu dee gaan takulibima u di köndë. So juu hën ku de ta njan makandi seei. A bunu nö?”

³ Nöö Masa Jesosi sabi taa sö de ta guunjëen, nöö hën a da de wan oto. A taa: ⁴ “Un haika e, dee sëmbë. Ee wan fuunu abi wan höndö sikafu nöö wan u de kumutu a dee otowan dendu go lasi, nöö unfa joo du? Ja o seeka dee nëniteni-ku-nëni naandë disa a sabana dë, nöö i go suku di lasi wan te i feni ën nö? ⁵⁻⁶ Nöö te i feni ën kaa, nöö joo wai

seei hopo ɛn buta a gangaa baaku tja ko a ganda. Nöo te i ko dou ku ɛn kaa, nöo joo kai dee mati fii ku dee sɛmbɛ dɛ a i bandja naandɛ taa: ‘Un ko mbei piizii ku mi e, dee sɛmbɛ. Biga di mbeti u mi bi lasi, nöo mi feni ɛn baka.’

⁷ “Wɛ nöo fa i si hii sɛmbɛ ta wai naandɛ, nöo sɔseei a dɛ a Gadu Köndɛ tu te wan takulibima biɛɛn libi ko ta waka a Masa Gadu baka. De ta piizii ku ɛn möön leki dee oto nɛniteni-ku-nɛni sɛmbɛ dee bi dɛ seekaseeka dɛ kaa.”

Aki Masa Jesosi ta konda di oto u di kpɛngɛlɛ möni di bi lasi.

⁸ Nöo hɛn a toona taki da de möön taa: “Nöo sɔseei tu, ee wan mujɛɛ abi teni kpɛngɛlɛ möni nöo hɛn wan u de lasi, nöo an o sɛndɛ faja nöo a ta bai di wosu köniköni ta suku ɛn teefa a feni ɛn baka nö? ⁹ Nöo te a feni ɛn kaa, nöo a o kai dee mati fɛɛn ku dee sɛmbɛ dɛ nɛɛn bandja tuu ko. Nöo a o taki da de taa: ‘Dee sɛmbɛ o, mi bi abi teni kpɛngɛlɛ möni nöo wan u de bi lasi, hɛn mi ta suku ɛn tefa u dɛ aki hɛn mi feni ɛn. Nöo un ko wai mbei piizii ku mi makandi.’

¹⁰ “Wɛ nöo fa i si dee sɛmbɛ ta wai u di wan kodo kpɛngɛlɛ möni bi lasi de feni dɛ, nöo sɔseei dee basia u Masa Gadu ta wai tu e, ee wan kodo takulibima seei biɛɛn libi ko ta waka a Masa Gadu baka.”

Aki Masa Jesosi ta konda di oto u di mii di bi lasi.

¹¹ Nöo hɛn a toona taki da de möön taa: “Wan tata bi dɛ e, nöo a bi abi tu womi mii fɛɛn. ¹² Nöo hɛn wan daka hɛn di piki wan ko nɛɛn. Hɛn a taki dɛɛn taa: ‘Taata o, mi kɛ fii paati dee gudu fii, nöo i da mi di u mi sɛ di mi bi o feni wante.’ Nöo hɛn

di tata paati di gudu fëen da dee womi mii fëen te a kaba.

¹³ “Nöö an longi möön, hën di piki wan sei dee gudu fëen. Hën a tei di möni. Hën a go a wan longi köndë, nöö naandë a poi di möni fëen tuu ku jajo libi. ¹⁴ Nöö hën a sai dë te wan pisi, hën wan gaan hangi ko a di köndë. Nöö hën pena ko ta kii ën a hii fasi, biga di möni fëen bi kaba gaanduwe kaa.

¹⁵ “Nöö hën a go a wan sëmbë u di köndë go suku wooko. Nöö hën di sëmbë dëen wan wooko, a mandëen faa musu go ta luku dee hagu fëen dëen.

¹⁶ Nöö hangi ko ta kii di womi mii tee dee hagu njanjan seei a bi kë feni njan fu bëë fëen fuu, ma na di dë seei de dëen. Na wan sëmbë dëen soni u njan a di köndë möönsö.

¹⁷ “Nöö hën a sai dë tee wan pisi, nöö hën wojo fëen ko limbo. Hën a taa: ‘Luku fa mi dë aki. Sömëni wookoma mi tata abi ta da njanjan, de ta njan te tjika de, nöö hën mi ko dë aki ta pena da hangi ta kii. ¹⁸ Nöö mi sabi andi mi o du. Mi o toona go a mi tata, nöö mi o go taki dëen taa: “Taata, wë mi du hogi ku i tee dou ku Masa Gadu tuu. ¹⁹ Nöö ma waiti möön seei fii musu tei mi kuma mii fii e, ma tei mi kuma wan wookoma fii nöö.’

²⁰ “Nöö hën a hopo ta waka nango nëen tata.

“Nöö di tata bi dë a wosu naandë. Te wan pisi, hën a tuwë wojo go te ala, hën a si wan sëmbë ta ko. Hën a si taa di womi mii fëen hën ta ko naandë. Nöö hën tjali fëen kisi ën tee. Hën a hopo vu kule go kisi ën baasa, a bosi ën wai ku ën te a bigi.

²¹ “Nöö hën di womi mii taa: ‘Taata o, wë ma waiti tjika möön fii tei mi kuma miii fii e, biga mi du i hogi tee dou ku Masa Gadu seei tu.’

²² “Ma di tata an haika di mii seei. A taki da dee wookoma fëen taa: ‘Un hesi go tei di möön waiti wojo koosu tja ko bisi dëen. Nöö un go tei andelu tja ko tuusi nëen finga, nöö un tja saapatu ko dëen be a bisi. ²³ Nöö un go kii di fatu kau tja ko, boo boi njan mbei piizii. ²⁴ Biga di womi mii u mi aki bi go kaba a sösö, ma a toona ko a u baka.’ Hën de seti mbei di piizii.

²⁵ “Nöö a di ten dë seei, di gaan baaa fëen bi dë a goon dendu. Nöö hën di a kumutu a goon ta ko, hën a jei de ta wai ta pëe ta mbei piizii te a bigi. ²⁶ Nöö hën a kai wan u dee wookoma fëen tata ko, hën a hakisi ën taa: ‘Andi ta pasa bigi di bigi aki sö?’

²⁷ “Hën a piki ën taa: ‘Wë di piki baaa fii di bi go, hën wë toona ko a wosu. Nöö hën i tata kii di fatu kau ta wai ku ën fu di a toona ko ku libi a wosu baka.’

²⁸ “Nöö di di gaan baaa jei sö, hën hati fëen boonu tee a taa an o go a wosu.

“Nöö hën di tata ko jei, hën a go nëen a döö go begi ën taa: ‘Womi, gaantangi, ko boo go a wosu.’

²⁹ “Hën a taa: ‘Wë nönö Taata, më o ko a wosu. Wë biga sëmëni jaa longi mi ku i dë aki, mi ta du hii soni da i dee i ta manda mi fu mi musu du. Na wan daka seei mi pasa i buka. Mi ta wooko da i kuma mi da wan sitaafuma fii, ma na wan daka i da mi wan u dee kaabita seei fu mi mbei piizii ku dee mati u mi. ³⁰ Ma di womi mii fii aki di go poi dee gudu fii ku di jajo libi fëen, tefa a toona ko aki nöö hën i ta mbei sö wan gaan piizii te i kii di fatu kau dëen. Nöö ma sa ko a wosu. A hati mi poi.’

³¹ “Hën di tata taa: ‘Wë mii o, wë fa mi ku i ta libi makandi aki, nöö hii dee soni dee mi abi aki tuu dë fii, na sö nö? ³² Ma di baaa fii di bi go sëmëni longi

te u mēni taa a dēdē kaba a sösö, hēn wē toona ko a u ku libi baka. Nöo an fiti fuu wai mbei piizii ku ēn nö?’ ”

16

Aki Masa Jesosi ta konda taa i musu seeka da di bakaten libi fi.

¹ Nöo hēn Masa Jesosi toona taki wan oto woto möön da dee bakama fēēn. A taa: “Wan guduma bi dē, nöo a’ hia wookoma. Hēn a tei wan sēmbē buta basi a dee wookoma fēēn liba faa ta seeka di wooko ta luku hii dee gudu fēēn dēēn.”

“Nöo hēn a dē tee wan daka, nöo hēn wan sēmbē ko nēēn ko taki dēēn taa: ‘Mati o, haika e. Di basi i buta a dee wookoma fii liba dē, an ta wooko bunu e. A ta njan di möni fii.’

“Hēn di guduma taa: ‘Sö nö?’ Hēn a taki aai. Hēn a taa: ‘Wē antoobi.’

² “Nöo hēn a manda kai di basi ko nēēn. Hēn a taki dēēn taa: ‘Womi, mi jei wan soni. Wē nöo hēn mi kai i ko hakisi fii musu konda da mi. De taki da mi taa i ta njan di möni u mi tuu. Wē nöo i musu taki da mi unfa i wooko ku di möni, biga abiti möön mi o puu i. Ja o dē basi fu di wooko u mi möön.’

³ “Nöo hēn di basi taki nēēn hati taa: ‘Ee maingē, di soni aki, a bigi da mi. Wē nöo ee di masa u mi ko puu mi a wooko, nöo andi seei mi o du? Biga ma sa wooko a goon dendu te tja heepi ko da mi fu mi feni soni njan. Nöo fu mi ta waka ta pidi njanjan a sēmbē wosu, mi a’ sen fēēn. Ma sa du ēn.’

⁴ “Hēn a sai dē te wan pisi, hēn a taa: ‘Söö. Wē mi saandi mi o du u te de puu mi a di wooko, nöo oto sēmbē sa hoi mi a de wosu. Nöo pena an o kii mi.’

⁵ “Hën di a pakisei sö kaa, nöö hën a kai hii dee sëmbë dee bi juu soni nëen masa söndö paka. Nöö hën di de ko nëen, hën a taki da di fosuwan taa: ‘Womi o.’ A piki. A taa: ‘Un mëni i bi abi fii paka di masa u mi?’

⁶ “Hën a piki ën taa: ‘Wë basi, mi abi wan höndö bali fatu dee mi bi tei fu mi musu paka.’

“Hën a taki aai. Hën a tei di pampia a bi sikifi dee soni a bi juu, hën a tënëen tuwë. Hën a dëen wan oto pampia taa: ‘Luku wan oto pampia aki. Go sindo, nöö i toona sikifi ën. Ma te joo sikifi, na sikifi wan höndö möön e. Sikifi feifiteni bali nöö.’ Hën a tei, hën a go sindo hën a sikifi.

⁷ “Hën a kai wan otowan, di u mbei tu. Hën a taa: ‘Womi o, fa u ta wooko aki, nöö dee soni mi bi juu i, un mëni i abi fii musu paka?’

“Hën a piki ën taa: ‘Wë basi, mi abi wan dusu saku boon fu mi musu paka.’

“Hën a tei di biifi hën a tënëen. Hën a taki dëen taa: ‘Go sindo, nöö i sikifi otowan. Ma te joo sikifi, nöö i sikifi aiti höndö nöö. Na sikifi wan dusu möön.’ _└Nöö sö a saka di möni da de tuu. _┘

⁸ “Nöö hën di di guduma si fa di basi du dë, hën a taa: ‘Aai, di sëmbë aki, _└hii fa a hogi _┘ ma a sabi u du soni e. A köni tuu. _└A sabi fa u heepi ën seei fu te di fuka ko nëen a bakaten, nöö a sa libi. _┘’”

Nöö hën Masa Jesosi toona taa: “Luku fa di guduma gafa di sëmbë. Nöö mi taki e, dee sëmbë u di goonliba aki dee an ta waka a Masa Gadu baka, de ta libi a wan fasi u tja wini ko da de a bakaten möön leki dee sëmbë dee ta waka a Gadu baka e.”

⁹ Nöö hën a toona taki da de taa: “_└Un si fa di basi du aki nö? A seeka di soni faa musu toona heepi ën seei a bakaten. _┘ Nöö sö unu seei musu du tu e,

dee sɛmbɛ. Dee mɔni un si un ta wooko a goonliba aki, nɔɔ un musu ta wooko ku de a wan fasi fu te di daka un kumutu a di goonliba aki, nɔɔ de o kisi unu ku piizii seei te un dou a Gadu kɔndɛ ala ka woon dɛ fu teego.

¹⁰ “Nɔɔ a dɛ sɔ taa ee wan sɛmbɛ ja sa seeka wan piki soni te a ko bumbuu soni, nɔɔ sɔseei ja o sa seeka gaan soni tu. Nɔɔ ee i ta fufuu piki soni, nɔɔ sɔseei joo ta fufuu gaan soni tu.

¹¹ “Nɔɔ ee wan sɛmbɛ ja ta seeka di gudu i ta feni a goonliba aki a wan bumbuu fasi, ja ta njan mɛn kumafa a fiti, wɛ nɔɔ unfa Masa Gadu o sa futoou i faa da i gaan gudu nɛɛn kɔndɛ fii seeka? ¹² Nɔɔ ee wan sɛmbɛ ja ta seeka oto sɛmbɛ soni te de butɛɛn a i maun, nɔɔ unfa de o da i soni fii seei, fii seeka?

¹³ “Nɔɔ na wan sɛmbɛ sa dini tu masa makandi e, dee sɛmbɛ. Biga joo lobi wan mɔɔn wan. Ee i hɛngi a wan, nɔɔ ja o sa hɛngi a di otowan mɔɔn. Wɛ nɔɔ i sa dɛ a Gadu baka, ee nasɔ i sa dɛ a gudu baka, ma nɔɔ ja sa dɛ a de tuu baka makandi e.”

¹⁴ Nɔɔ di Masa Jesosi taki dee oto aki teefa a kaba, nɔɔ hɛn dee Faliseima jei, nɔɔ hɛn de an kɛ sɔ. Biga deseei a’ langabɛɛ u mɔni tumusi. Nɔɔ hɛn de bia ta sɔsɔ Masa Jesosi ta mbei ɛn fa.

¹⁵ Hɛn Masa Jesosi taki da de taa: “Wɛ unu wɛ mi ta taki tuu e. Biga a sɛmbɛ wojo un ta mbei taa un dɛ bumbuu sɛmbɛ, ma Masa Gadu hɛn sabi unu hati e. Nɔɔ di soni libisɛmbɛ ta si u gaan bumbuu soni, nɔɔ a Masa Gadu wojo an dɛ wan wojo soni.”

*Aki Masa Jesosi ta konda soni u
di awoo tii ku di Njunjun Tii
u Masa Gadu.*

¹⁶ Nöö hën a taki da dee Faliseima möön taa: “Un haika e, dee sëmbë. Fu sensi di ten u Mosesi te kisi di ten u Johanisi di Dopuma, nöö dee wëti Mosesi ku dee tjabukama bi kisi a Gadu bi ta konda da libisëmbë fa u de waka a Gadu baka. Ma nöö fa u dë aki, wan njunjun buka ko taa Masa Gadu hopo wan Njunjun Tii. Nöö hia sëmbë ta biinga a di Njunjun Tii dë baka kaa. ¹⁷ Ma tökuseei an dë taa dee awoo wëti an bunu e. Mundu ku goonliba sa kaba, ma na wan piki wan u dee wëti seei o kaba a sösö möönsö.”

Aki Masa Jesosi ta lei fa

manu ku mujëe an musu tuwë.

Mat. 5:31-32; Maik. 9:42

¹⁸ Hën a toona taki möön taa: “Ee wan sëmbë i go tei wan mujëe te nöö hën i tuwëen disa nöö i toona go tei wan otowan, nöö di wëti u Masa Gadu hën i booko dë kaa e. Nöö söseei tu, ee wan sëmbë i go tei wan tuwë mujëe fu wan oto womi, nöö i seei booko di wëti u Gadu tu.”

Aki Masa Jesosi ta konda di oto u di guduma ku Lazalosi.

¹⁹ Nöö hën a toona taki da de möön taa: “Wë un haika e, dee sëmbë. Wan guduma bi dë a wan köndë. Nöö a gudu tee na sipootu. Hiniwan juu a ta libi fëen kumafa a kë ta bai dee gaan dii koosu ta bisi ta mbei gaan piizii.

²⁰ “Ma nöö wan sëmbë bi dë a di köndë naandë tu de ta kai Lazalosi. A pena te an saanfa u du ku ën seei. Kasikaasi kisi ën hii ën sinkii. Na hopo seei a ta hopo ta waka. Nöö de ta hopo ën ta tja nango ta buta a di guduma dööbuka ²¹ fu te di guduma njan nöö a kandë a sa feni so u dee sakasaka u dee

njanjan fëen dee ta kumutu nëen tafa ta kai a goon. Nöö dee dagu u sitaati ta ko ta lëmbë dee kasikaasi fëen nëen sinkii.

²² “Nöö hën de dë te wan pisi nöö hën di penama dëdë. Hën dee basia u Masa Gadu ko tei ën tja go nëen gaan sëmbë Abahamu bandja. [Nöö a sai dë ta wai ta piizii ta libi suti kumafa di libi dë ala.]

“Nöö a baka fëen hën di guduma dëdë tu, hën de tjëen go bei. ²³ Ma nöö fa a dëdë dë, nöö hën a go a didibi faja. Hën a go sai dë a di faja dendu ta tja sitaafu ta bai ta kai olo.

“Tee wan pisi, nöö hën a hopo wojo luku te ala, a si Lazalosi a Abahamu bandja dë.

²⁴ “Hën a bai kai Abahamu taa: ‘Taata oo, Taata, gaantangi, tei tjali u mi nöö i manda Lazalosi be a tuusi finga fëen a wata tja ko munjan mi töngö. Biga ka mi dë aki, di faja ta kendi mi tumusi.’

²⁵ “Nöö hën Abahamu piki ën taa: ‘Ke, aai mii, wë mi jei e. Ma mëni taa di ten di i bi dë a goonliba ala, i bi ta libi bunu kumafa i kë. Soni seei an bi ta fuka i. I bi njan di bunu libi fii a goonliba ala tuu bifö i dëdë ko aki. Nöö Lazalosi, di a bi dë a goonliba ala, nöö hii fuka a bi ta tjai. Wë nöö fa u dë aki i ko ta tja sitaafu, ma Lazalosi hën ko feni böö awaa.

²⁶ “ ‘Ma haika, boiti u di dë, pasi an dë fu dee sëmbë u mi aki aba ko a unu ala e. Söseei pasi an dë a unu ala tu fu un sa aba ko a u aki. Biga wa sa pasa di gaan fundu ngötö a u mindi aki fuu ko miti ku u seei.’

²⁷ “Nöö hën di guduma taa: ‘Aai, wë mi jei. Ma nöö i sabi nö? Mi begi i Taata, gaantangi, manda Lazalosi be a go a mi tata wosu, ²⁸ nöö a o si wanlö baaa u mi naandë. De dë feifi. Nöö gaantangi be a

wasiköi de da mi taa de an musu libi kumafa mi bi libi a goonliba ala möön, fu de ko a di sitaafu kamian aki.'

²⁹ "Nöö hën Abahamu piki ën taa: 'Sö nö, womi?' Hën a taki aai. Hën a taa: 'Wë, mi jei. Ma i sabi nö? Dee sëmbë a goonliba ala, de abi dee buku fu Mosesi ku dee u dee tjabukama u Masa Gadu kaa. Nöö be dee baaa fii haika andi dee buku ta taki nöö de waka a de baka.'

³⁰ "Hën di guduma taa: 'Aai, Taata, sö a dë tuu. Ma di dë wanwan an tjika. Ma ee wan dëdë sëmbë hopo go wasiköi de, nöö de o bia de libi.'

³¹ "Hën Abahamu piki ën taa: 'Ma haika e, mati. Ee de an sa tei dee sikifi a dee buku naandë, nöö ee wan sëmbë hopo kumutu a dëdë köndë go fan ku de seei, de an o jei möönsö e.' "

Sö wan gaan oto Masa Jesosi konda dë e.

17

Aki Masa Jesosi bai dee bakama

fëën u de an ganjan sëmbë

puu a Gadu pasi.

Mat. 18:6-7, 21-22; Maik. 9:42

¹ Hën Masa Jesosi taki da dee bakama fëën taa: "Un musu sabi taa dee soni ta hai sëmbë puu a Gadu pasi an o sa kaba a di goonliba aki möönsö. Ma mi bai helu da dee sëmbë dee o ta tja dee lö soni dë ko a sëmbë. ² Biga ka fii du sö wan soni, nöö a möön bunu de tai wan gaan gindi sitonu a i gangaa, nöö de tja i go tuwë a ze mindi be i dëdë kaba a sösö wante, fu ja du di hogi di i bi pakisei dë. Di sitaafu dë hogi, ma an hogi kuma di i bi o feni

ee i bi feni pasi puu sëmbë a Gadu pasi. ³ Un musu luku bunu ku di soni naandë fu an musu miti unu e.”

Aki Masa Jesosi ta lei de

fa u de libi ku dee sëmbë

dee ta du de hogi.

Hën a toona taa: “Wë nöö ee i si taa di otowan fii du i hogi, nöö i musu fan ku ën be an du sö ku i möön. Nöö ee i si taa a piki disa di hogi du fëën dë, nöö i musu disëën. Ja musu hoi ën a bëë. ⁴ Ee a du i hogi sëbën toon a wan daka seei nöö hën a ko a i sëbën toon ko begi i fii dëën paadon, nöö i musu disëën. Na hoi ën a bëë möön e.”

Aki Masa Jesosi konda taa

ee di biibi fii piki seei

ma a sa du gaan wooko.

⁵ Nöö hën dee bakama taki da Masa Jesosi taa: “Wë Masa o, u ta biibi a Masa Gadu liba, ma di biibi fuu an tjika. Nöö u begi i gaantangi, heepi u be di biibi fuu ko möön taanga.”

⁶ Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Aai. Wë womi, ee i abi wan piki biibi a Gadu liba kuma ahun sii seei, hën i taki da di pau i si aki sö taa: ‘Hön kumutu aki go paandi i seei a ze,’ nöö a o piki i buka e.”

Aki Masa Jesosi ta konda da de kumafa di wooko u de dë.

⁷ Nöö hën a taki da de möön taa: “Undi fuunu o abi wan wookoma, nöö te a go a wooko a goon dendu nasö a go luku dee mbeti a sabana tee a ko, nöö i taki dëën taa: ‘Ko sindo njan?’

⁸ “Na tuu fii. Ma joo taki dëen taa: ‘Wë luku, di i ko kaa, nöö i seeka hesihesi nöö i go boi njanjan seti tafa da mi be mi njan. Nöö te mi njan te bëë u mi fuu kaa, nöö i seei sa njan tu.’

⁹ “Wë nöö unfa un pakisei u di soni naandë? Un pakisei taa di basi u di wookoma musu da di wookoma fëen apaiti tangi fu di a wooko dëen taanga sö nö? Nönö. An dë faa dëen tangi e. Wë biga fa a wooko naandë, sö nöö a bi musu wooko.

¹⁰ “Wë nöö unu seei tu e, te un wooko da Masa Gadu kumafa a da i di wooko, nöö an dë fuun suku tangi nëen e. Biga sö nöö di wooko fuunu dë kaa.”

Aki Masa Jesosi kula teni sëmbë dee bi siki tjinasiki.

¹¹ Nöö fa Masa Jesosi nango a Jelusalen dë, nöö hën a ta pasa a di pisiwata u Samalia ku Galilea mindi.

¹² Nöö hën a go dou a wan piki köndë. Hën teni sëmbë ko miti ku ën naandë, nöö dee sëmbë dë tuu siki tjina siki. Hën de taanpu te ala, ¹³ de bai taanga kai Masa Jesosi taa: “Jesosi, Masa o, ke gaantangi, tei tjalihati fuu nöö i heepi u baa!”

¹⁴ Nöö di Masa Jesosi jei di bai, nöö hën a bia luku. Hën a si dee sëmbë. Hën a taki da de taa: “Ee, aai mii. Wë un sabi nö? Un pasa go a dee begima be de si unu fa un dë.”

Nöö di de seti nango, te wan pisi hën de tuu ko bunu djee. ¹⁵ Nöö di wan u de si taa a ko bunu, hën an go möön ma a bia toona. Nöö hën a ta bai taanga ta gafa Gadu ta dëen tangi u di bunu a du ën naandë.

¹⁶ Nöö hën a kule go kai a Masa Jesosi fesi a goon naandë. Hën a taki dëen taa: “Ke Masa, gaantangi

fii e, fu di bunu i du mi aki. A bigi. Nöo mi si ën!” Nöo di sëmbë dë bi dë wan Samalia sëmbë. „An bi dë Isaëli sëmbë seei kuma dee oto nëigi, faa bi musu da Gadu tangi sö.»

¹⁷⁻¹⁸ Nöo hën Masa Jesosi hakisi ën taa: “Wë womi o, fa i ko i wanwan aki, na teni sëmbë un bi dë ko bunu nö? Unsë dee otowan fii dë? Na wan u de toona ko fu de ko da Gadu tangi möönsö möön leki di döösë sëmbë aki nö? Wë a bigi a mi.”

¹⁹ Hën a taki dëen taa: “Wë womi o, hopo go fii e. Di biibi di i abi a mi liba, nöo a heepi i kaa.”

Aki Masa Jesosi ta konda soni u di ten di a o toona ko a goonliba.

Mat. 24:23-28, 37-41

²⁰ Wan daka, hën wanlö Faliseima ko a Masa Jesosi ko hakisi ën taa: “Mësitë o, na un ten Masa Gadu o ko a goonliba ko tei di Könu Tii fëen, faa taki a hii sëmbë liba?”

Nöo hën Masa Jesosi piki de taa: “Wë un haika e. „Di tii u Gadu an ta ko kumafa un ta mëni ën dë e. Biga» dee könu u di goonliba aki te de o ko u tii dee köndë, nöo hii sëmbë ta sabi taa de ta ko. „Biga de ta wai ta pëe doon, tutu ta piki.» Ma di ko u di tii u Masa Gadu hën an o dë sö e.

²¹ “Biga te a o ko, nöo na wan sëmbë o sa taki taa: ‘Luku ën aki.’ Ee nasö: ‘Luku ën ala.’ De an o sa lei sëmbë sö. Biga di Tii fëen ta dë a dee sëmbë dee ta waka nëen baka hati.”

²² Nöo hën a taki da dee bakama fëen taa: “Fa mi o disa unu go aki, nöo wan ten o ko nöo un tuu o hangi u si ee wan u dee daka seei di Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o dë nëen könubangi ta taki a hii mundu liba. Ma wan o sa si ën eti. ²³ Sëmbë o taki da unu taa: ‘Un luku ën aki!’ Ee nasö: ‘Un luku

ën ala.’ Ma wan musu go luku e. Wan musu piki möönsö.

²⁴ “Biga te di daka di Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o toona ko, nöö a o dë leti kuma te liba koti faja walau sö, hii sëmbë ta si ën. Biga liba ala o limbo gbegede te kisi ku goon aki tuu. Nöö söseei di ko u mi o dë tu. ²⁵ Ma bifö mi toona ko aki a sö wan fasi, nöö mi musu tja sitaafu ku pena tee bifö. Biga dee lö sëmbë u di ten u dë aki, de an dë a mi du. Kwetikweti.

²⁶ “Ma di ten di Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o toona ko a goonliba, nöö a o dë leti kumafa di ten u Noa bi dë. Biga leti kumafa soni bi ko miti dee sëmbë a di ten dë, nöö söseei a o miti dee sëmbë u di ten di mi o ko tu. ²⁷ Biga a Noa ten de bi ta njan ta bebe, dee womi bi ta tei mujëë, dee mujëë bi ta tei manu. De bi ta libi u de kumafa de kë söndö mëni Gadu möönsö, tefa di daka Noa go a di sipi dendu. Hën di tjuba seti kai, gaan wata ta ko te a kii de tuu fia puu dë.

²⁸ “Nöö söseei tu a bi miti dee sëmbë a di ten u Lotu. Dee sëmbë bi sai dë ta njan ta bebe, de bi ta bai soni ta sei, de bi ta koti goon ta paandi njanjan, de bi ta mbei wosu, ²⁹ tee di daka di Lotu kumutu a Sodom go. Nöö hën di wan seei daka naandë faja kumutu a liba mökisi ku di soni de kai zuwalufu kai ko a goon tjuma dee sëmbë u Sodom kii tuu fiaa puu dë. ³⁰ Wë nöö söseei a o pasa tu te Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o toona ko a goonliba fu sëmbë musu si mi.”

³¹ Nöö hën a taki da de möön taa: “A di daka dë nöö ee wan sëmbë dë nëën baiko, nöö an musu tei ten faa go tei soni fëën nëën wosu dendu e. A musu bazia ko a goon wante nöö a kule go tjubi.

Nöö söseei ee wan sëmbë dë nëën goon dendu ta wooko, nöö an musu kule go a ganda go tei soni nëën wosu, ma a musu kule go tjubi nöö.

³² “Nöö fa mi ta fan aki, un mëni di soni di bi pasa ku di mujëe fu Lotu e. ³³ Biga di sëmbë di ta biinga faa hoi ën libi kumafa a këen ku dee soni fëen dee a abi a goonliba aki, nöö a o lasi ën nöömö. Ma di sëmbë di aan toobi faa lasi ën, nöö hën o feni ën fa a kë.”

³⁴ Hën a taki möön taa: “A di daka di Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o ko, nöö tu sëmbë sa dë a wan bedi ta duumi, nöö wan u de Gadu o tei tja go nöö di otowan a o disëen. ³⁵ Nöö tu mujëe o dë makandi a wan kamian ta mbei boon, nöö wan u de Gadu o tei tja go, nöö di otowan a o disëen. [³⁶ Söseei tu sëmbë sa dë makandi ta wooko a goon dendu, nöö wan u de Gadu o tei tja go, nöö di otowan a o disëen dë.]”

³⁷ Nöö hën dee bakama u Masa Jesosi hakisi ën taa: “Wë, Masa o, na unsë u di goonliba di soni naandë o pasa?” Nöö hën a koti wan nöngö da de taa: “Ka wan mbeti dëdë fika, nöö naandë dee opete ta ko.”

18

Aki Masa Jesosi taki fa u musu ta begi nöömö söndö wei.

¹ Nöö hën Masa Jesosi taki wan woto da dee bakama fëen faa lei de kumafa de an musu ko wei u begi Gadu, ma de musu ta begi ën hiniwanten söndö lasi hati.

² A taa: “Wan fisikai bi dë a wan köndë, nöö a bi hogi tee an ta fëëë Gadu, nöö aan toobi ku libisëmbë tu. ³ Nöö wan mujëe bi ta dë a di köndë

dē tu, manu fēen bi dēdē. Nöo a bi ta ko a di fisikai nöömö ta ko ta begi ēn taa: ‘Fisikai o, mi kē i heepi mi. Mi ku wan sēmbē a’ sondi, nöo mi begi i fii kuutu di soni da u. Da mi di leti u mi nöo i dēen di adjabēē fēen.’

⁴ “Nöo a fesi di fisikai an bi kē heepi di mujēē. Ma a baka fēen a ko pakisei tee a kaba, hēn a taa: ‘Wē aluwasi fa ma ta fēēē Gadu, nöo ma a’ toobi ku libisēmbē tu, ⁵ ma tōkuseei di mujēē aki ta ko a mi nöömö, an ta disa mi ku di taki möönsö. Nöo mi o heepi ēn be a feni di leti fēen, be mi böo fēen. Biga ee nasö, a o ta ko ta kaakei mi ku di taki fēen dē nöömö.’”

⁶ Nöo hēn Masa Jesosi taa: “Un haika fa di fisikai taki dē. A abi hogihati, ma tōkuseei, a piki di mujēē buka. ⁷ Wē nöo Masa Gadu di abi sō bunuhati wē? Ee wan sēmbē fēen ta begi ēn nöömö a ndeti ku didia, an sa heepi ēn nö? Biga a bi pii de puu a oto sēmbē dendu tei ko fēen sēmbē kaa, nöo a o buuja ufö a ko a de nö? Nönö, an o buuja e. ⁸ Mi taki e, a o ko hesihesi a de ko kuutu soni da de.

“Ma nöo fa mi fan dē seei, ma ₁fa de o du ku dee sēmbē u mi a di goonliba aki tjika dē, nöo ₁te Mi di ko dē Libisēmbē Mii aki toona ko ₁u mi ko heepi de ₁, nöo mi o feni sēmbē möönsö di ta biibi a mi eti nö?”

Aki Masa Jesosi da wan oto

u wan Faliseima

ku wan pii-lanti-mönima.

⁹ Nöo hēn Masa Jesosi da de wan oto u dee sēmbē dee ta wisiwasi otowan ta mbei deseei taa de dē bumbuu sēmbē. ¹⁰ A taa: “Wan daka nöo hēn tu sēmbē hopo, hēn de go a Masa Gaangadu Wosu fu de go begi Gadu. Nöo wan u dee sēmbē bi dē

Faliseima nöö di otowan bi dë wan sëmbë di ta pii lanti möni.

¹¹ “Nöö hën di de go naandë, hën di Faliseima go taanpu te a wan së ala, hën wanwan. Nöö hën a begi taa: ‘Masa Gadu, gaantangi fii e, fu di ma dë kuma dee takusëmbëma, kuma dee fufuuma, kuma dee sëmbë dee ta tei sëmbë mujëë, kuma di sëmbë ta pii lanti möni aki. ¹² Tu toon hiniwan wiki mi ta disa u njan ta begi i. Hiniwan soni mi abi nöö mi ta paati, nöö mi tja fii së ko da i a keiki kumafa di wëti dë. Sö mi ta libi.’ Sö di Faliseima begi.

¹³ “Ma di sëmbë ta pii lanti möni naandë, nöö a sabi taa an ta libi bunu tuu. Nöö sen kisi ën tee an sa hopo wojo luku liba möön. A fika a baka ala ta naki maun nëën hati taa: ‘Ke, Masa Gadu, a’ tjalihati u mi nöö i heepi mi o. Biga mi sabi taa mi dë wan gaan takusëmbëma tuu.’ ”

¹⁴ Nöö hën Masa Jesosi taa: “Wë mi taki da unu taa fa di sëmbë ta pii lanti möni go a wosu dë, nöö Masa Gadu an hoi dee hogi du fëën nëën bëë möön e, ma a tei ën ko sëmbë fëën. Ma di Faliseima dë, Gadu disëën a go fëën a wosu nöö. Biga hiniwan sëmbë di hopo hënseei, nöö Gadu o sakëën. Ma hiniwan sëmbë di saka hënseei, nöö hën Gadu o hopo.”

Aki de tja dee mii ko

a Masa Jesosi.

Mat. 19:13-15; Maik. 10:13-16

¹⁵ A di juu dë seei, nöö hën de ta tja dee piki mii ko a Masa Jesosi faa musu buta maun a de liba ,begi da de. Ma di dee bakama u Masa Jesosi si sö,

nöö hën de gandji da de taa: “Wan musu tja dee piki mii dë ko aki e.”

¹⁶ Ma di Masa Jesosi jei fa dee bakama taki, hën a taa: “Nönö. Wan tapa de e! Un be dee mii ko a mi nöö. Biga sëmbë kuma dee mii aki, de ta dë a di Njunjun Tii u Masa Gadu dendu ta feni di bunu fëen. ¹⁷ Nöö mi taki e, ee wan sëmbë i kë ko dë a di Tii u Gadu dendu, nöö i musu abi sakafasi ta futoou Masa Gaangadu kumafa wan mii ta abi sakafasi ta futoou dee gaan sëmbë fëen.”

Aki Masa Jesosi ta konda

soni u gudu da de möön.

Mat. 19:16-30; Maik. 10:17-31

¹⁸ Nöö hën wan hedima u dee Isaëli sëmbë ko a Masa Jesosi. Hën a hakisi ën taa: “Mësitë o, mi sabi taa i dë wan bumbuu sëmbë, nöö hën mi ko hakisi i andi mi musu du fu mi feni di libi u teego.”

¹⁹ Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Womi, fa i ta kai mi bumbuu sëmbë aki, ma i saandi i ta taki dë nö? Bumbuu sëmbë an dë boiti Gadu wanwan nöö. ²⁰ Ma nöö fii feni di libi u teego, nöö ja sabi dee wëti u Masa Gadu eti ö, taa ja musu go a oto mujëe möön leki di mujëe fii u wosu. Ja musu kii sëmbë. Ja musu fufuu sëmbë soni. Ja musu mindi soni da sëmbë. I musu ta lesipeki i tata ku i mama.”

²¹ Hën di hedima piki taa: “Wë, hii dee wëti dë tuu mi ta hoi fu sensi di mi dë piki mii.”

²² Nöö hën Masa Jesosi toona taki dëen taa: “Wë, mi jei. Ma ee fuu taki ën gbelin kumafa a dë, wan soni nöö toobi i eti. Hën da i musu go sei hii dee soni fii dee i abi te i kaba, nöö i paati di möni da dee pena sëmbë. Nöö te i du sö kaa, nöö i ko ta waka a

mi baka. Nöo a bakaten nöo joo feni wan möön bunu gudu a Gaangadu Köndë.”

²³ Nöo di di sëmbë jei sö, hën tjali ko kisi ën tee kuma a sa këë, biga a abi hia gudu tuu.

²⁴ Nöo di Masa Jesosi si fa tjali kisi di womi fu dee gudu fëen hedi, nöo hën a taki taa: “Aai, di soni aki, a taanga e. Fu wan guduma butëen seei a di Tii u Masa Gaangadu basu, a dë wan taanga soni tuu.

²⁵ A dë leti kuma te wan gaan mbeti ta biinga faa pasa a wan aguja baaku. Sö a taanga tjika.”

²⁶ Nöo di de jei sö, hën de hakisi ën taa: “Wë, ee a taanga da wan sëmbë di Gadu seei heepi sö te a ko gudu, nöo ambë seei o sa go a Gadu Köndë?”

²⁷ Hën Masa Jesosi piki de taa: “Di soni dë, na wan libisëmbë a’ taanga u du ën, ma Gaangadu hën a sa du hii soni.”

²⁸ Nöo hën Petuisi taki dëen taa: “Wë Masa, luku. U disa hii soni tuu, fuu ko ta waka a i baka.”

²⁹ Nöo hën Masa Jesosi piki ën taa: “Wë sö a dë tuu. Ma haika e. Ee wan sëmbë i kë dë a di Njunjun Tii u Gadu dendu te nöo hën i disa i wosu ee nasö i tata ku i mama ee nasö dee baaa fii ee nasö i mujëë ku dee mii fii, ³⁰ nöo mi taki e, taa hii dee soni naandë tuu joo toona feni baka möön leki fa i bi abi a goonliba aki, nöo a bakaten nöo joo feni di bunu libi u teego tu a Gadu Köndë.”

Aki Masa Jesosi konda soni u di dëdë fëen da de möön.

Mat. 20:17-19; Maik. 10:32-34

³¹ A baka u di dë, hën Masa Jesosi kai de tuwalufu bakama fëen a së. Hën a taki da de taa: “Un haika e. Fa u dë aki, nöo u nango a Jelusalen. Nöo hii dee soni dee tjabukama u Gadu bi sikifi u

Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki, nöö de tuu o pasa ku mi awaa. ³² Dee feantima u mi o tja mi go a dee döösë sëmbë dee abi taki a di köndë aki, nöö de o ta mbei mi fa ta kosi mi ta tunta a mi. ³³ Nöö de o wipi mi te de kaba ufö de o kii mi awaa. Ma nöö di u mbei dii daka fëen, nöö mi o toona weki hopo baka.”

³⁴ Ma fa Masa Jesosi fan ku dee sëmbë fëen dë, nöö de an fusutëen. A dë wan tjubitjubi soni da de, biga de an saandi a ta taki dë.

Aki Masa Jesosi kula wan bookowojoma.

Mat. 20:29-34; Maik. 10:46-52

³⁵ Nöö hën de nango tefa de ko zuntu ku di köndë de ta kai Jelikou. Nöö wan bookowojoma bi dë sindosindo a bandjapasi naandë ta pidi möni.

³⁶ Nöö di a ta jei dee sëmbë ta fan ta ko dë hën a hakisi taa: “Sëmbë hën ta ko hia naandë sö nö? Andi ta pasa?”

³⁷ Hën de taki dëen taa: “Di sëmbë de ta kai Jesosi u Nazalëti, hën wë ta pasa aki e.”

³⁸ Nöö di a jei sö, nöö hën a bai taanga taa: “Jesosi eee, i di bakamii u Dafiti dë, ǀna i da di Heepima nö? ǀ Gaantangi mi begi i, a’ tjali u mi, nöö i heepi mi ooo.”

³⁹ Ma di dee sëmbë dee bi ta waka a Masa Jesosi fesi jei di bai, hën de gandji dëen taa a musu kabuka dë. Ma tökuseei an disa. A bai möön taanga eti taa: “Jesosi eee, di mii u Dafiti dë, saa mi ooo, heepi mi, gaantangi!”

⁴⁰ Nöö di Masa Jesosi seei jei di bai, nöö hën a taanpu pii. Hën a taki da dee sëmbë taa be de go tei di sëmbë naandë tja ko nëen.

Nöö hën de tjëen ko. Hën Masa Jesosi hakisi ën taa: ⁴¹“Mati o, wë andi i kë u mi du da i?”

Hën di bookowojoma piki ën taa: “Masa, mi kë ta si soni baa.”

⁴²Hën Jesosi taki dëen taa: “Wë antoobi. Be wojo fii ko limbo e. Biga di biibi i ta biibi a Masa Gadu dë heepi i kaa.”

⁴³Nöö wantewante dë, hën wojo fëen ko limbo gbegedee. Nöö hën a ta waka nango a Masa Jesosi baka ta gafa Gadu u di bunu a du ën dë. Nöö fa hii dee sëmbë dee bi sai dë si andi pasa dë, nöö hën de tuu gafa Gadu seei.

19

Aki Masa Jesosi go

a Zakeosi wosu.

¹Nöö hën di Masa Jesosi kula di bookowojoma te a kaba, nöö hën a pasa go dou a Jelikou. Nöö a ta latja pasa a di köndë ganda faa go a Jelusalen.

²Nöö wan guduma de kai Zakeosi bi ta dë a di köndë. A dë wan hedima u dee sëmbë ta pii lanti möni.

³⁻⁴Nöö fa Masa Jesosi ta pasa naandë, nöö Zakeosi bi kë si ën faa sabi ën. Ma an bi sa si ën a dee hia sëmbë dendu, biga a dë wan sati sëmbë. Nöö hën a kule go a fesi go subi a wan pau go dë a liba ala, fu te Masa Jesosi ta pasa dë nöö a musu u si ën.

⁵Te wan pisi hën Masa Jesosi ko ta pasa, nöö hën a hopo wojo a liba hën a si Zakeosi. Hën a kai ën: “Mati Zakeosi!” Hën a piki. Hën a taa: “Saka hesi ko a goon. Biga a dë fanöudu fu mi ko a i wosu tide.”

⁶Nöö hën Zakeosi saka hesihesi ko a goon, nöö ku gaan piizii seei a tei Masa Jesosi tja go nëen

wosu. ⁷Ma nöö di dee oto sëmbë si sö, hën de mati. De tei Masa Jesosi fu hogi seei fu di a de taa a go a wan takusëmbëma wosu.

⁸Ma nöö hën Zakeosi hopo taanpu, a dee sëmbë dendu, nöö hën a fan ku Masa Jesosi. A taki dëën taa: “Masa o, wë luku, te kuma tide nöö mi o paati dee gudu u mi leti mindi, nöö mi o da dee pootima u di köndë wan së. Nöö ee mi bi fufuu wan sëmbë, nöö mi o dëën fö toon möön hia möön fa mi bi tei.”

⁹Hën Masa Jesosi piki taa: “Wë un dee sëmbë u di wosu aki, un a’ bunuhedi e. Biga tide Masa Gadu heepi unu. Nöö di sëmbë di a’ di wosu aki, a bi dë fanöudu u mi ko nëën, biga hënseei da wan bakamii u Abahamu di gaan sëmbë fuu tu. Wë nöö luku, a bi poi seei te kaba a sösö, ma tide a toona ko a Gadu baka. ¹⁰Nöö fu dee lö sëmbë aki hedi mbei Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki ko a goonliba e. Biga mi ko fu mi suku dee sëmbë dee kaba a sösö u mi tja de ko da Gadu.”

Aki Masa Jesosi konda di oto u di guduma di bi paati möni da dee wookoma fëën.

Mat. 25:14-30

¹¹Nöö di juu Masa Jesosi ta fan ku dee sëmbë naandë, nöö de bi dë zuntu ku Jelusalen. Nöö dee Dju sëmbë bi ta mëni taa naandë nöömö Masa Gadu o bazia ko a goonliba faa ko tei di Könu Tii fëën a hii sëmbë wojo. Nöö dee sëmbë ta waka ku Masa Jesosi dë, de ta mëni taa wantewante di soni dë o pasa. Nöö fëën mbei Masa Jesosi da de wan oto, fu de musu sabi taa an o pasa kumafa de ta mëni ën dë.

12 Nöo hën a taki da de taa: “Wan hebima bi o go a wan longi köndë fu de butëen ko könu, bifö a o toona ko ta tii di köndë awaa.

13 “Nöo fëen mbei di juu a o go, nöo hën a kai teni u dee wookoma fëen ko nëen. Hën a da hiniwan u de wan dusu kölu. A taki da de taa: ‘Un wooko ku di möni aki fu mi sa feni wini nëen te mi toona ko.’ Nöo di a taki sö kaa, nöo hën a go fëen.

14 “Ma dee sëmbë u di köndë fëen bi buuse ën te de manda buka go da dee sëmbë u di köndë ka a nango ala taa: ‘Wa kë di sëmbë aki ko könu fuu e.’

15 Ma tökusee de butëen ko könu.

“Nöo hën a baka fëen hën a toona ko a di köndë ko seti di könu tii fëen awaa. Nöo di a ko, hën a manda buka kai dee wookoma fëen dee a bi da di möni fu de musu wooko dëen, be de musu piki ën unfa de bi wooko ku di möni.

16 “Nöo hën di fosuwan ko nëen nöo hën a tja di möni ko dëen. Hën a taa: ‘Masa o, luku, i bi da mi wan dusu kölu. Nöo hën mi ta wooko ku ën tefa i ko aki, mi feni dusu kölu buta nëen liba. Nöo hën mi tjëen ko da i.’

17 “Nöo hën di masa fëen taa: ‘Aai womi, wë i wooko bunu e. Wë nöo fu di i wooko a sö wan futoou fasi ku di piki soni aki, nöo mi o da i wan gaan wooko awaa. Mi o buta i be i dë hedima u teni köndë.’

18 “Nöo hën di u mbei tu ko. Nöo hën a taki dëen taa: ‘Masa, luku, i bi da mi wan dusu kölu, nöo hën mi wooko ku ën tee mi wini feifi dusu kölu buta nëen liba. Nöo ja si ën aki, mi tjëen ko da i.’

19 “Nöo hën di masa fëen taki dëen taa: ‘Söö. Wë nöo fu di i wooko sö, nöo hën mbei mi o buta i fii dë hedima u feifi köndë.’ Nöo hën a taki aai.

20-21 “Nöo hën di u mbei dii ko nëen. Hën a taki dëen taa: ‘Masa, ja ta si di möni fii aki nö. I bi da

mi wan dusu kölu. Nöö u di mi sabi taa i dë wan taangalibi sëmbë, langahatima, i ta tei soni ka ja bi buta, i ta koti soni ka ja bi paandi, nöö mi fëëë i. Hën mbei mi tai di möni fi a di hangisa aki fu an musu kaba a sösö, nöö hën mi tja i soni ko da i.’

²²⁻²³ “Hën di masa fëën taki dëën taa: ‘Womi, sö i hogi gaanfa wë nö? Wë di i sabi taa mi dë wan taangalibi sëmbë, langahatima di ta tei soni ka ma bi buta, mi ta koti soni ka ma bi paandi, nöö faandi mbei ja bi tei di möni u mi tja go buta a banku, fu te mi toona ko nöö a möön hia. A bi sa göö a di banku. Ma fa i du ku ën aki, nöö andi seei mi wini? Wë antoobi.’

²⁴ “Nöö hën a taki da dee oto sëmbë sai dë taa: ‘Un hesi ko puu di möni aki nëën maun e, nöö un da di sëmbë di abi teni dusu kölu dë, be disi fika ku sösö maun.’ ²⁵ Hën de bai: ‘Huun? Wë Masa, di sëmbë ala, hën a feni teni dusu kölu kaa.’ ²⁶ A taki: ‘Aai, mi sabi sö. Ma di sëmbë di abi hia, nöö hën o feni möön hia eti. Ma di sëmbë di na abi, nöö nëën maun de o puu di pikiwan di a abi, be a fika ku maun.

²⁷ “ ‘Nöö dee felantima u mi, dee na bi kë u mi dë könu u de, nöö un musu tja de tuu ko kii a mi fesi aki.’ ”

Aki de ta wai ku Masa Jesosi

fa a dë a di buliki liba.

Mat. 21:1-11; Maik. 11:1-11; Joh. 12:12-19

²⁸ Nöö di Masa Jesosi taki di soni dë tefa a kaba, nöö hën hën ku dee bakama fëën tei pasi nango a Jelusalen, nöö Masa Jesosi hën dë a de fesi. ²⁹ Nöö hën de nango tefa de ko zuntu ku de tu köndë de ta kai Betifaigi ku Betania, leti a di gaan kuun de

ta kai Oleifi Kuun naandë. Nöö hën Masa Jesosi manda tu u dee bakama fëen fu de waka a fesi.

³⁰ A taki da de taa: “Un nango te un go dou a di köndë a unu fesi ala, nöö woon si wan buliki mii taitai naandë. Sëmbë an sindo nëen liba waka wan daka. Nöö un lusu ën tja ko da mi e. ³¹ Ma a kandë sö, wan sëmbë o ko hakisi unu taa: ‘Wë faandi mbei un ta lusu di mbeti u du?’ Nöö un musu taki dëen taa: ‘Masa abi ën fanöudu.’”

³² Nöö hën de tu bakama go, hën de go si hii soni leti kumafa Masa Jesosi bi taki da de.

³³ Hën di de go seti lusu di buliki, hën sëmbë ko hakisi de taa: “Wë, faandi mbei un ta lusu di mbeti u du?” ³⁴ Hën de piki taa: “Masa abi ën fanöudu.”

³⁵ Nöö hën de tei ën tja go da Masa Jesosi. Hën de jabi koosu a di buliki baka mindi, hën de mbei Masa Jesosi sindo nëen liba. ³⁶ Hën de seti u waka go. Nöö hën dee sëmbë ku ën ta waka nango dë ta jabi koosu a di gaan pasi liba fu di buliki musu waka a dee koosu liba. „Sö de ta hei Masa Jesosi tjika.”

³⁷ Nöö hën de nango tefa de dou ka de o seti bazia di kuun fu de go a goon, nöö hën dee hia sëmbë ta waka nëen baka naandë tuu seti mbei piizii. De ta bai taanga ta gafa Gadu fu dee gaan bunu de bi si Masa Jesosi du a goonliba.

³⁸ De taa:
 “Gaantangi u Masa Gadu ooo.
 A manda di Könu fëen ko da u.
 Masa Gadu musu dë ku ën e.
 Gadu, gaantangi fii!
 I mbei i ku libisëmbë toona ko fii!
 Di në fii musu bai te dou a di möön hei kamian a
 liba ala!”

³⁹ Ma di dee Faliseima jei fa de ta bigi Masa Jesosi nöö de an kë sö. Hën de taki dëen taa: “Mësitë o, bai dee sëmbë fii be de kabuka dë.”

⁴⁰ Hën a taki da de taa: “Un haika e. Ee dee sëmbë u mi kabuka, nöö dee sitonu a bandjapasi aki seei o bia bai a dee sëmbë dë kamian. „Biga di bai aki musu u bai.”

Aki tjali u Jelusalen kisi

Masa Jesosi.

⁴¹ Nöö hën Masa Jesosi nango te a ko dou ka a sa si Jelusalen, nöö hën a hopo wojo luku di köndë. Nöö hën tjali fëen kisi ën te a bai këë. ⁴² A taa: “Un dee sëmbë u Jelusalen aki, ee a di ten aki un bi sabi di soni di bi sa heepi unu fuun sa feni böö, nöö wan bi o libi sö e. Ma luku, kumafa u dë aki, a poi da unu kaa, ma wan sa si ën biga a tjubi da unu. ⁴³ Nöö wanlö hogi daka ta ko, nöö a dee daka dë dee felantima fuunu o ko lontu di köndë fuunu tapa buta a djegi, nöö woon fika a di köndë ganda naandë. Na wan fuunu o sa pasa ko a döö.

⁴⁴ “Nöö naandë woon dë ta pena ta tja sitaafu fu te de kii unu ku dee miii fuunu tuu. Nöö dee gaan sitonu de tei mbei wosu a unu naandë, na wan u de o fika oto a oto liba möön e. De tuu de o booko tuwë a goon paaja fanjanfanjan. Sö de o booko di köndë fuunu tjika, fu di wan bi kë sabi di juu di Gadu bi ko faa ko heepi unu.”

Aki Masa Jesosi jaka sëmbë puu a di Wosu u Gadu.

Mat. 21:12-17; Maik. 11:15-19; Joh. 2:13-22

⁴⁵ Nöö hën Masa Jesosi go dou a Jelusalen awaa, hën a dendu go a di Gaan Wosu u Masa Gadu. Nöö

wanlö sëmbë bi sai naandë ta sei soni a di wosu dendu. Nöö hën Masa Jesosi jaka de tuu puu tuwë a döö.

⁴⁶ Hën a taki da de taa: “A sikifi a Gadu Buku taa: ‘Di wosu u mi aki, a dë wan wosu fuun ta ko ta begi mi.’ Ma un dee bödjëema aki tei ën buta ko fufuuma kamian ta du kumafa un kë.”

⁴⁷ Nöö di juu dë, hën Masa Jesosi ta lei sëmbë a di Wosu u Masa Gadu dendu hiniwan daka. Ma dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wëti ku dee oto fesima u di köndë tuu bi ta suku wan fasi fu de musu kii ën. ⁴⁸ Ma de an saafa u du u de sa feni ën kii, biga hii sëmbë lobi u go nëen go jei dee soni a ta taki.

20

Aki dee sëmbë ko hakisi Masa

Jesosi ambë dëen taki faa

du dee soni a ta du.

Mat. 21:23-27; Maik. 11:27-33

¹ Wan daka hën Masa Jesosi bi dë a di Wosu u Masa Gaangadu dendu ta lei sëmbë ta konda di Bunu Buka u Gadu da de. Nöö hën dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wëti ku dee Gaan Womi u di köndë ko nëen. ² Hën de hakisi ën taa: “Wë dee soni i ta lei sëmbë aki, ku hii dee oto soni i ta du tuu, ambë seei manda i fii ta du de? Kondëen da u.”

³ Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Söö. Wë antoobi. Ma miseei o hakisi unu wan soni tu. Nöö te un kondëen da mi, nöö mi o piki unu di Sëmbë di manda mi fu mi ta du dee soni aki.”

⁴ Hën a hakisi de taa: “Di dopu Johanisi bi ta dopu sëmbë, naasë a kumutu, a Masa Gadu naa a libisëmbë? Ambë un sabi mandëen? Un kondëen da mi.”

⁵ Nöo hën de kuutu ku deseei tefa de wei, de taa: “Wë ee u piki ën taa Masa Gadu hën mandëën, nöo a kandë a o hakisi u taa: ‘Andi mbei wan bi kë biibi ën?’ ⁶ Ma ee u piki ën taa a bi dë u libisëmbë, nöo lanti o kë naki u ku sitonu kii.” Biga hii lanti bi tei Johanisi kuma wan tjabukama u Gadu.

⁷ Fëën mbei de piki ën taa: “Wë wa sa naasë a kumutu.”

⁸ Hën Masa Jesosi taki da de taa: “Wë da miseei tu, ma sa konda da unu ambë manda mi fu mi du dee soni aki.”

Aki Masa Jesosi konda di oto u

di guduma ku di pandasi

kamian fëën.

Mat. 21:33-46; Maik. 12:1-12

⁹ Nöo hën a toona da de wan oto möön. A taa: “Wan sëmbë bi koti wan gaan goon fëën faa mbei pandasi kamian. Nöo hën a paandi wan fuuta de ta kai doloifi nëen tefa a kaba. Nöo fu di a o go a wan oto köndë go tan te a longi, nöo hën a suku wanlö sëmbë tja ko buta a di pandasi kamian u de ta luku ën dëen. Nöo hën wë a go fëën.

¹⁰ “Hën a go dë ala teefa a sabi taa di fuuta u di goon sa lepi. Nöo hën a manda wan u dee wookoma fëën go a dee sëmbë, fu de musu dëen hafu u dee njanjan u di goon faa tja ko dëen.

“Ma di di wookoma go dou a di pandasi kamian, nöo hën dee sëmbë kisi ën. Hën de fon mën tee a fon, hën de mandëën go nëen masa ku sösö maun.

¹¹ “Hën di masa u di goon toona manda wan oto wookoma go luku möön, nöo söseei de du ku ën

tu. De kisi ën fon dëen sen tee a tjika de, hën de mandëen go nëen masa ku sösö maun tu.

¹² “Nöö hën di masa u di goon toona manda wan otowan u dee wookoma fëen go möön, di u mbei dii. Ma sösei de du ku ën tu. De naki ën koti hii ën sinkii, hën de jakëen puu a di pandasi kamian. Hën a toona go nëen masa ku sösö maun.

¹³ “Hën di masa u di goon taa: ‘Wë andi seei mi musu du möön? Wë nöö mi o manda di lobi mii u mi aki go. Kandë sö de sa a’ lesipeki fëen fu di a dë mi mii.’ ¹⁴ Nöö hën wë a mandëen go.

“Ma di de si di mii u di masa ta waka ta ko, nöö hën de fiti buka makandi taa: ‘Söö. Luku di mii fëen ta waka ta ko dë. Hën wë di tata o disa di goon aki da e. Nöö un boo kii ën wante, nöö woo feni di goon ku dee soni dee dë nëen tuu ko fuu seei.’

¹⁵ “Nöö hën di di mii ko dou, hën de kisi ën. Hën de puu ën a di pandasi kamian ganda, hën de kii ën.”

Nöö hën Masa Jesosi hakisi dee sëmbë taa: “Wë nöö fa de kii ën dë, nöö andi di sëmbë di abi di pandasi kamian o du ku dee sëmbë dee kii di mii fëen dë? ¹⁶ Na a o ko kii de tuu puu a di pandasi kamian fëen nö? Nöö a o suku oto sëmbë tja ko buta dë fu de ta luku di kamian fëen dëen.”

Wë nöö di dee Isaëli sëmbë dee sai dë jei a fan sö, nöö de an këen. Hën de taa: “Nönö, di sondi aki an musu pasa sö e!”

¹⁷ Hën Masa Jesosi luku de diin sö te a kaba, hën a taki da de taa: “Wë a o pasa tuu. Biga ja jei fa de sikifi a Gadu Buku nö? De koti wan nongö taa: Di sitonu dee tëmbëma bi feni taa an bunu te de tuwë a kapëë, hën wë ko dë di mama posu ta hoi di wosu.”

¹⁸ Hën a taa: “Ee wan sëmbë i kai a di sitonu dë liba, nöö a o booko hii i sinkii. Ma ee di sitonu seei hën kai a i liba, nöö ja o a’ pisi möön. Biga a o lala i finufinu.”

Aki de go hakisi Masa Jesosi

soni u lanti möni.

Mat. 22:15-22; Maik. 12:13-17

¹⁹ Nöö fa Masa Jesosi da de di oto naandë, nöö dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wëti bi kē kisi ën tja go sөөтө wantewante, biga de sabi taa de a tјөкө ku di oto. Ma de fëëë dee hia sëmbë bi sai naandë.

²⁰ Nöö hën de sai dë ta watji ën nöömö tefa de feni wanlö sëmbë. Hën de taki da de taa: “Wë u kē begi unu wan soni fuun heepi u, nöö u paka unu.”

Hën dee sëmbë taa: “Söö, wë antoobi.”

Hën de taa: “Un go a Jesosi kuma bumbuu sëmbë. Nöö un hakisi ën soni a köni fasi fuun feni wan tōngö nëen fuu sa tјëen go kaagi da di gaama.” Nöö hën dee sëmbë go.

²¹ Nöö hën de go a Masa Jesosi, hën de hakisi ën taa: “Mësitë o, u ko a i aki. U kē hakisi i wan soni e, ma na u gaan womi fasi. Biga u sabi taa di fan fii dë bumbuu soni. I ta lei sëmbë di pasi u Masa Gadu bunu. I ta luku hii sëmbë di wan fasi nöö, ta konda fa Gadu kē u sëmbë musu libi söndö ganjan.

²² “Nöö hën wë u ko a i aki ko hakisi i wan soni. Fa u ta paka di Gaan Könu lanti möni aki, nöö a bunu fuu pakëen nö, naa an bunu? Unfa a dë a di wëti u Gadu?”

²³ Ma fa de taki dë, nöö Masa Jesosi sabi kaa taa de kē kisi ën, hën a taa: ²⁴ “Un tja wan kpëngëlë möni ko i si.”

Hën de tei wan möni hën de tja ko dëen.

Hën a hakisi de taa: “Wë ambë fesi dë a di möni? Un në un si dë sikifisikifi nëen?”

Hën de taa: “Wë di u di Gaan Könu.”

²⁵ Hën a taa: “Wë, ee a dë u di Gaan Könu, nöö un dëen hën soni e. Nöö un da Masa Gadu di soni di dë fëen.”

²⁶ Nöö fa a fan dë, a foondo de tee. Hën de taa: “Aai, di sëmbë aki, wa a’ möiti fuu mbei te nöö u sa kisi ën möönsö.” Nöö hën de disëen.

Aki Masa Jesosi piki dee Saduseima taa sëmbë ta weki baka a dëdë tuu.

Mat. 22:23-33; Maik. 12:18-27

²⁷ Ma a baka u di dë, hën so u dee sëmbë u di keiki paatëi de ta kai Sadusei ko a Masa Jesosi. Dee sëmbë naandë an kë biibi möönsö taa dëdë sëmbë sa weki baka. Hën de hakisi ën taa: ²⁸ “Wë Mësitë o, Mosesi bi sikifi wan wëti da u taa ee wan womi libi ku wan mujëe nöö ee di womi dëdë disa di mujëe söndö de pai miii, nöö wan u dee baaa u di womi musu tei di mujëe hoi, be de pai mii fu di böngö u di baaa di dëdë dë an musu kaba.

²⁹ “Wë wan tata ku wan mama bi abi sëbën womi mii. Nöö hën di gaan wan tei wan mujëe. Hën de dë te wan pisi, hën di womi dëdë disa di mujëe söndö de pai miii. ³⁰ Nöö hën di baaa di waka nëen baka tei di mujëe hoi, ma a dëdë disa di mujëe möön söndö de pai miii. ³¹ Hën di baaa di u mbei dii toona tei ën, hën a dëdë disëen tu. Nöö sö a pasa ku hii dee sëbën baa tuu fiaa. Na wan u de pai miii ku di mujëe möönsö. ³² A baka u di dë hën di mujëe ko dëdë tu.

³³ “Wë te dee dëdë sëmbë o toona weki ko ku libi, nöö undi u de sëbën baa o abi di mujëe? Biga de tuu bi libi ku ën kaa.”

³⁴ Nöo hën Masa Jesosi piki de taa: “_Dee sëmbë aki, wan fusutan di soni bunu e._ Biga a goonliba aki nöo, womi ta tei mujëë, mujëë ta tei manu. ³⁵⁻³⁶ Ma a Gadu ala dee lö libi dë an dë ala e. Biga dee sëmbë dee ta dë a Gadu Köndë ala, nöo de ko dë kuma dee basia fëen köndë kaa, de an ta dëdë möön.

“Nöo di soni mbei sëmbë an ta dëdë ala. Biga dee sëmbë ta dë ala, de dë Masa Gadu mii, nöo de dëdë weki ko feni di libi u teego kaa. Nöo dee sëmbë dee Masa Gadu si taa de dë bumbuu nëen wojo, nöo de a o weki tei tja go u de feni di lö libi dë e.”

³⁷ Nöo hën a toona taki da dee Saduseima taa: “_Unfa wan kë piki taa te sëmbë dëdë nöo akaa fëen ta fika ku libi eti, faa toona ko nëen sinkii möön a bakaten?_ Biga luku di Buku u Gadu, ka Mosesi bi sikifi kumafa a bi si di faja a di uwii. A bi sai dë ta luku di soni te wan pisi, hën a jei wan töngö a di faja dendu taa: ‘Mi da di Gadu di dee gaan sëmbë fuunu, Abahamu, ku Isaki, ku Jakopu ta begi. Di Gadu u de wë disi.’

³⁸ “Wë fa Gadu fan dë, hën kë taki taa dee sëmbë a kai dë, de dë ku libi eti. Biga Gadu an dë wan Gadu u dëdë sëmbë e. Nöo hën da hii dee sëmbë dee Gadu mbei tuu dë ku libi eti nëen wojo.”

³⁹⁻⁴⁰ Nöo hën wanlö Sabima u Wëti piki ën taa: “Mësitë, i abi leti e, i taki bunu.” Nöo a baka u di dë, nöo na wan sëmbë abi hati u hakisi Masa Jesosi na wan soni möön.

Aki Masa Jesosi hakisi dee sëmbë soni u di Paa-musi Könu.

Mat. 22:41-46; Maik. 12:35-37

⁴¹ Nöo hën Masa Jesosi taki da de taa: “Wë mi o hakisi unu wan soni awaa. Dee mësitë ta lei unu

di Buku u Gadu taa di Paamusi Könu o dë Dafiti bakamii, na sö nö? ⁴² Wë nöö sö a dë tuu. Ma Dafiti seei sikifi soni fëen a di Kanda Buku. A taa: Masa Gadu taki da mi Masa taa: ‘Ko sindo a mi letimaun së aki.

⁴³ Nöö i dë aki fu tee mi buta dee felantima fii tuu a i basu futu.’

⁴⁴ Wë nöö di Dafiti ta kai ën ‘mi Masa’, nöö unfa a sa dë bakamii fëen nöö?”

Aki Masa Jesosi ta bai lanti u de

musu luku bunu ku dee

Sabima u Wëti.

Mat. 23:1-36; Maik. 12:38-40; Luk. 11:37-54

⁴⁵ Nöö leti a hii dee hia sëmbë dendu naandë Masa Jesosi taki da dee bakama fëen taa: ⁴⁶ “Un musu luku bunu ku dee Sabima u Wëti e. Biga fa de sai dë, de lobi u tapa gaan langa bandjakoosu ta waka ta lontu u de a köndë ganda mindi nango a wojowojo, fu hii sëmbë musu ta si de ta da de odi a lesipeki fasi a hii sëmbë fesi. Nöö söseei tu, te de go a keiki, ee nasö tee de o go fu de go sindo a tafa a wan piizii, nöö de lobi u go sindo a dee möön hei kamian.

⁴⁷ “Ma nöö hii fa de ta mbei taa de bumbuu dë, ma de an bumbuu e. Biga dee mujëe söndö manu dee aan heepi u deseeri, nöö de dee Sabima ta njan hii soni de abi te kisi ku de wosu tuu. Nöö ku di fasi dë seei, de ta kumutu u de nango ta begi wanlö gaan langa begi u sëmbë musu sabi taa de dë bumbuu sëmbë. Nöö dee lö sëmbë dë, de o kisi di möön gaan hebi sitaafu a Gadu e.”

21

Aki Masa Jesosi ta luku fa

de ta tja möni ko da Gadu.

Maik. 12:41-44

¹ Nöö hën Masa Jesosi dë a di Wosu u Gadu te wan pisi, hën a hopo wojo luku ala hën a si fa dee guduma ta tuwë möni a di möni kädë u di keiki.

² Nöö hën a si wan pena mujëë, manu fëën bi dädë, hën a tja tu köpö sensi fëën ko tuwë a di kädë.

³ Nöö hën Masa Jesosi luku ën te a kaba, hën a taki da dee bakama fëën taa: “Un si ö? Fa de ta buta möni a di kädë aki, nöö di pena mujëë i si naandë buta gaan möni möön de tuu e. ⁴ Biga di wan piki möni dë, hën nöö a bi abi faa njan. Aambi a wosu möönsö. Ma dee guduma abi hia möni a wosu eti.”

Aki Masa Jesosi ta konda dee

soni o pasa a bakaten da

dee bakama fëën.

Mat. 24:1-22; Maik. 13:1-19

⁵ Wë nöö fa de dë a di Wosu dë, hën so u dee bakama u Masa Jesosi taa: “Ja si fa di Wosu u Gadu aki waiti nö? De tēmbēën te a hānsō. Nöö hën de bisi ën seei ku dee soni dee de ta tja ko ta da Masa Gadu.”

Nöö hën Masa Jesosi taki da de taa: ⁶ “Aai, sō a dë tuu. Ma i si fa di Wosu dë aki nö? Fa i si de mbei ën hānsō seei, ma wan ten o ko de o booko ën fiaa tuwë a goon. Dee sitonu i si dë, na wan u de o dë oto a oto liba möön. De tuu o booko paaja.”

⁷ Nöö hën de hakisi ën taa: “Wë mēsītē o, u kē fii lei u wan maaka fūu sabi na un ten di soni dë o pasa.”

⁸ Nöö hën Masa Jesosi piki de taa: “Un musu luku bunu a di ten u ta taki aki fu sēmbē an musu ko ganjan unu. Biga hia sēmbē o ta ko a unu ku mi

në. So u de o taa: ‘Mi wë da di Paamusi Könu,’ nöö di otowan o taa: ‘Di ten dou kaa.’ Ma wan musu piki e. Wan musu haika dee soni de ta taki da unu möönsö.

⁹ “Nöö te un ta jei taa takitaki, toobi, feti, buja ta pasa a kamiankamian, nöö wan musu fëëë e. Biga dee lö soni dë musu ko pasa ufö, ma di kaba u di goonliba nëën di dë eti. ¹⁰ Wan könu o ta suku di otowan a toobi ta feti ku ën tee a bigi. Nöö söseei wan köndë o hopo ta suku di oto köndë a toobi, de o ta feti te a bigi.

¹¹ “Nöö di juu dë, goon o ta seki ta latja a sömëni kamian u di goonliba ta kii sëmbë. Gaan hangi o ta ko tee soni seei an o ta dë u njan. Nöö taku siki o ko a mundu ta kii piki mii ku gaan sëmbë tuu. Gaangaan soni seei o ta pasa a goonliba tee dou a mundu a liba ala tu. Gaangaan maaka o ta pasa dee ja bi mëni, te hii sëmbë o ko ta fëëë a di ten dë.

¹² “Ma bifö hii dee soni aki ko, nöö de o buta unu da siköutu kisi. De o sitaafu unu ta du hogihogi ku unu te a tjika de. De o tja unu go kuutu a dee keikiwosu u de. De o tja unu go söötö buta a dunguwosu. De o tja unu go a dee könu ku dee gaama go kuutu unu fu di un ta waka a mi baka. ¹³ Ma nöö te a pasa sö kaa, nöö woon feni pasi fuun konda di Bunu Buka u Masa Gadu da dee sëmbë awaa.

¹⁴ “Ma nöö fa woon go a dee kuutu dë, nöö an dë fuun booko hedi a di soni woon taki e. ¹⁵ Biga miseei o da unu dee wöutu dee fuun taki. Mi o da unu fusutan fuun sabi unfa fuun piki de. Nöö te un fan te un kaba kaa, nöö na wan u dee felantima fuunu o feni soni u piki möön e.

¹⁶ “Unu tata ku unu mama ku dee baaa fuunu ku dee famii fuunu ku dee mati fuunu, de tuu o tja unu go kaagi da lanti fu de musu sitaafu unu. Nöö sömëni fuunu de o kii puu. ¹⁷ Nöö hii sëmbë o buuse unu, fu di un ta biibi a mi hedi. ¹⁸⁻¹⁹ Ma tökuseei wan musu fëëë. Biga ee un hoi a di biibi go dou, nöö na wan u dee uwii a unu hedi seei sa lasi. Ee un dëdë seei, ma woon toona weki fuun feni di bunu libi fu teego.”

Aki Masa Jesosi ta konda soni

u di fa Jelusalen o booko.

Mat. 24:15-21; Maik. 13:14-19

²⁰ Hën a taki möön taa: “Te un si sodati lontu Jelusalen buta a djegi, nöö un musu sabi taa di ten dou fu de booko ën puu dë e. ²¹ Nöö dee sëmbë dee dë a Judea a di ten dë, nöö de musu kule go tjubi a dee gaan kuun mindi. Nöö dee sëmbë dee dë a köndë ganda, nöö de musu kule kumutu dë. Dee sëmbë dee dë a goon dendu, de an musu toona go a köndë ganda möön. ²² Biga a di daka dë Gadu o sitaafu dee sëmbë u Jelusalen fu hii dee hogi du u de, kumafa di Buku fëën bi taki a fesi.

²³ “Nöö a tjali fu dee mujëë dee dë ku bëë a di lö ten naandë e, ku dee mujëë dë ku miii a maun. Biga sö wan gaan hebi sitaafu o ko a di köndë. Masa Gadu hati o boonu tee na sipootu. ²⁴ Nöö hafu u dee sëmbë de o kii ku sëufangi, hafu u de de o kisi tja go paaja a hii köndë. Nöö dee dōösë sëmbë o ko tei Jelusalen ko u de nöö de o ta du ku ën kumafa de kë, fu tee dou di ten Masa Gadu bi buta da de pasa.”

Aki Masa Jesosi ta konda soni

u di toona ko fëen a goonliba.

Mat. 24:29-35; Maik. 13:24-31

²⁵ Nöö hën a toona taki da de möön taa: “Di ten u ta taki soni fëen aki, nöö de o ta si gaangaan maaka a di sonu ku di libawojo, ku dee teeja tuu a gaangadu ala. Nöö a goonliba aki, nöö di ze o ta seki ta giinta tee hii sëmbë a dee köndëköndë o ko fëëë. ²⁶ De o ta panta tee. Biga de o si taa de dë a dëdë ku libi maun, fu di de an saandi o ko a di goonliba. Di mundu a liba ala o ta seki te na soni, nöö hii dee soni ala tuu o pusa kumutu a de kama ka de bi dë.

²⁷ “Nöö di juu dë, Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o kumutu a liba ala ta bazia ta ko a goon a wan bundji dendu, ku di gaan kaakiti u mi ku di limbo u mi kuma sonuwojo. ²⁸ Nöö te un si dee soni naandë seti ko, nöö un musu dë waiwai awaa. Biga di juu zuntu fuun kumutu a di fuka di un dë aki.”

²⁹⁻³⁰ Nöö hën a da de wan oto taa: “Un luku. Te i si di pau de kai figa ku dee oto pau buta folo, nöö i musu sabi taa de o buta njanjan.

³¹ “Wë nöö sösei tu, te un si taa hii dee soni mi ta taki da unu aki tuu seti ko, nöö un musu sabi taa Masa Gadu juu dou faa ko a di goonliba ko tei di Könu Tii fëen ta taki a hii mundu liba awaa.

³² “Nöö mi taki da unu tuutuu taa dee lö sëmbë u di ten u dë aki, de an o dëdë kaba bifö hii dee soni u taki aki ko pasa. ³³ Nöö fa mi ta fan aki, nöö di mundu a liba ala ku di goonliba u dë aki tuu sa lasi go kaba a sösö, ma dee wöutu u mi aki na wan u de sa lasi möönsö.”

³⁴⁻³⁵ Hën a taki da de möön taa: “Dee sëmbë o, un mëni unu seei e, fu wan booko unu hedi ku dee

sölogu u di goonliba aki ku dee jajo libi fëën, te nöö un fëëkëtë di Daka dë e. Wan musu ta sai dë ta dööngö ta poi ten te nöö di daka kisi unu söndö un mëni. Biga a o ko kai a hii sëmbë tuu liba kuma aviti. Aan fa fii kõni te nöö an o kisi i. ³⁶ Hën mbei un musu dë ku wojo ta begi Gadu nöömö fuun sa pasa dee soni u ta taki aki söndö un lasi di biibi di un abi a mi liba. Nöö un sa ko taanpu a Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki fesi söndö fëëë.”

³⁷ Nöö sö Masa Jesosi ta lei dee sëmbë nöömö a di Wosu u Masa Gadu dendu. Mamate a ta lei de tee sapate, ma a ndeti a ta dë a di Kuun de ta kai Oleifi Kuun. ³⁸ Nöö te mamate biten, nöö dee sëmbë u di kõndë ta toona ta ko a di Wosu u Gadu naandë möön fu de jei andi a o ko taki da de möön.

22

Aki Judasi taki da dee hedima u

Dju taa a sa heepi de u de

kisi Masa Jesosi.

Mat. 26:1-5, 14-16; Maik. 14:1-2, 10-11; Joh. 11:45-53

¹ Wë nöö di ten dë, di daka u dee Isaëli Sëmbë ko zuntu kaa di de ta njan bëëë söndö sooda. „Di daka dë, hën de ta kai Pasika.” ² Nöö dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wëti ta suku wan kõni fasi nöömö fa de sa du de feni Masa Jesosi kii. Biga ee lanti ko sabi, a kandë de o mbei gaan toobi ku de.

³ Di juu naandë, hën di didibi go a di womi de kai Judasi Isikaliotu hati. Nöö di womi aki bi dë wan u dee tuwalufu bakama u Masa Jesosi. ⁴ Nöö hën a hopo go a dee Gaan Begima ku dee hedima u dee sodati dee ta hoi wakiti a di Wosu u Masa Gadu

naandë. Hën a taki da de taa ee de kë nöö a sa mbei möiti da de fu de sa kisi Masa Jesosi.

⁵ Nöö di dee sëmbë jei sö, hën de wai seei. De taa de sa pakëen möni ee a heepi de sö.

⁶ Nöö hën di Judasi jei sö kaa, hën a ta suku fa fu de sa feni Masa Jesosi kisi a wan fasi fu lanti an musu sabi.

Aki Masa Jesosi ku dee bakama fëen njan di Pasika.

Mat. 26:17-30; Maik. 14:12-26; Joh. 13:21-30; 1 Kol. 11:23-25

⁷ Nöö hën de dë tefa di daka dou u de kii di sikapu mii fu de njan di daka. ⁸ Nöö hën Masa Jesosi manda Petuisi ku Johanisi a wan soni. A taki da de taa: “Wë un go, nöö un seeka boi soni fuu njan di Pasika.”

⁹ Hën de hakisi ën taa: “Wë Masa o, unsë i kë fuu go seeka?”

¹⁰ Hën a taa: “Un go a di köndë ganda, nöö woon si wan womi ta waka nango ku wan djogu wata, nöö un waka go nëen baka. Nöö te un si a denda a wan wosu, nöö unu seei musu go denda naandë tu. ¹¹ Nöö un musu taki da di sëmbë abi di wosu taa: ‘Di mësitë manda u fuu ko hakisi i ee naasë di kamba dë ka hën ku dee bakama fëen sa ko njan di piizii?’ ¹² Nöö a o lei unu wan gaan kamba a liba dë ku hii dee soni dee un a’ fanöudu. Nöö naandë un musu go seeka soni te un kaba.”

¹³ Nöö hën dee sëmbë go. Hën de go si hii soni tuu leti kumafa Masa Jesosi bi taki da de. Nöö hën de go seeka soni. ¹⁴ Nöö hën de sai dë tee di juu kisi, hën Masa Jesosi ku dee oto bakama fëen ko dou. Hën de tuu go sindo a tafa u de njan.

15 Nöo hën a taki da de taa: “Wë mi bi hangi seei fu mi njan di daka aki ku unu e baa, ufö di juu dou fu mi tja di sitaafu di mi musu tjai. 16 Wë biga ma o njan sö wan daka ku unu möön eti e, u tee dee soni u ta mëni ku di piizii aki tuu pasa, nöo Masa Gadu seti di Njunjun Tii fëen a libisëmbë mindi.”

17 Nöo hën a tei di kan hën a da Masa Gadu tangi te a kaba. Nöo hën a taki da de taa: “Un tei ën nöo un tuu bebe lontu ko kai. 18 Wë biga fa i si u ta bebe di win aki sö, nöo ma o bebëen möön eti e. Ma te Masa Gadu tja di Njunjun Tii fëen ko bifö mi o toona bebëen möön.”

19 Nöo hën a tei di bëë hën a da Gadu tangi te a kaba. Hën a booko ën paati da dee bakama fëen. Nöo hën a taki da de taa: “Di bëë i si aki, hën da di sinkii u mi di o dëdë fuunu hedi. Nöo kumafa i si u ta njan mën aki, sö nöo un musu ta du nöömö, fuun ta mëni di dëdë di mi o dëdë da unu.”

20 Nöo di de njan te de kaba, hën a tei di kan, hën a taa: “Di win un ta si a di kan aki, nöo hën da di njunjun buka Masa Gadu mbei ku unu fu di mi o tuwë di buuu u mi a goon, dëdë fuunu hedi.”

21 Nöo hën a taa: “Ma un haika e, dee sëmbë. Wan fuunu di mi ku ën dë sindosindo ta njan a tafa aki o tja mi go könku fu de musu kii mi. 22 Nöo sö nöo a musu pasa e. Biga Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki musu u dëdë kumafa Masa Gadu bi butëen. Ma helu u di sëmbë di o könku mi sö e, biga di sitaafu di a o kisi, a o bigi.”

23 Nöo di Masa Jesosi taki sö, nöo hën dee bakama seti hakisi de na de taa: “Wë undi fuu seei dë aki di sa du sö wan soni baa?”

Aki Masa Jesosi lei de u de

musu saka deseeri.

²⁴ A di ten dē seei hën dee bakama u Masa Jesosi kisi toobi ku deseeri. De ta fia ku de na de ta hakisi taa fa de sai dē undi u de sa dē möön hei möön dee oto.

²⁵ Ma Masa Jesosi taki da de taa: “Dee sëmbë aki, un haika e. Dee könu u di goonliba aki dee ta tii köndë, de ta duwengi sëmbë fu de musu du dee soni de kë. Nöö de ta suku u sëmbë musu buta de hei möön oto sëmbë. ²⁶ Ma di lö libi naandë an musu dë a unu mindi e. Biga di sëmbë di dë di möön hei wan fuunu, hën musu dë di möön sakafasi sëmbë. Nöö di hedima fuunu hën musu dë kuma wan wookoma a unu mindi.

²⁷ “Biga di sëmbë di ta sindo ta njan a tafa ku di sëmbë di ta buta njanjan a di tafa, undi u de möön hei? Na di sëmbë ta sindo a tafa nö? Ma luku mi fa mi dë kuma wan wookoma a unu mindi aki, kuma di sëmbë di ta buta njanjan a tafa da dee otowan. Nöö söseei unu musu dë tu e.”

²⁸ Nöö hën a taa: “Wë un haika e baa. Unu bi da dee sëmbë dee bi dë ku mi sëmëni longi, ku dee pena u mi ku dee fuka libi u mi te kisi fa u dë aki.

²⁹ Wë nöö fëen mbei mi paamusi unu taa te mi subi a di Könu Tii u mi, nöö mi o da unu taki a sëmbë liba e. Wë biga sö mi Tata bi paamusi mi taa a o da mi taki a sëmbë liba, nöö söseei mi toona paamusi unu tu. ³⁰ Nöö un sa sindo a tafa ta njan ta bebe a di köndë u mi ka mi dë könu. Nöö un sa sindo a dee könubangi ta kuutu dee tuwalufu lö u dee Isaëli sëmbë.

“Sö mi paamusi unu e, dee sëmbë.”

Aki Masa Jesosi wasiköi Petuisi taa di didibi o poobëen.

Mat. 26:31-35; Maik. 14:27-31; Joh. 13:36-38

³¹ Nöo hën Masa Jesosi kai Petuısi, a taa: “Simon O.”

Hën a piki.

Hën a taa: “Haika e, mi o taki wan soni da i. Di didibi Saatan hakisi pasi faa pooba unu e. Nöo a o pooba unu leti kuma te wan sëmbë ta fon alisi ta böö, faa musu sabi undi da di kakisa, undi da di njanjan. ³² Ma haika Simon, mi begi da i kaa e, fu ja musu disa di biibi fii di i abi. Biga joo disa mi. Ma te i toona ko a mi baka nöo i musu heepi dee otowan fii tu, fu de ko möön taanga a di biibi.”

³³ Hën Petuısi taa: “Höön, Masa, nönö! Mi, fa mi dë aki, nöo hiniwan kamian ka i nango mi sa go ku i. Ee a dunguwosu seei mi sa go. Ee te a dëdëköndë seei mi sa go ku i. Ma o disa i möönsö.”

³⁴ Hën Masa Jesosi taki dëen taa: “Womi Petuısi, mi taki e, taa tide seei bifö ganian kanda joo fia dii pasi nöömö taa ja sabi mi, mi ku i na mati.”

Aki Masa Jesosi konda da de andi ku andi de musu tjai te de nango a kamian.

³⁵ Nöo hën a toona taki da de möön taa: “A fesi mi bi ta manda unu go a kamian söndö möni, söndö tasi, söndö susu a futu. Wë nöo di un bi nango un bi ta pena nö?”

Nöo hën de tuu piki ën taa: “Wë nönö, Masa, soni an bi ta fuka u e.”

³⁶ Nöo hën a taa: “Söö. Wë un haika e. Fa u dë aki, te woon go a kamian möön nöo ee wan sëmbë abi saku nöo be a tjëen e. Ee wan sëmbë a' möni nöo be a tjëen. Nöo ee wan sëmbë aambi sëufangi, nöo be a sei di gaan koosu fëen nöo a bai sëufangi.

³⁷ “Wë biga wan soni u mi dë sikifikifi a Gadu Buku taa de ta si mi ku dee takusëmbëma di wan

fa. Nöö hii dee soni di Buku bi taki u mi, nöö fa u dë aki de tuu musu ko pasa e.”

³⁸ Hën de taki dëen taa: “Masa o, luku. U abi tu ufangi aki kaa.”

Hën Masa Jesosi taki da de taa: “Aaa, wë un boo disa di oto ufö.”

Aki Masa Jesosi ta begi.

Mat. 26:36-46; Maik. 14:32-42

³⁹ A baka u di dë, hën Masa Jesosi ku dee bakama fëen go a döö. Hën de nango tefa de go dou a di kuun de ta kai Oleifi Kuun, kumafa de bi guwenti.

⁴⁰ Nöö di de go dou a di kamian, hën a taki da de taa: “Un begi e, dee sëmbë, be di tesi di ta ko a unu aki an musu wini unu.”

⁴¹ Nöö hën a waka kumutu dë go a wan së buka. A go longi tjika kuma ka wan sëmbë sa hiti kodjo dou.

Nöö hën a tjökö kini a goon dë begi Masa Gadu. A taa: ⁴² “Taata o, gaan tangi mi begi i, luku di soni dë a mi liba aki. Nöö ee i feni ën bunu nöö un boo du ën a wan oto fasi. Biga a hebi da mi poi. Ma fa mi taki aki seei, na du kumafa mi kë e, ma du kumafa i kë.” ⁴³ Nöö di juu dë hën a si wan basia u Masa Gadu Köndë ko nëen ko dëen kaakiti.

⁴⁴ Ma nöö hën di soni ko hebi nëen liba möön tee an saanfa faa du. Hën a ko begi möön taanga eti tee di suwa fëen ko dë kuma buuu ta koti ta kai a goon.

⁴⁵ Nöö di a kaba u begi, hën a hopo toona go a dee bakama fëen. Nöö di a go dou, hën a si de tuu ta duumi. Biga tjali bi kisi de poi.

⁴⁶ Nöö hën a taki da de taa: “Duumi un ta duumi sö nö, womi? Wë un hopo e, nöö un begi Masa

Gadu faa musu heepi unu fu di soni di ta ko a unu aki an musu wini unu.”

Aki de ko kisi Masa Jesosi.

Mat. 26:47-56; Maik. 14:43-50; Joh. 18:3-11

⁴⁷ Nöo an kaba u fan seei, hën de bia luku hën de si wanlö hia sëmbë ta ko. Nöo fa de ta ko dë, Judasi di bakama u Masa Jesosi dë a fesi, nöo hën a waka ko zuntu ku Masa Jesosi faa musu bosì ën.

⁴⁸ Hën Masa Jesosi hakisi ën taa: “Womi Judasi, andi wë, baa? Ku bosì i ta sei Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki nö?”

⁴⁹ Nöo hën dee bakama fu Masa Jesosi hakisi ën taa: “Masa o, andi u musu du? U musu tei sëufangi heepi i kii dee sëmbë aki ö?” ⁵⁰ Nöo fa u mbei dë, nöo hën wan u dee bakama koti di letisë jesi u wan u dee futuboi u di Kaba Hei Begima belim puu.

⁵¹ Nöo hën Masa Jesosi taa: “Womi, nönö. Na du sö e.” Nöo hën a go panjan di jesi u di sëmbë hën a ko bunu baka.

⁵² Nöo hën a fan ku dee Gaan Begima ku dee hedima u dee sodati dee ta luku di Wosu u Gadu, ku dee Gaan Womi dee ko dë, a taa: “Dee sëmbë, faandi mbei un ko a mi aki ku ufangi ku kodjo kuma un ta ko kisi wan bookoköndëma di ta kii sëmbë? ⁵³ Biga mi ku unu bi ta dë hiniwan daka a di Wosu u Masa Gadu, ma na wan daka un buta maun a mi taa woon kisi mi tja go a kuutu. Nöo hën un ko a mi aki tide sö nö?”

“Ma wë antoobi, awaa di juu fuunu ku didibi dou, biga hën a’ taki a di mindi aki.”

Aki Petuisi fia taa an sabi

Masa Jesosi.

Mat. 26:57-58, 69-75; Maik. 14:53-54, 66-72; Joh. 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Wë nöö di Masa Jesosi fan sō te a kaba, hën de kisi ën gbolou panjan. Hën de tjëën go tee a di Kaba Hei Begima pisi. Nöö fa de nango dë, hën Petuisi seei ta waka saapisaapi nango a de baka. ⁵⁵ Nöö hën de nango tefa de go dou hën de tja Masa Jesosi go a wosu dendu.

Ma nöö de bi mbei wan gaan faja a di djai dendu, nöö hia sëmbë bi sindo naandë ta këndë faja. Nöö di Petuisi ko dou, hën a go sindo a dee sëmbë bandja ta këndë faja tu.

⁵⁶ Nöö hën a sai dë te wan pisi. Hën wan mujëë ta wooko a di wosu ko si ën a di faja bandja naandë, nöö hën a luku ën diin sō. Hën a taa: “Huun, di womi aki, mi si kuma di sëmbë de tja ko aki dë sëmbë fii.”

⁵⁷ Hën Petuisi fia taa: “Ambë? Mi? Di sëmbë dë, ma sabi ën!” ⁵⁸ Te wan pisi hën wan oto sëmbë ko dou dë möön. Hën a taa: “Wë womi, di fasi mi si i aki, i musu u dë wan u dee sëmbë u di womi naandë.”

Hën Petuisi toona fia möön taa: “Nönö womi, di sëmbë un ta taki dë, ma sabi ën e! Na kai mi në mökisi ku ën.”

⁵⁹ Nöö kuma baka wan juu langa sō, hën wan otowan ko dou dë möön. A taa: “Huun? Di womi aki, a musu dë sëmbë u di womi dë, biga a dë Galilea sëmbë.”

⁶⁰ Hën a taa: “Nönö e, dee sëmbë. Mi taki e, di sëmbë dë ma sabi soni fëën e! Un disa mi ku soni fëën!” Nöö di a taki sō, nöö hën wë di ganian bai kanda kënkenjënkeën.

⁶¹ Di juu dë, hën Masa Jesosi bia luku ën diin. Nöö Petuisi ko pakisei di woto di a bi taki dëen taa: “Womi, a di ndeti aki seei ufö ganian kanda, nöö joo fia dii pasi taa ja sabi mi.” ⁶² Nöö hën wë a kule kumutu go a döö, hën a go bai këë te a bigi. „Di disa di a disa Masa Jesosi dë, nöö hën wë hati ën sö.»

Aki dee hedima u dee Isaëli sëmbë kuutu Masa Jesosi.

Mat. 26:59-68; Maik. 14:55-65; Joh. 18:19-24

⁶³ Ma nöö fa de kisi Masa Jesosi tja go buta naandë, nöö hën dee sëmbë sai dë ta watji ën. De ta hoi ën a sipootu ta naki ën wanwan böö. ⁶⁴ Nöö hën de tei wan koosu hën de tai ën wojo tapa. Hën de ta naki ën ta hakisi ën taa: “Ee Gadu ta fan ku i tuu, nöö i taki da u ambë naki i?” ⁶⁵ Nöö hën de ta kosi ën pepei takutaku kosi tefa a tjika de.

⁶⁶ Nöö hën di dobooko fëen, mamate biten, nöö hën dee Gaan Womi ku dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wëti, hën de ko makandi fu de kuutu a Masa Jesosi liba awaa. Nöö hën de go tei ën tja ko.

⁶⁷ Nöö hën de hakisi ën taa: “Wë unfä i ta pakisei fii seei, fa i dë aki? I da di Paamusi Könu nö? Taki da u.”

Hën a piki de taa: “Wë ee mi taki da unu seei, wan o kë biibi mi e. ⁶⁸ Nöö ee mi hakisi unu wan soni tu, nöö wan o piki mi. ⁶⁹ Ma wan soni nöö mi sa taki da unu taa, fu kumutu a di ten aki nöö Mi di ko dë Libisëmbë Mii aki o dë sindosindo a letimaun së u Masa Gadu ka a dë ku di gaan kaakiti fëen.”

⁷⁰ Nöö hën de tuu hakisi ën taa: “Wë womi, fa i fan dë, nöö i da di Mii u Gadu nö?”

Hën a taki da de taa: “Wë, leti kumafa un taki dë, nöö sö nöö a dë e.”

⁷¹ Nöo hën de tuu bai taa: “Söö. Un toobi u abi fu de tja kaagi fëen ko da u möön? Biga u seei jei nëen seei buka fa a taki. A taa hën da Masa Gadu Mii. U feni soni fuu kii ën awaa.”

23

Aki de tja Masa Jesosi go a Gaama Pilati ku Könu Helodi.

Mat. 27:1-2, 11-14; Maik. 15:1-5; Joh. 18:28-38

¹ Nöo hën hii dee sëmbë tuu hopo vu taanpu. Hën de tei Masa Jesosi, hën de tjëen go a Gaama Pilati, di hedima u di köndë. ² Nöo di de ko dou, hën de seti kaagi ën taa: “Di sëmbë i si aki sö, a ta tja gaan toobi ko a di köndë e, ta bia sëmbë hedi ku dee lei fëen. A taa wa musu paka di Gaan Könu lanti möni möön. Nöo a taki taa hën da di Keesitu, di Paamusi Könu di Masa Gadu bi taa a o manda da u.”

³ Nöo hën Pilati hakisi ën taa: “Womi, i da di könu u dee Dju sëmbë tuu nö?”

Hën Masa Jesosi piki ën taa: “Leti kumafa i taki dë, sö nöo a dë.”

⁴ Nöo hën Pilati taki da dee Gaan Begima ku hii dee oto sëmbë dee ko naandë taa: “Wë di sëmbë aki, ma feni föutu nëen u mi sitaafu ën e.”

⁵ Ma nöo hën dee sëmbë tuu ta piki nöömö taa: “A ta tja gaan toobi ko a hii di köndë ku di lei fëen e. Biga a seti a Galilea hën a ta waka ta lontu hii dee köndë teefa a ko dou ku ën a u a Judea aki.”

⁶ Wë nöo di Pilati jei sö, hën a hakisi ee Jesosi dë sëmbë u Galilea. ⁷ Biga Pilati seei aan taki a Galilea, ma Könu Helodi hën abi taki ala. Nöo hën de piki ën taa: “Aai, a dë sëmbë u Galilea.”

Nöö di Pilati ko jei sö, hën a mandëën go a Könu Helodi be hën kuutu soni fëën. Biga a di juu dë di könu bi dë leti a Jelusalen dë tu.

⁸ Wë nöö di Könu Helodi si Masa Jesosi ko dou, hën a wai. Biga a bi ta jei fëën nöömö, ma hën ku ën an bi miti wan daka. Nöö fa de miti dë nöö a bunu dëën, biga kandë a sa du wan foombo soni dëën be a si.

⁹ Nöö hën di könu hakisi Masa Jesosi wanlö hia soni faa konda dëën, ma Masa Jesosi an piki ën. A dë fëën pii.

¹⁰ Nöö hën dee Gaan Begima ku dee Sabima u Wëti djombo tei fesi ta konda sëmëni soni fëën ku hatiboonu da di könu.

¹¹ Hën di könu ku dee sodati fëën, hën de lafu Masa Jesosi te a bigi, ta wisiwasi ën ta mbei ën fa. Hën de bisi wan gaan waiti koosu dëën kumafa könu ta bisi, hën de toona mandëën go a Gaama Pilati baka.

¹² Nöö a di daka naandë seei Gaama Pilati ku Könu Helodi ko mati, ma a fesi de bi dë felantima.

Aki de piki taa Masa Jesosi

musu dëdë.

Mat. 27:15-26; Maik. 15:6-15; Joh. 18:39-19:16

¹³ Nöö hën Pilati kai hii dee Gaan Begima ku dee hedima u Isaëli ku hii dee oto sëmbë ko nëën makandi. ¹⁴ Hën a taki da de taa: “Wë un tja di sëmbë aki ko a mi taa a du hogi. Un taa a ta tja gaan toobi ko a di köndë. Ma fa mi luku ën ta hakisi ën soni a unu fesi aki, nöö ma si taa a du dee soni un ta konda dë e. Nöö ma si föutu nëën. ¹⁵ Nöö Könu Helodi seei an bi feni föutu nëën tu, biga a toona mandëën ko a u aki baka. An du wan wojo hogi

tjika faa musu dödë e. ¹⁶ Fëen mbei mi o sitaafu ën nöö, nöö mi o toona puu ën da unu.” [¹⁷ Wë biga hiniwan jaa a di piizii aki dendu di Gaama bi guwenti u puu wan sëmbë a dunguwosu da dee Isaëli sëmbë.]

¹⁸ Ma nöö di a taki taa a o puu Masa Jesosi da de, nöö hën hii dee sëmbë tuu fiaa bai taa: “Nönö e, nönö! Kii ën puu dë! Balabasi, hën i musu puu da u.” ¹⁹ (Wë nöö di Balabasi aki, hën de bi buta a dunguwosu fu wan gaan toobi a bi tja ko a di köndë, bifö a bi kii sëmbë tu.)

²⁰ Ma Pilati bi kë puu Masa Jesosi. Nöö hën a taa: “Jesosi, hën mi o puu e, biga ma si di föutu di a du!”

²¹ Ma de ta bai nango nöömö taa: “Kii ën! Pekëen a lakpa pau kii!”

²² Nöö hën a toona hakisi de möön di u mbei dii pasi taa: “Wë un hogi seei a bi du? Biga ma feni na wan kodo soni nëen fu mi mandëen go kii. Fëen mbei mi o sitaafu ën nöö, nöö mi o puu ën be a go.”

²³ Ma dee sëmbë ko bai möön taanga eti taa de musu pekëen a lakpa pau kii. De ta bai ta kai olo tee kamian ta mbei wajawaja. Nöö Pilati an ko saanfa u du möön. ²⁴ Nöö hën mbei a taki da de taa: “Söö. Wë ma sabi möön e. Fa un kë du nöö un du.”

²⁵ Nöö hën a puu di sëmbë di de kë da de. Di sëmbë dë, hën de bi buta a dunguwosu fu di a bi kii sëmbë nöö a bi tja gaan toobi ko a di köndë tu. Ma di hën de kë, hën a puu ën a dunguwosu. Ma Masa Jesosi, hën a disa da de fu de du ku ën kumafa de kë.

Aki de peka Masa Jesosi

a di lakpa pau.

Mat. 27:32-44; Maik. 15:21-32; Joh. 19:17-27

²⁶ Nöo hën de ta tja Masa Jesosi nango tee wan pisi hën de miti ku wan sëmbë de ta kai Simon fu di köndë de ta kai Sileni. A bi kumutu a kamian ta ko a ganda, hën de miti ku ën a pasi. Nöo hën de kisi ën panjan taa a musu tja di lakpa pau u Masa Jesosi dëen. Hën de hopo ën buta nëen baka, hën a ta tjëen dëen.

²⁷ Wë nöo di juu dë, nöo sëmëni sëmbë ta waka nango a Masa Jesosi baka, womi ku mujëe tuu. Nöo tjali fëen kisi de tee dee mujëe ta bai ta këe.

²⁸ Nöo hën Masa Jesosi bia luku de, hën a taki da de taa: “Un dee mujëe mii u Jelusalen aki, wan këe u mi hedi e. Ma un musu këe fuunu seei ku dee mii fuunu hedi. ²⁹ Biga abiti möön nöo wan sitaafu ten o ko, nöo sëmbë o dë ta taki taa: ‘Ee maingë, di ten di u dë aki, a bunu da dee mujëe dee an pai mii wan daka, ku dee mujëe mii dee na a’ miii a maun.’ ³⁰ Biga a di lö ten dë, nöo hia sëmbë o dë ta bai taa: ‘Dee gaan kuun aki eee, gaantangi, un kai ko a u liba ooo.’ Nöo de o taki da dee piki kuun taa: ‘Gaantangi, un kai ko tapa u, be soni fuu an dë a di goonliba aki möön. Biga di ten aki hogi tumusi.’

³¹ “Wë biga ee ku di kuwakuwa pau de ta du sö, nöo di dëedëe pau wë?” Sö Masa Jesosi taki da dee mujëe.

³² Wë nöo fa de ta tja Masa Jesosi nango dë, nöo de ta tja tu oto sëmbë tu fu de go kii ku ën makandi. De tu sëmbë naandë bi du gaan hogi a di köndë.

³³ Nöo hën de nango te de ko dou a di kamian de ta kai Hedibonu. Nöo hën de peka Masa Jesosi ku de tu hogi sëmbë dë a lakpa pau, nöo hën de hopo

de taanpu a pë, wan dë a Masa Jesosi letimaun së, di otowan dë nëen töötömaun së, Masa Jesosi dë a de mindi.

³⁴ Nöo hën Masa Jesosi taa: “Taata o, na hoi dee sëmbë ta kii mi aki a bëë e, biga de an saandi de ta du.”

Nöo hën dee sodati tuwë lötu paati dee koosu fëen.

³⁵ Nöo sëmëni sëmbë bi sai dë taanputaanpu ta luku dee soni ta pasa. Dee hedima u di köndë seei dë a dendu tu, nöo de ta wisiwasi ën ta mbei ën fa. De taa: “A bi heepi oto sëmbë ta du de gaangan bunu, nöo be a heepi ën seei tu, ee hën da di Keesitu, di Paamusi Könu.” Sö dee hedima ta taki. ³⁶ Nöo söseei dee sodati ta mbei ën fa tu. De tja gandji win u ko dëen fa a bebe. ³⁷ Hën de taa: “Ee i da di könu u dee Dju sëmbë tuu, nöo i heepi i seei be i kumutu naandë.”

³⁸ Nöo de sikifi wan soni peka a di lakpa pau hedi taa: DISI DA DI KÖNU U DEE DJU SËMBË.

³⁹ Nöo söseei wan u dee sëmbë di de peka ku Masa Jesosi a di lakpa pau naandë ta kosi ën tu. A taki dëen taa: “Womi, ee i dë di Paamusi Könu di Masa Gadu manda da u aki, nöo i puu i seei a di lakpa pau e, nöo i ko puu u tu.”

⁴⁰⁻⁴¹ Ma di otowan gandji dëen taa: “Womi, fa i si mi ku i ta kisi di sitaafu aki, u ta kisi ën leti kumafa a fiti, biga u bi du hogi tumusi. Ma di sëmbë aki sö, hën an bi du hogi möönsö. Nöo fa i ta kosi ën dë, ja ta fëë Gadu nö? Ja sabi taa u tuu o dëdë aki nö?”

⁴² Nöo hën a bia fan ku Masa Jesosi taa: “Jesosi o, gaantangi mi begi i, te i tei di Könu Tii fii nöo i mëni mi e.”

⁴³ Nöo hën Masa Jesosi piki ën taa: “Antoobi. Mi taki da i gbelin taa tide seei mi ku i o dë makandi a di waiti kamian u Masa Gadu de ta kai Paladëisi.”

Aki Masa Jesosi dëdë.

Mat. 27:45, 56; Maik. 15:33-41; Joh. 19:28-30

⁴⁴ Hën de sai dë te tuwalufu juu sonuati, nöo hën kamian ko dungu tee a dë kuma ndeti. Nöo hën a tan sö tee di dii juu sapate, ⁴⁵ sonu seei an jabi möönsö.

Nöo hën di gaan koosu di bi tapa di Kaba Hebi Kamian u di Wosu u Masa Gadu tënë leti mindi puu tu pisi.

⁴⁶ Nöo hën Masa Jesosi bai ku taanga töngö taa: “Taata o, gaantangi, tei di Akaa u mi e. Mi disëen da i.” Nöo fa a fan dë, hën böö fëen koti. A dëdë pii.

⁴⁷ Nöo di di oposii si fa hii soni pasa, nöo a bigi dëen te na soni. Hën a bia gafa Gadu taa: “Aai oo dee sëmbë, di sëmbë i si aki sö, a bi dë wan gaan bumbuu sëmbë a Gadu wojo e.”

⁴⁸ Nöo di dee hia sëmbë dee bi ko naandë si fa hii soni pasa, hën de naki maun a de hati taa: “Ee, aai maingë, di soni pasa aki, a hogi. A tjali da u.” Nöo hën de paaja go a wosu.

⁴⁹ Nöo dee mati u Masa Jesosi ku dee mujëe dee bi kumutu a Galilea ko ku ën a Judea dë, de bi dë taanputaanpu te a wan së ala ta luku fa hii soni ta pasa ku ën.

Aki de bei Masa Jesosi.

Mat. 27:57-61; Maik. 15:42-47; Joh. 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Nöo wan gaan kuutuma u dee Isaëli sëmbë bi dë de ta kai Josëfu, nöo a di köndë de kai Ali-matea a ta libi. Nöo a dë wan bumbuu sëmbë, hii

sëmbë ta lesipeki ën. Nöö a dë wan sëmbë ta luku fu Masa Gadu musu ko hopo di Tii fëen a di köndë. Nöö di ten de ta kuutu u kii Masa Jesosi dë, nöö hën an bi dë wan ku de a dee soni de ta taki dë.

⁵² Nöö di di womi aki si taa Masa Jesosi dëdë, nöö hën a go a Pilati go begi ën faa dëen di dëdë go bei.

⁵³ Nöö hën a dëen pasi.

Nöö hën a go puu Masa Jesosi a di lakpa pau, hën a lolu ën ku wan gaan limbo koosu. Nöö a bi abi wan njunjun baaku de bi diki a sitonu dendu u de bei sëmbë, ma de an bi bei sëmbë nëen wan daka eti. Nöö naandë a tja Masa Jesosi go bei.

⁵⁴ Wë nöö a di daka naandë de ta seeka soni u de njan di saba, biga a di sapate juu dë di saba o kai a goon. ⁵⁵ Nöö dee mujëe u Galilea dee bi ko ku Masa Jesosi naandë, hën de go ku Josëfu fu de musu luku unsë de buta di dëdë sinkii u Masa Jesosi. ⁵⁶ Nöö hën di de si kaa, nöö hën de bia toona. Nöö hën de go seeka sumëe suti soni, u de tja go lobi a di dëdë sinkii u Masa Jesosi, kumafa di guwenti bi dë te wan sëmbë dëdë. Ma di de si taa saba kai a goon kaa, nöö hën de disa hii soni, hën de go dë pii ta böö, kumafa di wëti u dee Isaëli sëmbë bi dë.

24

Aki Masa Jesosi weki a dëdë.

Mat. 28:1-10; Maik. 16:1-8; Joh. 20:1-10

¹ Nöö hën a di sonde mamate biten, hën dee mujëe hopo. Hën de tei dee soni de bi seeka buta naandë fu de tja go sakwi a di dëdë sinkii u Masa Jesosi, nöö hën de go a di kamian ka de bi bei Masa Jesosi. ² Ma nöö di de go dou, hën de si di baaku jabijabi hooo. Di gaan sitonu de bi tapa di geebi

bi logoda kumutu a di baaku buka. ³ Nöö hën de denda go a di baaku dendu, ma nöö de an si di dëdë sinkii u Masa Jesosi naandë möön. ⁴ Hën de bai: “Huun? Wë andi pasa maingë? Unsë de tjëen go?”

Nöö fa de ta fan dë, te u de kë mëni, hën de si tu womi sëmbë dë taanputaanpu leti a de bandja naandë. De dë ku gaan limbo koosu a de sinkii ta koti faja te na soni. ⁵ Nöö hën de panta tee, de saka kai ku kini tapa de fesi a goon.

Nöö hën dee basia taki da de taa: “Dee mujëë, andi mbei un ko suku wan libisëmbë a geebi dendu? ⁶ Di sëmbë un ta suku an dë aki e. A hopo kumutu a dëdë. Wë nöö un pakisei dee oto a bi taki da unu, di unu ku ën bi dë a Galilea ala. ⁷ Biga a bi taki da unu taa de o tja di Sëmbë di ko dë Libisëmbë Mii go sei da dee hogihati sëmbë. Nöö de o pekëen a lakpa pau kii, ma nöö a di u dii daka fëen a o toona weki hopo baka. Na sö a bi taki nö?”

⁸ Wë nöö di dee basia taki sö kaa, hën dee mujëë ko mëni fa Masa Jesosi bi taki awaa. Hën de taa: “Aai, sö a bi taki da u tuu.”

⁹ Nöö hën de bia toona go. Hën de nango tee a de ëlufu bakama u Masa Jesosi ku dee oto sëmbë fëen, nöö hën de konda di soni da de taa sö wan soni de go si.

¹⁰ Wë nöö dee mujëë dee konda di soni naandë, wan u de de ta kai Malia Magidala, di otowan da Johana, di otowan möön da Malia di mama u Jakobosi, ku wanlö oto mujëë möön dee bi dë ku de naandë. De wë go konda di buka da dee tjabukama u Masa Jesosi. ¹¹ Ma dee sëmbë an kë biibi, biga de feni taa dee soni de ta taki dë, na bumbuu soni. Sösö soni de ta taki.

¹² Ma nöö hën Petuisi hopo, hën a kule go a di geebi. Nöö di a go dou, hën a bendi luku a di baaku dendu, hën a si dee koosu dee bi dë a Masa Jesosi sinkii leti dë. Nöö hën a bia toona go a wosu. Di soni foombo ën tee a taa: “Ee maingë, andi seei miti u aki? Andi pasa?”

Aki Masa Jesosi miti ku tu sëmbë nango a Emausu.

Maik. 16:12-13

¹³ Wë nöö a di daka dë seei, hën tu u dee sëmbë bi ta waka a Masa Jesosi baka kumutu a Jelusalen dë nango a wan köndë de kai Emausu. An longi ku Jelusalen tumusi, ma a sa dë kuma wan teni-a-fö kilomëti sö fu waka. ¹⁴ Nöö di de nango, hën de ta da oto u de a pasi ta taki dee soni dee bi pasa ku Masa Jesosi.

¹⁵ Nöö hën de nango te wan pisi, nöö hën de si wan sëmbë ko ta waka ku de a di pasi. De si di sëmbë, ma de an sabi taa Masa Jesosi hën di dë. ¹⁶ A bi dë kuma wojo u de bi tapa u de an si ën sabi.

¹⁷ Te wan pisi, hën di sëmbë hakisi de taa: “Wë, dee sëmbë, un oto un ta da a pasi taangataanga sö? Andi du unu?” Hën de taanpu pii ku tjali.

¹⁸ Nöö hën wan u de de ta kai Kelopasi mbei: “Huun? Wë nöö ja jei di gaan soni di bi pasa a Jelusalen a dee daka aki nö? A sa kë taa wakama i dë mbei ja jei ën nö?”

¹⁹ A taa: “Andi pasa?”

De taa: “Ja jei di soni fu di sëmbë de kai Jesosi u Nazalëti nö? A bi dë wan tjabukama u Masa Gadu ta du foombo wooko ta lei sëmbë ku kaakiti leti kuma hën abi di lei. Masa Gadu ku hii sëmbë bi feni ën taa a dë wan gaan hei sëmbë a goonliba. ²⁰ Ma

dee Gaan Begima ku dee hedima fuu tjëen go a di Gaama faa kuutu ën, nöö hën wë Gaama piki taa a musu dëdë. Nöö hën de pekëen a lakpa pau kii. ²¹ Wë u bi pakisei taa hën sa dë di sëmbë di bi o puu u dee Isaëli sëmbë a dee fuka fuu, ma nöö tide mbei dii daka kaa di de kii ën.

²² “Ma na di dë nöö, ma tide wanlö mujëe sëmbë fuu ko taki wan foondo soni da u. De taa a di mamate biten, de go a di baaku ka de bi bei ën. ²³ Ma nöö di de go luku, de an si di dëdë sinkii fëen naandë möön. Hën de toona ko taki da u taa de si basia u Masa Gadu Köndë naandë. Nöö dee basia taki da de taa Jesosi dë ku libi, a weki baka. ²⁴ Nöö wantu sëmbë fuu kule go a di geebi go luku tu. Hën de go si di baaku hoo leti kumafa dee mujëe bi taki da de, ma de an si Jesosi.”

²⁵ Nöö hën Masa Jesosi taki da de taa: “Ma dee sëmbë aki, unfa un don gaanfa sö? Andi mbei a taanga da unu sö fuun biibi dee soni dee tjabukama u Masa Gadu bi taki? Biga hii dee soni aki tuu de bi taki a fesi kaa. ²⁶ Nöö un bi musu sabi taa di Paamusi Könu bi musu fu pena sö bifö a sa go sindo a di könubangi fëen.” ²⁷ Nöö hën a seti taki a dee soni liba, dee Mosesi ku dee oto tjabukama u Masa Gadu bi sikifi buta dë. A mbei de ko fusutan hii dee soni fëen seei tuu dee bi dë sikifisikifi a Gadu Buku.

²⁸ Nöö hën de ta fan di fan nango tefa de ko zuntu ku di köndë ka dee sëmbë nango, nöö hën Masa Jesosi mbei kuma a kë pasa go fëen.

²⁹ Hën dee sëmbë begi ën taa: “Mati o, gaantangi, tan ku u aki. Na pasa go, biga a ko lati kaa. Ndeti.” Nöö hën a piki hën a waka go ku de a wosu.

³⁰ Nöo hën de ko sindo a tafa fu de njan. Nöo hën Masa Jesosi tei di bëëë, hën a da Masa Gadu tangi te a kaba, nöo hën a booko di bëëë paati da de. ³¹ Nöo di juu dë, hën wojo u de ko limbo gbegedee awaa. De ko sabi taa di sëmbë i si de ta si aki, nöo Masa Jesosi wë. Ma te u de kë mëni, nöo de an si ën möön. A go djee.

³² Nöo hën de taki ku deseei taa: “Hooo, aai baa, luku fa hati fuu bi fii piizii di a ta fan ku u a di pasi ta puu Gadu Buku da u.”

³³ Nöo di juu dë seei, hën de hopo bia toona go a Jelusalen baka. Nöo naandë de go miti ku dee ëlufu bakama u Masa Jesosi ku dee otowan makandi.

³⁴ Nöo di de dou, hën dee sëmbë taki da de taa: “Dee sëmbë aki o, Masa Jesosi hopo kumutu a dëdë tuu, biga Simon seei si ën.”

³⁵ Nöo hën dee sëmbë seei toona konda hii soni da de wante. De seti ku dee soni bi pasa ku de a pasi, di de nango a Emausu tefa de dou a wosu. Hën de toona konda fa de go sindo u njan, ku di fa Masa Jesosi booko di bëëë paati da de nöo hën wojo u de ko limbo fu de sabi taa hën di dë.

Aki Masa Jesosi ko a dee bakama fëën, be de si ën.

Mat. 28:16-20; Maik. 16:14-18; Joh. 20:19-23; Tjab. 1:6-8

³⁶ Ma nöo dë an kaba u fan seei, nöo te u de kë si nöo Masa Jesosi dë taanputaanpu a de mindi dë pii. Nöo hën a da de odi, a taa: “Dee sëmbë, Masa Gadu musu dë ku unu ta da unu böö e.”

³⁷ Ma nöo fa de si ën dë, nöo de panta seei. De fëëë biga de mëni taa jooka de ta si dë.

³⁸ Nöo hën a hakisi de taa: “Wë andi du unu un ta panta gaanfa sö? Andi mbei wan kë biibi? ³⁹ Biga

luku mi maun ku mi futu aki, ka de bi peka mi. Mi seepi wë disis e. Nöo un ko panjan mi fii luku. Biga jooka an ta abi mbeti, an ta a' bonu kumafa un si mi abi aki."

⁴⁰ Wë nöo di a taki sö da de kaa, nöo hën a lei de hën maun ku hën futu. ⁴¹ Nöo di soni bigi da de te na soni. A da de piizii te kuma de an sa biibi ën.

Nöo hën a hakisi de taa: "Wan abi soni u njan aki nö?"

⁴² Hën de taki aai. Nöo hën de tei wan pisi fisi jasajasa hën de dëen. ⁴³ Nöo hën a tei ën njan leti a de wojo dë, be de si.

⁴⁴ Nöo hën a taki da de taa: "Wë hii dee soni aki tuu mi bi taki da unu di ten mi ku unu bi dë e, taa sö dee soni o pasa ku mi leti kumafa de dë sikifikikifi a dee buku u Mosesi ku dee tjabukama, ku di Kanda Buku." ⁴⁵ Nöo hën a mbei de wojo ko limbo fu de musu fusutan di Buku u Gadu.

⁴⁶ A taki da de taa: "Sö nöo a dë a di Buku e, taa di Paamusi Könu musu pena te a dëdë, ma a di u dii daka fëen a o weki hopo baka a dëdë. ⁴⁷ Nöo di Buku taki tu taa de musu konda soni fëen da hii sëmbë, be de bia de libi ko ta waka nëen baka, be Gadu an hoi dee hogilibi u de a bëe möön. Nöo a Jelusalen fosu de musu seti konda di Buka, nöo de musu kondëen da hii pei nasiön sëmbë u goonliba. Sö a dë sikifikikifi a di Buku kaa.

⁴⁸ "Wë nöo unu wë da dee sëmbë dee musu kondëen e. Biga unu da dee kotoigima dee si hii dee soni pasa aki tuu. ⁴⁹ Ma nöo fa mi ta da unu di wooko aki, nöo un musu luku te di kaakiti di mi Tata bi paamusi unu ko ufö. Biga mi o mandëen ko da unu. A Jelusalen aki un musu dë ta luku ën e, fu te Gadu mandëen ko a unu liba."

Aki Masa Jesosi hopo go a liba.

Maik. 16:19-20; Tjab. 1:9-11

⁵⁰ Nöo a baka u di dë, nöo hën de ta waka nango te de ko zuntu ku di köndë de kai Betania. Nöo hën a hopo maun a de liba hën a begi da de. ⁵¹ Nöo an kaba seei, hën Masa Gadu tei ën tja go a liba.

⁵² Nöo hën de fika dë ta wai ku ën ta gafëen te wan pisi, nöo hën de bia toona go u de a Jelusalen baka ku gaan wai.

⁵³ Nöo hën de go sai dë a di Wosu u Masa Gadu ta gafa Gadu ta dëen tangi nöömö.

Gadu Buku

New Testament in Saramaccan (NS:srm:Saramaccan)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saramaccan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Saramaccan

srm

Suriname

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Saramaccan

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

cliv

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

34d0907e-4b31-5f4f-b863-1c52b958344e